

Sosyalîstên Şoreşgerên Kürdistan

Sosyalîstên Xeleskarê Kürdistan

Her şey KUKM'ni Toparlama ve Yeniden İnşa Mücadelesi için

BÜLTEN Sayı:7 Eylül-Ekim 2004 sosyalist-kurd@sosyalist-kurd.com

**TECRİT, TESLİM
ALMA,
KİŞİLİKSİZLEŞTİRME
SİSTEMİ OLAN
İNFAZ YASASINA
KARŞI MÜCADELEYİ
YÜKSELTELİM!**

Weşanên Sosyalîstên Şoreşger

Merhaba,

7. Sayımızla bir kez daha karşınızdayız. Bu sayımızda son ayların gündemiyle ilgili değerlendirme yazılarına yer verdik. Kongra-Gel'den kopan ve kendisini PWD olarak tanımlayan grup etrafında belli bir tartışma yaşandı. Bu konuda doğru bir bilincin oluşmasına katkı sunmak ve daha sağlıklı bir değerlendirmeye ulaşmak, bu konuda oluşabilecek yanlışmaların önüne geçebilmek önemlidir. Bu nedenle Ayın Konusunu bu konuya ayırdık.

Öte yandan Zindanları doğrudan ilgilendiren Ceza İnfaz Yasa Tasarısını irdledik, bu konuda mücadelenin geliştirilmesinin altını çizdik.

Bu sayımızda Konuk yazar olarak Ali Engin Yurtsever'in yazılarına yer vermeye başlıyoruz. Ayrıca başka önemli yazılarımızı da ilgiyle izleyeceğinizi umuyoruz.

Daha önceki sayılarımızda sıkça tekrarladığımız gibi, "amacımız daha kaliteli bir teorik-politik yayın organı ile Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini Toparlama ve Yeniden İnşa çabalarına katkı sunmaktır. Hep tekrarladığımız gibi bu hedefimize ulaşabilmemiz ancak devrimci ve yurtsever çevre ve kişilerin sorumlu çabaları ve katkılarıyla mümkündür! Bu nedenle bir kez daha bültenimizin dağıtımını, okutulmasını ve her açıdan desteklenmesi için devrimci yurtseverlerin katkı ve desteklerini beklediğimizi tekrarlamak isteriz."

Katkılarınızı bekliyoruz...

Yeni sayılarımızda buluşmak umuduyla...

İÇİNDEKİLER

1- Merhaba	2
2- Tecrit, Teslim alma ve kişiliksizleştirme... ..	3
3- PDW Girişiminin ideolojik ve	9
4- Savaş ve Barış.....	13
5- AB vee Kürt Sorunu.....	15
6- Bir Lider Yaratmak ya da Kürtlerin Düşünsel Süreçlerini Anlamak Üzerine.....	18
7- Kamuoyuna	36
8- PKK Muhasebesi (4)	38
9- Amerikan İdeolojisi.....	50
10- Başkan Chavaz.....	55
11- Sınıflar ve Sınıflar Savaşımı I.....	59
12- 12 Eylül.....	62
13- Değerlendirme yazıları.....	64

İsteme ve Bağlantı Adresi:

WSS

B.P 4 - 93801 EPINEY S/SEINE Cedex FRANCE

internet: www.sosyalist-kurd.com

e-mail: sosyalist-kurd@sosyalist-kurd.com

KAPAK

TECRİT, TESLİM ALMA, KİŞİLİKSİZLEŞTİRME SİSTEMİ OLAN İNFAZ YASASINA KARŞI MÜCADELEYİ YÜKSELTELİM!

Zindanlar, yaklaşık çeyrek asırlık bir zamandır gündemin önemli maddelerinden biri konumdadır. Devrimci tutsakları teslim almak için sayısız program, yöntem ve araç denediler, uygulama alanına koydular. 12 Eylül faşizmi döneminde başta Diyarbakır olmak üzere Mamak ve İstanbul cezaevlerinde teslim alma ve kişiliksizleştirme programlarını uyguladılar. Ancak esas olarak bu politikaları başarıya ulaşamadı ve kurumlaşamadı. Bunun önündeki en önemli engel, devrimci tutsakların ölümüne direnişleridir. Daha sonra tekrarlanan teslim alma politikaları yine devrimci tutsakların kararlı direnişleri, tutsak ailelerinin bitmeyen mücadeleleri ve devrimci demokratik kamuoyunun destekleri sayesinde boşa çıkarıldı. Elbette bu kolay olmadı, bedelsiz olmadı. Uğruna onlarca devrimci can feda edildi, tanımlanamaz acılar çekildi.

2000 Aralık'ına kadar geçen yirmi yıllık mücadele ve direniş sürecinde devlet zindan politikasını oturtmada, kurumlaştırmada başarılı olmadı. Ama hiç bir zaman tutsakları teslim alma, "ıslah etme" ve düzenin posası çıkarılmış bir eklen-tisi haline getirme ısrarından da vazgeçmedi. Her fırsatta bu politikasını devreye sokmaya çalıştı. 2000'li yıllara doğru tecridi kurumlaştırmak, tecrit koşullarında teslim alam politikasını sonuç alıcı bir tarzda yürütebilmek için "Hücre Tipi Cezaevleri" projesini geliştirmeye başladı. Bu amaçla birçok alanda F Tipi zindanları inşa etmeye çalıştılar.

İmralı ihaneti, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin tasfiye sürecine alınması ve dengelerin devlet lehine köklü bir biçimde bozulmasıyla birlikte, Türk devleti, F Tipi saldırıları hızlandırdı ve 19 Aralık katliamıyla kanlı bir biçimde uygulamaya koydu. Tutsakların ölüm orucu ve diğer direniş biçimleriyle F tipi saldırılara karşı

koymalarına rağmen devlet bu konuda önemli ölçüde başarılı olmuştur. Kuşkusuz F Tipi zindan politikasına karşı geliştirilen direniş süreci çok kapsamlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bu değerlendirmenin de mutlaka yapılması gerekir. Çünkü bu değerlendirme yapılmadan F Tipi Zindan

sonuçlar, güç dengelerine yaptığı sarsıcı etkiler değerlendirilmedi. Bu durum tespitindeki büyük yanlış, direniş yönetiminin her aşamasında kendisini derinden hissettirdi. Durum tespitindeki yanlışlar "Erken zafer" beklentisini koşullamış ve bu da planlamadan yürütme tarzına kadar birçok

Cezaların ve Tedbirlerin İnfazı Hakkında Kanun Tasarısı, tutsakları teslim almayı, F Tipi zindancılığı yasal temele bağlayıp kurumlaştırmayı, mutlak itaat ve teslimiyeti hedeflemekte, zindanları toplumsal ve ulusal mücadeleyi bastırmanın caydırıcı bir unsuru haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu tasarıyla sadece tek tip elbise ve zorunlu çalıştırma yükümlülüğü getirilmemektedir, aynı zamanda, zindanda soluk alıp vermek izne, düzene ve disipline bağlanmaktadır. Bu, bir sistemdir ve kesin bir biçimde oturtulmak istenmektedir. F Tipi zindancılığı ile atılan adım tamamlanmak istenmektedir.

politikasını kurumlaştıran, yasal temele kavuşturma amacıyla olan yeni ceza infaz sistemine karşı başarılı bir mücadele geliştirmek de olanaklı olmaz. F Tipi zindan politikasına karşı geliştirilen ve halen süren direniş sürecinin dersleri bilince çıkarılmadan yeni dönemi karşılamak, uzun soluklu ve başarılı bir direniş sürecini geliştirmek mümkün değildir!

Bu konuda tespit ettiğimiz sonuçları ve dersleri satırbaşlıkları biçiminde özetlemek istiyoruz.

Bir: F Tipi zindan politikasına karşı durmak, direnmek, bu politikayı boşa çıkaracak eylem biçimlerini geliştirmek gerekli ve kaçınılmazdır. Ancak doğru ve sonuç alıcı bir direniş yönetimini gerçekleştirmek de gerekli ve kaçınılmazdır. Ancak somut pratik de göstermiştir ki bu konuda doğru ve sonuç alıcı bir direniş yönetimi gerçekleşmemiştir.

İki: Direniş ve direniş değerleri, direniş sürecinde gösterilen olağanüstü fedakarlık ve cesaret her türlü değerlendirmenin ve tartışmanın üstündedir. Bu ne kadar doğruysa, aynı şekilde bu değerlerin ardına gizlenip direniş sürecinde sergilenen hata ve yetersizlikleri görmemek de o kadar yanlış ve sorumsuzca bir yaklaşım olacaktır.

Üç: F Tipi Zindan politikasına karşı direniş çizgisi ve direniş yönetimi saptanırken içinde geçilmekte olan koşullar, güç dengeleri ve ilişkileri doğru değerlendirilmedi; direnişin lehte ve aleyhte olan unsurları doğru saptanmadı. Daha açık bir ifadeyle İmralı ihanetinin ortaya çıkardığı

konuda zincirleme hatalara neden olmuştur.

Dört: Ekim 2000 tarihinde başlatılan açlık grevi ve ölüm orucu, doğru bir stratejiden ve doğru taktik yönetimden yoksundu. Talepleri geniş ve neredeyse bir "demokratik devrim" programı niteliğindeydi. Ölüm orucunun ilerleyen aşamalarında nelerin yapılacağı konusu tam bir belirsizlik içindeydi. 60-70'li günleri aşan yürütülüş tarzı eylemin yaptırım etkisini zayıflatıcı bir rol oynadı. Devletin tahliye taktiği boşa çıkarılmadı, tersine bu, eylemin etkisizleştirilmesini getirdi. Sonuçta 19 Aralıkta inisiyatifi eline geçiren devlet süreci genel olarak istediği tarzda götürdü. Gerçi direniş tamamen kıramadı, devrimci iradeyi teslim alamadı, ama bu alanda kazandığı başarıyı da görmek gerekiyor. Yoksa gerçeklere gözleri kapatarak bir yere varmak olanaklı değildir.

Beş: Tutsakları tecrit ederek teslim alma, direniş olanaklarından ve gücünden yoksun bırakarak "islah etme" programına, bunun yasal ifadesi olan İnfaz Yasasına karşı uzun soluklu bir direniş sürecini esas almak, yaşanan sürecin en temel dersidir. Ne yazık ki bu uzun süreçte devrim tutsakları etkili eylem biçimleri alanında önemli ölçüde silahsız bırakılmışlardır. Bu da önemle üzerinde durulması gereken çok önemli bir noktadır. Bu gerçeği görmeden yapılacak politikalar başarısızlığa mahkumdur. Dolayısıyla uzun soluklu fiili direniş seçeneğinden başka yapılacaklar sınırlı ve destek niteliğinde olacaktır. Uzun soluklu

direnîş süreci, esas olarak fiilli direniş, koşullara uygun eylem biçimlerini ve "dışarı" ayağı etkili olan bir süreci anlatmaktadır. Kuşkusuz "dışarı" ayağının güçlü olması, geneldeki ulusal ve toplumsal mücadelenin gelişip yükselmesine bağlıdır. Bununla birlikte devrimci tutsak yakınlarının ve demokratik güçlerin etkili ve eylemli desteği de bu bağlama girmektedir.

Açık ki zindanlara daha kapsamlı ve kalıcı saldırılarla karşı karşıyadır. Bu saldırı paketi, aslında çeyrek asırlık mücadele sürecinin deneyimlerini içermekte ve zindan cephesini kesin bir biçimde düşürmeyi kapsamaktadır. Bu nedenle bu saldırı paketini teşhir etmek, devrimci demokratik kamuoyunu duyarlı kılmak ve devrimci mücadeleyi geliştirmek kaçınılmaz devrimci bir görev olmaktadır. Resmi adı Ceza ve Tedbirlerin İnfazı Hakkında Kanun Tasarısı olan bu saldırı paketinin içeriğini, amaç ve hedeflerini somut kanıtlarıyla açmak ve deşifre etmek önemlidir. Öncelikle bunu yapmaya çalışacağız.

I. Tecrit, En Etkili İnfaz Yöntemi ve Aracı Olarak Belirlenmiştir

TC ve onun esas iktidar gücü, anılan tasarıyı hazırlarken son çeyrek yüzyılın zindan deneyimlerini, devrimci tutsakların direniş süreçlerini ve derslerini gözden geçirmiş ve tasarıyı kaleme alırken bu değerlendirme sonuçlarını esas almıştır. Tecrit, en etkili infaz yöntemi ve aracı olarak belirlenmiştir. Tecrit ve yalnızlaştırma, güçsüzleştirme, örgütsüzleştirme, silahsızlandırma, devletin her türlü fiziki, sosyal ve psikolojik saldırılarına açık hale getirme amacına yöneliktir. F Tipi zindanların inşa edilmesi ve kanlı bir operasyonla açılmasının nedeni de budur. Tecrit ve yalnızlaştırma, amaç değil, amaca varmada etkili bir araçtır, zamana yaydırılmış bir teslim alma, düşünsel ve ruhsal olarak yok etme yöntemidir! Zamana yaydırılmış bir işkence yöntemi, etkili "iyileştirme" programlarıyla desteklenmiş bir çıldırtma aracıdır!

Ceza İnfaz Tasarısında, bu konu "**Sıkı güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları**" başlığı altında ve Madde 10'da şöyle formüle edilmektedir:

"Sıkı güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik personeline sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış, oda ve tüm koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hallerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu ve hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları

tesislerdir.

Bu kurumlarda bireysel ve grup halinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

Aşağıda belirtilen hükümlüler bu kurumlara gönderilir.

a) İşledikleri fillerin ağırlık ve etkileri göz önünde bulundurularak terör suçlarından hükümlü olanlar, (...)"

Aynı durum 32. Maddede açıkça vurgulanmaktadır.

"Kapalı ceza infaz kurumlarında oda ve koridor kapıları kapalı tutulur. Kapılar aşağıdaki hallerde açılır:

a) Kurum tabibine, revir, hamam ve berbere gitme, başka odaya nakil,

b) Hastane ve duruşmaya gönderme ve başka kuruma nakil,

c) Yürüttüğü soruşturma nedeniyle savcıya gidilmesi,

d) Tahliye, ziyaret, aram, sayım, denetim, eğitim, öğretim, spor ve iyileştirme çalışmaları, kurumda çalıştırma,

e) Kurullara çağırılma,

f) Ölüm ile deprem, yangın gibi olağanüstü haller.

Hükümlüler, yukarıda sayılan haller dışında, odalarında barındırılmayan diğer hükümlülere temas edemezler, nöbetçi infaz ve koruma memurları ve kurumun diğer görevlileri ile ivedi haller dışında bireysel temaslarda bulunamazlar, Toplu halde temas yasaktır."

Çok açık olmalı. Tecrit ve F Tipi zindanlar bu madde ile kurumlaştırılmak, oturtulmak istenmektedir.

Burada iki stratejik hedef gözetlenmektedir. Bir: Zindanları, başta devrimci tutsaklar olmak üzere düzen karşıtlarını yutan bir merkeze dönüştürmek, zindanları birer direniş odağı olmaktan kesin bir biçimde çıkarmak... İki: Bu biçimde düşürülmüş, korku salan "caydırıcı" bir alan haline getirilmiş zindanları "dışarıyı", yani ulusal ve toplumsal mücadele bileşenlerini "terbiye" etmede bir sopa haline getirmek...

Zaten çeyrek asra varan zindan cephesindeki kavganın özü bu iki temel nokta üzerinde düğüm leniyordu. Gelinek noktada devlet, yakaladığı elverişli iç ve dış koşulları, fırsatları sonuna kadar kullanma kararında görünüyor. Elbette devrimci tutsaklar ve devrimci güçler de direniş elden bırakmayacaklardır. Ama yürürlükteki saldırının stratejik düzeyde olduğunu salt "içerinin" değil, esas olarak "dışarının" işi olduğunu vurgulamak durumundayız. Peki, "dışarısı", bu konuda ne kadar

duyarlı, zindan sorununu ne kadar kendi stratejik sorunlarından biri olarak algılıyor? İşte bu soruların yanıtları belirsiz ve tartışmalıdır!

Bu kısa vurgulardan sonra anılan yasa tasarının içeriğine daha ayrıntılı olarak geçebiliriz, neler öngördüğüne bakabiliriz:

II. Teslimiyet ve Kişiliksizleştirme Amacı Tasarının Özünü Oluşturmaktadır

İnfazdaki amaçlarını, başka bir deyişle zindanların temel işlevini anılan tasarıda gizlemeden açıkça vurgulamakta sakınca görmemektedirler. "**İnfazda temel amaç**" başlığı altında **Madde 4** şöyle yazılmaktadır: "*Ceza ve tedbirlerin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça ve suçluya karşı korumak, hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamalara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.*"

Düşüncelerinden ve inançlarından arındırılmış tutsakları düzenin basit bir eklentisi haline getirmek için "İslah etme-uslandırma" programları uyguladıkları da açıktır. Bu programa da "İyileştirme" adını vermiş bulunuyorlar. Bu programın öngördüğü tutsak nasıldır?

En başta düzene ve yasalara bağlı, her denilene ve otoriteye mutlak itaat eden, geçmişinden dolayı pişmanlık duyan "iyi bir vatandaş" haline gelmiş kişidir. Bu konuda Madde 8'de şunlar yazılı: "*Hürriyeti bağlayıcı cezaların infazında hükümlülerin iyileştirilmesi amacını güden programların başarısı, hükümlülerin elde ettikleri yeni tutum ve becerilerle orantılı olarak ölçülür. Bunun için iyileştirme çabalarına yönelik olarak hükümlünün istekli bulunması teşvik edilir.*"

Hürriyeti bağlayıcı cezanın, kendisinde var olan zararlı etki yapıcı niteliğini mümkün olduğu ölçüde azaltacak biçimde düzenlenecek programlar, usuller, araçlar ve zihniyet doğrultusunda yerine getirilmesi esasına uyulur. İyileştirme araçları hükümlünün sağlığını ve kişiliğine olan saygısını korumasını sağlayacak usul ve esaslara göre uygulanır."

"İyileştirme araçları hükümlünün sağlığını ve kişiliğine olan saygısını korumasını sağlayacak usul ve esaslara göre uygulanır" sözünün kuru bir

laftan öte bir anlamı bulunmuyor. Hükümlünün kişiliği ve ruhsal bütünlüğü düşünce ve inançlarından ayrı düşünülebilir mi? Elbette düşünülemez! O halde devrimci tutsakları düşünce ve ideallerinden uzaklaştırmayı hedefleyen "İyileştirme" programlarının "*hükümlünün sağlığını ve kişiliğine olan saygısını korumasını sağlayacak usul ve esaslara göre uygulan*"masının olanağı yoktur. Düşüncelerinden ve inançlarından kopmayı hedefleyen bir program, açık ki, kişilik bütünlüğünü parçalar ve ruhsal sağlığı bozar...

III. Boyun Eğdirme ve Çalıştırma Zorunluluğu, Başka bir Deyişle Angarya, Yeni İnfaz Tasarısının en önemli Unsurlarından Biridir

Ceza İnfaz Yasa Tasarısı, bir bütündür. Dolayısıyla tutsaklar lehine görülen laflarının sadece içi boş ve görüntüyü kurtarmaya dönük olduğu çok nettir. Bunu "**Hükümlünün Yükümlükleri**" başlığı altında yazılan maddeler net olarak göstermektedirler.

"*Madde 24- Hükümlü hürriyeti bağlayıcı cezanın yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür.*"

Hükümlü ceza infaz kurumunda, işyurtları veya atölyelerde çalışmakla yükümlüdür. Her ne amaçla olursa olsun, bilerek kendi yaşamlarını ve bedensel bütünlüklerini tehlikeye düşürecek eylemlere girişmeleri cezanın yerine getirilmesine katlanma yükümlüğünün ihlali sayılır."

Boyun eğme ve mutlak itaat, hükümlü için bir "yükümlülük" olarak hükme bağlanmıştır. Yoksa bu bir ihlal olarak değerlendirilerek cezalandırılacaktır.

Ceza İnfaz Yasa Tasarısının getirdiği en önemli "yeniliklerden" biri "çalışma zorunluluğu"dur. Bu, "**Hükümlülerin çalıştırılması**" başlığı altında "**Madde 27**"de şöyle ifade etmektedir:

"*Hükümlü, ceza infaz kurumunda, işyurtları veya atölyelerde çalışmakla yükümlüdür.*"

Çalışmanın amacı, hükümlülerin salıvermelerinden sonra yaşamlarını sürdürecektir. Meslek ve sanatları öğrenmelerini sağlamak, çalışma ve üretme güdülerini kişiliklerinde yerleştirmek veya güçlendirmektir. Çalıştırmada hükümlünün yetenek, beceri, eğilim ve zihinsel ve bedensel durumları göz önünde bulundurulur."

Burada sözü edilen "çalışma yükümlülüğü", tutsakları angaryaya koşma, boyun eğdirme ve cezaevi düzeninin bir eklentisi haline getirme amacına dönüktür.

Diğer bir kişiliksizleştirme aracı da devrimci ve demokratik kamuoyunun yabancı olduğu "Tek Tip Elbise" uygulamasıdır.

IV. Kişiliksizleştirme Aracı Olarak Tek Tip Elbise

Bilindiği gibi tek tip elbise 1980'lerin ortalarından itibaren birçok zindanda gündeme getirilmiş, sayısız baskı ve işkence eşliğinde uygulama alanına konulmuştu. Ancak devrimci tutsaklar bu uygulamaya karşı direnmiş ve birçok direniş sonucunda bu uygulamayı çöp sepetine attırmayı başarmışlardır. Kuşkusuz bu, kolay olmamış, sayısız bedel ve acı pahasına gerçekleşmişti.

Direnışler sonucu çöp sepetine atılan tek tip elbise uygulaması yeni tasarıyla yeniden gündeme getiriliyor ve yasal bir hüküm olarak dayatılıyor. Bu konu "**Hükümlünün giydirilmesi**" başlığı altında ve "**Madde 64**"te şöyle hükme bağlanıyor:

"Kişisel elbisesini giymesine izin verilmeyen hükümlüye, yazlık ve kışlık olmak üzere iklime uygun, sağlığa ve çalışmaya elverişli giysi verilir; hükümlünün bu giysiyi giymesi zorunludur. 55 ve 56ncı madde hükümleri gereğince yapılan nakiller hariç kurum dışına çıkan hükümlü kişisel giysilerini giyebilir.

Bu giysiler, iç ve dış güvenlik personelinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamaz."

V. Her Türlü Direnişi Yasaklama ve Yaptırım Konusu Yapma Teslimiyet ve Mutlak İtaat Amacının Bir Sonucudur. Tasarı, Bir Disiplin Nizamnamesi Niteliğindedir.

Özel savaş kurmaylığı, devrimci tutsakları direniş silahlarından yoksun bırakmak ve irdelerini teslim almak için yasak ve cezai yaptırımları ayrıntılı bir biçimde bu tasarıda sıralamıştır. Her türlü direniş silahından yoksun bırakılan tutsakların kolayca teslim alınabileceği varsayılmaktadır. "**Dayatılan her uygulama tartışmasız, itirazsız kabul edilmeli**", işte, yeni tasarının temel noktalarından biri de budur. Direniş silahlarından yoksun bırakılan tutsakların sesleri ve soluklarının dışarıya ulaşmasının önlenilebileceği ve böylece kişiliksizleştirme programlarının sessizce yaşama geçirilebileceği düşünülmektedir. Açlık grevi, ölüm

oruğu, slogan atma gibi protesto ve direnme araçları suç kabul edilmekte ve ağır disiplin cezalarına konu edilmektedir. Bu konu da "Hükümlünün kendisine verilen yiyecek ve içecekleri reddetmesi" başlığı altında ve "**Madde 82**"de şunlar yazılı:

"Hükümlüler, hangi nedenle olursa olsun, kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettikleri takdirde; bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda ceza infaz kurumu tabibince bilgilendirilirler. Psiko-sosyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmeleri yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınmaması halinde, beslenmelerine kurum tabibince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.

Beslenmeyi reddederek açlık grevi veya ölüm orucunda bulunan hükümlülerden, birinci fıkra gereğince alınan tedbirlere ve yapılan çalışmalara rağmen hayati tehlikeye girdiği veya bilincinin bozulduğu tabipçe belirlenenler hakkında, isteklerine bakılmaksızın kurumda, olanak bulunmadığı takdirde derhal hastaneye kaldırılmak suretiyle muayene ve teşhise yönelik tıbbi araştırma, tedavi ve beslenme gibi tedbirler, sağlık ve hayatları için tehlike oluşturmamak şartıyla uygulanır."

Bu maddede açıkça açlık grevi ve ölüm oruçlarına zorla müdahale etmenin gerekçeleri ve yöntemleri sıralanmaktadır. Başka maddelerde zindanlarda hangi davranışların disiplin suçu olduğu tek tek sıralanmaktadır. Bu noktaları gördüğümüzde öngörülen zindan yaşamının ne olduğu daha iyi anlaşılır.

38. Maddede sıralanan şu davranışlar disiplin suçu sayılmaktadır:

"a) İdarenin izni olmaksızın yasak yerlere girmek,

b) Eğitim yerini terk etmek,

c) Eğitimi savsaklamak,

d) Olumsuz davranışa yönelik gruba katılmak, neden olmak veya bu amaca yönelik gruba katılmak,

e) Kurum personeline karşı uygunsuz söz sarf etmek veya kurum görevlerine eşya vermek veya satmak,

f) Çıkar sağlamak amacıyla hükümlülere veya kurum görevlilerine eşya vermek veya satmak,

g) Açlık grevi yapmak."

Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezasını gerektiren davranışlar **40. Maddede** sıralanmaktadır:

"a) Protesto amacıyla idarece verilen yemeği

toplucu almama eylemine katılmak,

b) Kurum işyurdu yönetim kurulunca uygun görülen işte çalışmamak,

c) Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak,

d) Odalarda, eklentilerinde ve diğer alanlarda ilaç ve gıda stoku yapmak,

e) Gereksiz olarak marş söylemek veya slogan atmak."

Şu davranışlar da **41. Maddede** yazılı ve "Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma" cezasını gerektirmektedir:

a) Sayım yapılmasına karşı çıkmak,

b) Aramaya karşı çıkmak,

c) Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmak,

d) Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak,

e) Hükümlülerin haberleşmelerini, ziyaretçileriyle görüşmelerini, iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarını, kurum tabibince muayene ve tedavi edilmelerini, avukat tayin etmelerini, mahkemelere veya Cumhuriyet başsavcılıklarına gitmelerini, kurum görevlileri ile görüşmelerini, salıverilenlerin kurum dışına çıkmalarını her ne surette olursa olsun engellemek, hükümlü ve tutukluları bu fiillere teşvik etmek, bu yolda talimat vermek, mevzuatın hükümlü ve tutuklulara tanıdığı sair her türlü görüşme ve temas olanaklarını engellemek,

f) Kumar ve benzeri oyunlar oynamak veya oynatmak."

"Hücreyi koyma ve Koşullu salıverilmenin geri bırakılması" cezalarını "gerektiren" suçlar da tek tek ve ayrıntılı bir şekilde sıralanmaktadır. Bir bakıma disiplin nizamnamesi niteliğinde olan yeni Ceza İnfaz Yasa tasarısı, tutsakları mutlak denetlemeyi, her davranışını belirlemeyi, düzen ve disipline mutlak itaati, teslimiyet ve kişiliksizleştirmeyi, "Devletin vatani ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" ilkesinin sadık bir bendesi haline getirmeyi hedeflemekte; bu hedeflere varmada zor ve işkence ile sıradan yaşam olanakları birer silah ve yaptırım aracı olarak öngörülmektedir. Marş söylemek, slogan atmak, sıradan bir protestoda bulunmak, açlık grevi yapmak, yaşamı birlikte paylaşmak, dayanışma içinde olmak suç sayılmakta, böylece direniş ve direniş araçlarından yoksun bırakmak esas alınmaktadır.

Görüldüğü gibi, özel savaş kurmaylığı zindan deneyimlerini ve direnişlerini ayrıntılı bir biçimde incelemiş ve bunları önlemenin bütün yollarını düşünmüştür. Burada kesin amaç zindan direnişlerini ne pahasına olursa olsun bitirmek ve tutsakları mutlak olarak teslim almak hedeflenmiştir. Dolayısıyla ortaya yasa olarak bir "Deli gömleğinin" çıkması şaşırtıcı değildir. Özel savaş budur; onun zindan ayağı budur! Bunu demokrasi olarak tanımlamak, en hafif deyimle demokrasiden bir şey anlamamaktır.

Kısacası, bu tasarı ve buna yön veren yaklaşımın, Ortaçağ zindancılığını arattığını söylemek bir abartı olarak değerlendirilmemelidir.

VI. Sonuç

Yukarda da kısaca açmaya, vurgulamaya çalıştık. Cezaların ve Tedbirlerin İnfazı Hakkında Kanun Tasarısı, tutsakları teslim almayı, F Tipi zindancılığı yasal temele bağlayıp kurumlaştırmayı, mutlak itaat ve teslimiyeti hedeflemekte, zindanları toplumsal ve ulusal mücadeleyi bastırmanın caydırıcı bir unsuru haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu tasarıyla sadece tek tip elbise ve zorunlu çalıştırma yükümlülüğü getirilmemektedir, aynı zamanda, zindanda soluk alıp vermek izne, düzene ve disipline bağlanmaktadır. Bu, bir sistemdir ve kesin bir biçimde oturtulmak istenmektedir. F Tipi zindancılığı ile atılan adım tamamlanmak istenmektedir.

Kısacası devletin yapmak istediği çok açık... Devrimci tutsakların yapmak istedikleri de öyle: Direnmek, direnmek, direnişi bir yaşam biçimi olarak benimsemek ve yaşamak. Bugüne kadar yaptıkları bu, bundan böyle de yapacakları bundan başkası olmayacaktır...

Ancak sorun, devrimci tutsakların tutumuyla bitmiyor. Zindan sorunu, esas olarak "dışarının" sorunudur! Dolayısıyla ulusal ve toplumsal mücadelelerin etkili bir zindan politikası olmak ve bu politikayı etkin bir biçimde hayata geçirmek zorundadır. Bu zorunluluk bilinci ve eylemli müdahale ile sonuç almak mümkün olabilir. Zaten sorun da bu noktada düğümlenmektedir.

Bu yaklaşımla harekete geçmek, çok yönlü bir çaba içinde olmak gerekir, mutlaka bir şeyler yapmak şart!.. Yoksa yarın çok geç olabilir!

Eylül 2004

AYIN KONUSU

PWD GİRİŞİMİNİN İDEOLOJİK VE POLİTİK DURUŞU HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ

M. Can YÜCE

İmralı Partisi Kongra-Gel cephesinde yaşanan çözülmeyi önleme girişimleri sonuç vermedi ve bir süre önce ayrılan grup, bir kez daha yeniden ve kesin bir biçime ayıldı. Osman Öcalan ve Nizamettin Taş'ın adlarının öne çıktığı bu grup, kendisini "Demokratik Barış İnisyatifi" olarak tanımladı. Ağustos'un başında gerçekleştirdiklerini söyledikleri bir "Konferans" ile politika sahnesinde iddialı olduklarını deklere etmiş bulunuyorlar. Önerilerine partileşme hedefini koyan ve "Partiye Welatparezên Demokratik (PWD)" olarak tanımlayan bu grup ile ilgili belli bir tartışma süreci de başlamış bulunuyor.

İmralı cephesi beklendiği gibi, bu grubu "hainlikle", "Değerleri Amerika'ya satmakla", "Talabancılık" ile suçlamış ve bu tutumunu fiili saldırılar düzeyine çıkarmıştır. Öcalan iktidar sisteminden başka bir yaklaşım beklemek mümkün değildi. Onlarda sorunların ve farklılıkların "çözüm dili" şiddet ve bastırmadan başka bir şey değildir. O nedenle bu nokta üzerinde uzun uzadıya durmanın gereğini duymuyoruz.

Ayrıca bu grubun bileşimini, adları açıklanan kişilerin yapılarını ve durumlarını da bu aşamada tartışma gereğini duymuyor ve bu tür tartışmaların kısır döngüden öte bir anlam taşımadığını düşünüyoruz.

Bu grubun yayınladıkları iki bildiri var, bu bildirilerde görüşlerini ve politik duruşlarını net bir biçime ortaya koymuşlardır. Esas olarak bu noktalar üzerinde durmayı ve yaklaşımımızı ortaya koymayı gerekli görüyoruz.

Bu grup ve ideolojik ve politik duruşu hakkında en genel anlamda ve özet olarak söylenecek şudur:

"İmralı çizgisinin Amerikancı versiyonudur!"

Temel ideolojik ve politik konularda söyledikleri, A. Öcalan'ın İmralı Savunmalarında dile getirdiği görüşlerden bir farklılık taşımamaktadır. Hatta neredeyse söylem düzeyinde onun bir tekrarıdır. Öcalan'ı "İdeolojik Önder" olarak izlemeye devam edeceklerini açıkça vurgulama gereğini duyuyorlar. İkincisi, Öcalan sistemi karşısındaki duruşu, bir "kopuşu" değil, bir "devamlılığı" anlatmaktadır! Bu "devamlılık" süreç içinde bir kopuşa dönüşür mü sorusunun yanıtı belirsizdir, ama ideolojik ve politik devamlılığın esas olarak devam edeceğe benziyor. Kısaca bu görüşlerimizi açmaya ve tartışmaya çalışalım:

I. Öcalan Sistemi Karşısındaki Duruşları

Öcalan iktidar sistemi karşısında net bir tutum almadan, bu sistemden kesin bir kopuş sağlanmadan PKK ve kendi "bireysel" tarihlerini doğru kavramaları mümkün değildir. Belli itiraz noktaları var.

Ama bunlar temel konulara ve sistemin özüne değil. Sık sık tekrarladıkları gibi Kongra-Gel, "muhafazakar kanadı" ve onun "demokratik değişim ve dönüşüm" karşısındaki direnci kırılıyordu, örgüt kendisini örgütsel ve sosyal yaşam alanında aşabilseydi, yani tam da anılan bu grubun dedikleri gerçekleşmiş olsaydı, bu grubun Öcalan ve sistemine her hangi bir itirazı, sıradan bir eleştirisi olabilir miydi? Bu sorunun yanıtı, anılan grubun kamuoyuna açıklanan görüşlerinde saklıdır.

Açık ki, onların çizginin özüne, yine Öcalan sisteminin temellerine bir itirazları yok, onların itirazı İmralı teslimiyet ve ihanet gerçekliğine de yok. Onların itirazı, birkaç noktayla sınırlıdır. Birinci itiraz noktası, "ABD ve bölge politikasını esas alalım, o ekseninde bir politik çizgi yürütelim"; ikincisi, "Güney Kürtleriyle dayanışma içinde olalım"; üçüncüsü, "örgüt yapısını ve yaşam ilişkilerini demokratikleştirelim, eski katı ve yasakçı kuralları kaldırılsın, yaşam ilişkileri yeniden düzenlensin"!

Öcalan iktidar sisteminden kesin bir kopuş, özeleştirel yaklaşımı, bu noktada samimi olup olmamayı koşullar. Hatta bu, kendine ve tarihine samimi yaklaşım yaklaşmamakta belirleyici bir koşul olmaktadır. Bununla bağlantılı ikinci önemli bir nokta daha var. Öcalan iktidar sisteminin eleştirisi, kaçınılmaz olarak İmralı gerçeğini tam ve olduğu gibi ortaya koymayı gerektirir. Ancak anılan grup, İmralı'yı es geçmeyi yeğlemektedir. İmralı tam olarak kavranmadan yurtseverlik iddiaları kuru sıkı bir yalandan öte bir anlam ifade etmez.

İmralı ve Öcalan iktidar sistemi kavranmadan, bundan tam kopuş sağlanmadan, daha öncesi bir yana İmralı'dan bu yana içine girilen "suç pratiği", yani teslimiyet, ihanet ve tasfiyeci sürecin suç ortağı olma, dahası bu pratiğin birinci dereceden uygulayıcısı olma gerçeği de gözlerden kaçırılmış olunur. Bu grubun yaptığı bu ve İmralı süreci, onun birinci dereceden uygulayıcıları olma pratiğini es geçme, gözlerden ve dikkatlerden kaçırma tutumu, onların İmralı çizgisini ve pratiğini sürdürme eğilimine işaret ediyor.

Çok iyi biliniyor ki, ayrılan grubun öncüleri, İmralı çizgisinin en hararetli savunucuları ve birinci dereceden uygulayıcılarıydı. Bundan dolayı göz ardı edilemeyecek sorumlulukları var. Bu sorumluluk hakkında tek söz söylemeden, hiçbir şey olmamış gibi, pişkince siyaset meydanında boy göstermek, en hafif deyimle ciddiyetsizlik ve samimiyetsizliktir. Bireysel olarak yapılan açıklamalar, bu pişkinliğin ve gerçeklerle alay etmenin dışavurumundan başka bir şey değildir. Bir tarihe,

bir halkın varlığına ve geleceğine damga vurmaya çalışan İmralı süreci ve Öcalan iktidar sistemi hakkında bu grubun söyledikleri birkaç cümleden ibaret. Söylediklerinin tümü şunlar:

"PWD; Abdullah ÖCALAN'IN yaşadığı esaret koşullarının aşılması ve özgürlüğüne kavuşmasını insani ve ahlaki bir görev olarak kabul eder ve bu temelde caba içinde olur. İdeolojik düşüncelerine değer verir ancak politikalarını ve kararlarını bağımsız iradesiyle oluşturur ve uygular."

Kuşkusuz suç ortağı olanların bundan başka bir değerlendirme yapmaları mümkün değildir. İmralı ve Öcalan iktidar sistemine ve onun bütün sonuçlarına karşı net, kesin ve ikirciksiz tavır almadan "demokrasi" ve "yurtseverlik" adına söylenecek her söz ve davranışın koca bir yalan, göz boyama ve aldatmacadan başka bir değeri yoktur.

PWD girişiminin durumu da budur, dolayısıyla İmralı çizgisinin başka zemine çekilen bir veriyonuyla karşı karşıyayız.

Gerçekten yurtseverlik ve demokrasi konularında sıradan bir samimiyetleri varsa, öncelikle İmralı süreci ve Öcalan iktidar sistemi karşısında net bir şey söylemeleri, kesin bir duruş sergilemeleri gerekiyor. Yoksa inandırıcı olmaları mümkün değildir. Ancak mevcut duruşlarıyla böyle bir eğilimlerinin olmadığı anlaşılıyor.

II. Temel İdeolojik-Politik Konulara Bakış, Dünya Karşısındaki Duruşları

"Yaşadığımız çağın demokrasi, insan hak ve özgürlükleri çağı olarak tanımlanması anlamlıdır. Bilimsel-teknik devrim ve bilişim-iletişim alanındaki dev ilerlemeler insan bilinci ve yaşamında köklü gelişmelere ve değişime yol açmıştır. Aşırı uçlarda seyreden kamplaşma ve çatışmalar aşılma sürecine girmiştir. Oluşan bilinç, ekonomik, sosyal, kültürel temel ve tecrübe birikimi insanlığı daha çok barış içinde demokratik değerlere dayalı ve farklılıkların kabulü temelinde bir arada yaşama arayışına yöneltmiştir. Yeni bir zihniyet ve demokratik siyaset anlayışı yönetim ve toplum ilişkisinde etkili olmaya başlamıştır. Küresel çapta yükselen ortak değerler her geçen gün yaşama daha fazla nüfuz etmektedir."

Konferans sonuçlarının dile getirildiği bildiriye, çağ ve dünya karşısındaki duruşlarını bu sözlerle özetliyorlar. İmralı'daki Öcalan'ı izleyenler için bu sözler, hiç de yabancı sözler değildir. Bu görüşler sayısız kez tekrarlanmıştır. Globalizmi, emperyalist kapitalist sistemi ve onun güncel gerçekliğini savunan, meşrulaştıran sağ liberal bir

anlayışla karşı karşıyayız. Kürt egemen ve orta sınıflarının öteden beri dile getirmeye çalıştıkları ve Kuzey Kürdistan'da politik bir akım olarak örgütlenme çabası içinde oldukları bir eğilim. Bu anlayışın en belirgin çizgileri, emperyalist kapitalist sisteme biat etmek, kendisine bu sistem içinde bir gelecek aramak ve bu sistemi meşrulaştıran teorik ve ideolojik görüşleri benimseyip tekrarlamak, dost ve düşman kavramlarını da bu bağlamda yeniden belirlemek ve liberal-reformist bir politik düzlemde güç olmaya çalışmak olarak özetlenebilir. Hak-Par ve diğer "utangaç" liberalerin bugüne kadar yapmaya çalıştıkları gibi...

Yaşanılan sorunları ideolojik olarak sosyalizm ile açıklamaları, eksen değiştiren ve liberalizmi yeniden keşfeden herkes ve her çevrenin içine girdiği "Günah keçisi" bulma kaygısının yanı sıra, "yeni çizgisinde" samimi olduğunu kanıtlanmanın da bir gereğidir. Dolayısıyla bu yazıda bu yönleri üzerinde durma gereğini duymuyoruz.

III. ABD ve ABD'nin Irak işgali Karşısındaki Tutum

Bu grubun ABD ve Irak işgali karşısındaki tutumu, genel ideolojik-politik duruşlarının bir uzantısıdır. Bu noktada Kongra-Gel'in programındaki görüşleri tekrarlıyorlar. Yayınladıkları bildiri- de şöyle diyorlar:

"Ortadoğu'daki anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerini hiçi sayan, halkların ve kültürlerin demokratik özgür gelişimini engelleyen baskıcı otoriter rejimler aşılmalı zorundadır. Bu bağlamda bölgedeki statükoyu dağıtmayı hedefleyen ABD müdahalesi demokratikleşmeye imkan sunduğu ve Kürt sorununun çözüm imkanlarını artırdığı için desteklenmelidir. Yine Geniş Ortadoğu Projesi, bölgenin yaşadığı çağ dışı konumu aşma sürecini hızlandıracaktır."

"Yaşasın ABD'nin Ortadoğu Müdahalesi, Yaşasın 'Geniş' Ortadoğu Projesi! Geleceğimiz bu müdahale ve projede!"

Görüşlerinin ve politik duruşlarının en kaba ve genel özeti bu!

"Kraldan daha kralcı olma" budur işte!

KDP ve YNK bile ABD ile arasına belli bir mesafe koyar, kimi kaygıları dile getirmek için liderleri ortak mektup kaleme alır, "daha uzun kalırsanız işgalci konuma düşersiniz" gibi uyarılar yapma gereği duyar; ama "bizim" "Yurtsever demokratlar", ABD ekseninde siyaset yapmayı var oluş gereğesi olarak algılamaktadırlar.

Evet, Ortadoğu'daki iktidarlar ve statükolar, gerici, çağdışı, toplumsal ve tarihsel gelişmelerin

önünde duran diktatörlüklerdir. Ancak bu gerçeklik, hiçbir zaman emperyalist ve sömürgeci işgal hareketlerini haklı kılmaz, ya da bu gerici sistemler "yabancı müdahalelerin" gerekçesi olamaz. Kaldı ki gözler önünde sergilenen gerçeklerin de kanıtlandığı gibi, ABD'nin işgal hareketinin amacı, ne Irak halklarını Saddam rejiminden kurtarmak, ne demokrasi ve özgürlük getirmek, ne de Ortadoğu halklarının tarihsel gelişimi önündeki engelleri kaldırmaktır. Hele "Kürt sorununun çözüm imkanları artırdığı" ise büyük bir aldatmacadır. Saddam rejiminin yıkılması objektif olarak Güney Kürdistan için belli fırsatlar ortaya çıkarmıştır, ama bu, diğer parçalar ve özellikle Kuzey için "çözüm fırsatı" anlamına gelmiyor.

ABD, dünyayı tek başına yönetmek istiyor, bunun için Ortadoğu ve Avrasya'da var olan stratejik kaynakları ve onların geçiş yollarının mutlak denetimini istiyor. Demokrasi ve özgürlük mü? Bunun yanıtı, işgal edilen Irak'taki uygulamaların kendisidir. (Bu konuda çok geniş değerlendirmeler yapıldığı için yeniden üzerinde durmak istemiyoruz.)

IV. AB ve AKP'ye Bakış

Dünyaya bakış açıları yanlış olanların başka konularda doğru bir değerlendirme yapmaları mümkün değildir. Yanılgılı ve yanılsamalı bakış açısı, AB ve AKP'ye bakışta da çok net olarak kendisini gösteriyor. Şöyle diyorlar:

"Türkiye AB'ye üyelik sürecinin gelişmesiyle birlikte daha hızlı bir demokratikleşmeyi yaşayacaktır. Atılan sınırlı demokratik adımlar olumlu olmakla beraber yeterli olmaktan uzaktır. AKP hükümetinin daha cesur adımlar atmasına ihtiyaç vardır."

Hatırlanırsa, Öcalan İmralı'da örgütüne gönderdiği değerlendirme ve talimatlarda AB'ye girişin Türkiye'yi demokratikleştireceğini ve bunun için TC'nin bu doğrultudaki çabalarının desteklenmesini istemişti. Örgütü de öyle davranmış, TC'nin dış politika uzantısı rolüne gönüllü soyunmuştu. Şimdi kendisini "Demokratik Barış inisiyatifi" olarak tanımlayan grup aynı çizgiyi sapmasız destekliyor ve olduğu gibi devam ettirme kararında görünüyor. TC'nin AB'ye girişi ile demokratikleşme arasında doğru orantılı bir bağlantının kurulması ve bu nedenle halkın TC'nin AB politikalarının bir payandası haline getirilmek istenmesi yanlış ve süren tasfiyeciliği derinleştirmekten başak bir sonuç veremeyecektir.

Açık ki, öteden beri süren bilinç ve bellek katliamı bu grup tarafından da sürdürülmektedir.

Dolayısıyla daha işin başında ideolojik ve politik mücadeleyi geliştirmek büyük bir önem kazanmaktadır.

AKP'ye yaklaşımları da çok açık: AKP'yi daha cesur olmaya davet ediyorlar. "Demokratikleşme" adımlarını ise destekliyorlar...

V. PWD'nin Amacı ve Mücadele Yöntemi

PWD girişimi, belli ki bu temel konularda da İmralı'yı neredeyse birebir tekrarlıyor. Onlar için de Kürt sorunu, "Türkiye'nin demokratikleşmesi" bağlamında bazı kültürel kısıntılar sorunudur. Bir halkın kendi kaderini özgürce belirleme hakkı mı, o, çoktan tarih oldu, o, artık modası geçen, çatışmalı 20. yüzyılın bir unsuruydu! Kürtler sorunlarını, TC ile "demokratik özgür birlik temelinde" çözülebilir! Tabii "barışçıl ve siyasal diyalog" yöntemi esas alınarak!

Bu konudaki görüşleri ve tutumlarının özlü ifadesi şu. Konferans sonuç bildirisinden aktarıyoruz.

"PWD; Türkiye'ye dönük bir çalışma, örgütlenme ve mücadele içinde olacaktır. Yeni bir misyon ve kararlılıkla ortaya çıkan PWD'nin temel amacı Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik özgür birlik temelinde, barışçıl ve siyasal diyalog temelinde çözümünü sağlamak, Kürt halkının temel hak ve özgürlüklerini güvenceye almaktır."

Kürt sorununu "Türkiye'nin demokratikleşmesi" sorunu ve bu bağlamda elde edilecek kısıntı sorunu olarak koydukları zaman "barış ve diyalog" yöntemini esas almaları eşyanın tabiatı gereğidir!

Bütün bunların anlamı, sömürgeciliğe biat, bunun karşılığında ise sistem içinde biraz yemlenmek!

İşte Kuzey Kürt egemen sınıflarının "Kürt programlarının" özeti ve özü budur!

VI. İmralı Çizgisinden "Farklılığı" ve Sonuç

Yukarda da kısaca özetlemeye çalıştık. PWD girişimi, İmralı çizgisinin Amerikancı versiyonudur! Elbette ortada belli farklılıklar da vardır. Bir kez bu grup ideolojik olmazsa da fiziki olarak Türk Genelkurmayının denetiminin dışına çıkmıştır. Dolayısıyla bundan böyle bu grubu yönetme ve denetleme olanağı yok. İkincisi, TC ile ABD arasında bazı noktalarda çelişkiler var. Irak'ın yeniden biçimlendirilmesi, Güney Kürdistan, federasyon; Suriye ve İran politikaları gibi... Ancak bu çelişkiler kesinlikle stratejik düzeyde değildir. ABD'nin Kuzey Kürdistan konusunda TC'den fark-

lı veya onu zorlayacak bir politikası yoktur. Bu, her şeyden önce, kendi Ortadoğu stratejisi için böyledir. Yoksa başka güçleri düşündüğü için değil... İmralı'nın anti-Amerikancılığı, Türk Genelkurmaylığının anti-Amerikancılığı kadardır! Aynı biçimde Güneydeki oluşuma, devletleşme çabalarına ve federasyon tasarılarına Öcalan'ın şiddetle karşı çıkması boşuna değildir. "İlk günde" devlete verdiği "hizmet" sözünün bir gereğidir! Çünkü bundan böyle yaşam gerekçesi ve şansı bundan başkası değildir!

Durdukları yer ve yaptıkları açıklamalar gösteriyor ki, bu grup, Kuzeyde Kürt egemen ve orta sınıflarının siyaset platformunu yaratmayı hedeflemiş bulunuyor. Başka bir deyişle, Kuzeyin KDP'sini veya YNK'sini yaratmayı düşünüyorlar. Ama bu düşün gerçekleşme şansı hemen hemen yok! Her şeyden önce Kuzeyde bunun toplumsal temeli zayıftır. Kuzey Kürt egemenlerinin, devletle sınıf olarak değil, aile olarak işbirliği yapma alışkanlıkları var. Son yirmi yıl içinde devrimci mücadele ile birlikte biraz siyaset pazarına çıkar gibi oldular, ama devlet karşısında olduğu gibi, PKK karşısında da ayakları üzerinde durma, bağımsız kişilik sergileme durumları olmadı. Kürt sorununu "Türkiye'nin demokratikleşmesi" sorunu olarak görmeleri, düzen içinde omurgasız bir konum elde etme çabaları, anılan sınıfsal konumla yakından bağlantılıdır! (Bu konuda başka bir değerlendirmemiz vardı, bakılabilir. Kongra-Gel'in Programının eleştirisi ile ilgili bir değerlendirmedir)

Kuzeyde sağ liberal eğilimlerin kendi adlarına siyaset yapmalarında yarar var.

Bu, bir ayrışma ve aynı zamanda arınmadır!

İmralı Partisinin çözülüşü bu ayrışmayı hızlandıracak ve derinleştirecektir. Ayrışma ve arınma, yeni bir tartışma ve arayış süreci anlamına da geliyor. Toplumumuzun tartışmaya, ayrışmaya ve her eğilimin kendi toplumsal kökleri üzerinden boy atmalarına ihtiyaç var. Tartışma, yeni arayışlar, farklı eğilimlerin gelişmesi ve netleşmesi bugünkü kaosun aşılmasında, teslimiyet ve ihanet cephesinin daha hızlı çözülmesinde önemli bir etken olacaktır.

Kısacası, çözülme, tartışma, ayrışma ve arınma süreci derinleşme ve büyüme eğilimindedir! Elbette bunun sonuçları olacaktır. Bu sonuçlardan biri, emekçi damara ve çizgiye sahip arayışların da olacağıdır!

Dolayısıyla her açıdan önemli ve büyük mücadelelere bugünden hazırlıklı olmak gerekiyor.

25 Ağustos 2004

BİLDİRİ

SAVAŞ VE BARIŞ İLE TEKRARLANAN HAM HAYALLER!

Bugün 1 Eylül, Dünya Barış Günü... 65 yıl önce bugün Nazi orduları Polonya topraklarına girdi ve II. Paylaşım Savaşını başlattı. Bu savaş milyonlarca insanın ölümüne, sakatlanmasına, kentlerin, kasabaların yıkılmasına neden oldu. Bu savaşa karşı duruşun gereği olarak 1 Eylül, Dünya Barış Günü olarak kabul edildi.

Bugün aynı zamanda "Barış" kavramı üzerine en çok ham hayallerin üretildiği, içi boş nutukların atıldığı günlerden biri... Özellikle "bizim" cephede...

Kuşkusuz barış özleminin dile getirilmesi, barışın istenmesi, savaşız bir dünya hayalinin ifade edilmesi doğaldır. Bunda yadırganacak bir şey yok. Hatta bu özlem, genel ve evrensel bir özlemdir! Ancak sorun, nasıl bir barış, gerçek barışa nasıl ve hangi yolla ulaşılabilecek gibi somut sorular gündeme geldiğinde başlıyor. Barış ve kurulu dünya sistemi arasındaki ilişki gündeme geldiğinde barış sorununun algılanışı ve anlamı da farklılaşıyor.

Kürdistan ve Kürt halkı açısından barışın anlamı nedir? Barışa nasıl ulaşılır? Bu sistem içinde Kürtler açısından onurlu barıştan söz etmek mümkün mü? Yıllardır dillere pelesenk edilen "barış"ın anlamı, ideolojik ve politik özü nedir? Kürt halkının temel taleplerinden ve haklarından vazgeçmeksizin bu sistem içinde barıştan söz etmek mümkün mü? Mümkün değilse yıllardır dile getirilen "barış süreci" neyin nesidir?

Bu sorular üzerinde düşünmek, bu konuda gerçekleştirilmeye çalışılan bilinç çarpıtmalarına karşı doğru bir bilince sahip olmak, sürekli tekrar-

lanan ve tam bir bilinç çarpıtma hareketi olarak devam eden reformist ve teslimiyetçi tutumlara tavır almak önemlidir. Dünya Barış Günü vesilesiyle bunu yapmak, devrimci yurtseverliğin bir gereği olmaktadır!

Daha öncesi bir yana 1990'lı yıllardan bu yana Kürt halkının barış bilinci sürekli çarpıtılmakta, kafa karışıklığı yaratılmakta ve İmralı süreciyle birlikte bu, bilinç katletme hareketine dönüştürülmüş bulunmaktadır. Aslında Kürdistan sorunu açısından barış kavramının anlamı çok nettir. Kürt halkının kendi kaderini özgürce belirleme hakkını tanımayan ve bunu güvence altına almayan hiçbir sistem ve "çözüm" onurlu barış anlamına gelmez! Elbette burada devrimci ve onurlu barıştan söz ediyoruz.

Açıkça vurgulamalıyız ki, hiçbir kavram kendi başına "masum" değildir. Daha açık bir ifadeyle, her kavramın sınıfsal ve ulusal gerçekliklerle bir ilişkisi var ve onların tarihsel gerçekliği tarafından anlamlandırılır! Bu anlamda barış kavramının sınıflar ve uluslar gerçeği, onların somut tarihsel durumu ile doğrudan bir ilişkisi var. Aynı durum savaş ve diğer kavramlar için de geçerlidir. Emperyalist savaş gibi, emperyalist barış kavramı da var. Haklı savaş, haklı barış gibi... Bu kavramların içini dolduran, onların niteliklerini belirleyen sınıfsal ve tarihsel gerçekliğin kendisidir. Bu genel doğrular yaşamın katı gerçekleri tarafından günlük olarak doğrulanıyor.

Bugün Kuzey Kürdistan'da Genelkurmay eksenli "savaş komedisi" bir yana, gerçek anlamda bir barıştan söz edilebilir mi? Tek bir silah dahi patlamasa dahi, ülkemizde onurlu bir barıştan söz

edilebilir mi? Bir barıştan söz edilebilir, ama bu, "sömürgeci barış"tan başka bir şey değildir. 1970'li yıllardan öncesini hatırlayalım. Kürtler sömürge yönetimine karşı tek bir silah dahi patlatmıyorlardı, ortama nerdeyse tam bir sükunet hakimdi! Bir jandarma onbaşısı bile Kürdistan'ı tek başına yönetebiliyordu. Peki, bu döneme "barış dönemi" denilebilir mi? Evet, denilebilir! Ama sömürgeci barış! Mazlumun susturulduğu, zor ve zorbalıkla sömürgeci egemenliğin oturtulduğu, her kıpırdanışın ve direnişin kanla bastırıldığı bir dönem! Tek yanlı savaş ve sömürgeci barışın egemen olduğu bir dönem...

Bilindiği gibi İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiyecilik süreci, "Barış süreci" olarak yansıtıldı. Teslimiyet süreci, ancak "barış" kavramıyla sunulabilir, bilinçler ancak böyle katledilebilirdi. Kavramların içini boşaltmak, gerçekleri tersyüz etmek için bu yöntemi kullanmak, TC'nin olduğu kadar Öcalan sisteminin de sık sık başvurduğu bir yöntemdir. Kıbrıs işgalini "Barış Harekatı" olarak dünyaya nasıl yedirmeye çalıştıklarını hatırlatmak yeterlidir sanırız. Öcalan da tarihimizin en büyük ihanet hareketini "Barış süreci" olarak dillendirmiş ve böylece barış kavramının içini boşaltmakla kalmamış, bilinçleri de katletmeye başlamıştı. Beş yılı aşkın bir süredir süren tasfiye süreci, bilinç katliamını, bellek silme hareketini derinleştiriyor... Ama onun da sonu görünmeye başladı... Hiçbir yanılsama sonuna kadar varlığını sürdüremez, hiçbir yalan sonsuz değildir. "Takke düşüyor, kel görünmeye başlıyor."

Barış kavramının içini boşaltan, sadece İmralı Partisi değil, ondan koştüğünü iddia eden, ama aynı ideolojik ve politik tezleri savunan grup, ABD "müdahalesi" ile "barış" arasında bağlantı kuruyor. Bu işgal hareketinin bölgeye ve Kürtlere barış ve özgürlük getireceği yanılsamasını yaymaya çalışıyor. Emperyalizm, onun vahşi yüzü olan globalizm demek, hegemonya ve savaş demektir! O da bir "barış" istiyor, ama bu, kendi barışıdır; Pax Amerikana (Amerikan Barışı) gibi... Çok iyi bilindiği ve günlük gelişmeler tarafından doğrulandığı gibi, ABD, Irak'ta, halkların çıkarına olan, halkların özgürlüğü ve eşitliği üzerine kurulu barış için değil, Pax Amerikana için, halkların köleliği üzerine kurulu barışı için bulunuyor. Bunu kendileri bile itiraf ediyor. Emperyalistler bile Irak işgalini, "işgal" olarak tanımlamalarına rağmen bizim "Barışsever Yurtsever Demokratlarımız", "Müdahale" kavramını yeğliyorlar. Ve diyorlar ki, barış ve özgürlük mü istiyorsunuz, öyleyse bu müdahalenin yanında ve arkasında olun! Böyle

davranırsanız, siz, demokrat, yurtsever ve barış yanlısı nitelikler kazanabilirsiniz!

Açık ki, bütün bu ideolojik ve politik bombardıman, devrimci yurtsever bilinçleri katletmek, devrimci mücadele dinamiklerini teslim almak içindir. Ancak bu saldırılara karşı devrimci düşünceleri savunmak ve devrimci duruşu örgütlemek de bizim görevimizdir.

Emperyalizmi, emperyalist savaşı karşıdan hedeflemeyen bir barış hareketi, devrimci ve halkların, ezilenlerin yararına bir barış olamaz!

Halkların, ezilen sınıf ve toplumsal kategorilerin özgürlüğünü hedeflemeyen ve onun üzerinde kurulmayan bir barış ve barış hareketi, devrimci ve onurlu niteliğini kazanmayı hak etmez; ancak reformist ve teslimiyetçi bir adla anılmaya hak kazanabilir!

Kurulu düzenin devamı anlamına gelen, ondan bir çivi bile sökme eğilimini taşımayan bir hareket, devrimci barış olamaz!

Dörde parçalanmış sömürge Kürdistan'ın bu statüsünü hedeflemeyen, bağımsızlık, özgürlük ve eşitlik ilkelerini amaçlamayan hiçbir barış ve barış hareketi, yurtsever, demokrat ve devrimci adını almaya hak kazanamaz!

Barış adına mevcut sömürge düzenine boyun eğmeyi öngören her düşünce ve hareket, onurlu barış değil, bizim barışımız değil, sömürgeci düzenin barışı olacaktır! Bu ise, sömürgeci sistemlerin "yurttaşları" olarak yaşamaya devam etmekten başka bir şey değildir.

Kürt halkının özgürlüğü ile birlikte telaffuz edilmeyen barış kavramları kölelik ve teslimiyetten başka bir değer taşımaz.

Elbette barıştan yanayız. Özgürlük, demokrasi, eşitlik kavramları üzerinden yükselen barış, gerçek barıştır, halkların ve insanlığın özlediği barış da budur!

Biz, böyle bir barıştan yanayız!

1 Eylül 2004

Sosyalistên Şoreşgerên Kurdistan
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

PERSPEKTİF

AB VE KÜRT SORUNU

17 Aralık tarihi yaklaştıkça AB eksenli tartışmalar yoğunlaşıyor. Aynı durum "bizim" Kürt cephesi için de geçerlidir. Bilindiği gibi 17 Aralık, AB Zirvesinin toplanacağı ve Türkiye'ye üyelik görüşmelerinin başlatılmasıyla ilgili tarihin verilip verilmeyeceğinin kararlaştırılacağı tarih... Basına yansıyan bilgilere bakılırsa, AB zirvesi Türkiye'ye üyelik görüşmeleriyle ilgili tarih verecek gibi... Elbette konumuz bu değil, konumuz, TC'nin AB'ye girişi ile demokratikleşme arasında kurulan doğru orantı ve bunun Kürt cephesinin büyük bir çoğunluğunda yarattığı yanılgı ve yanılsamalara işaret etmek, bu kapsamda bazı gerçeklere parmak basmaktır...

Kürt reformist çevreleri, daha önce Türkiye'nin AB'ye girmesiyle demokratikleşeceğini, Kopenhag Kriterlerini yerine getirilmesiyle birlikte Kürt sorununun barışçı demokratik çözüm yoluna gireceğini varsayıyor ve bu yanılgılarının geniş propagandasını yapıyorlardı. İmralı tasfiyeciliğiyle birlikte Öcalan, bu konudaki bayrağı onlardan devraldı. Yaptığı açıklamalar ve gönderdiği talimatlarda Türkiye'nin AB'ne girişinin desteklenmesini, bunu engelleyecek davranışlardan kaçınılmasını, AB'ne girişle Türkiye'nin demokratikleşeceğini, bunun da Kürt sorununda çözüm anlamına geleceğini, zaten Kürt sorununun bazı demokratik haklar ve kültürel kazanımlar olduğunu, Kopenhag Kriterlerinin uygulanması durumunda bu konuda büyük bir mesafenin alınacağını belirtiyordu. Yıllardır bu doğrultuda yapılan bu yanılgılı propaganda kitlelerin bilincinde ve bilinçaltında büyük bir yanılsama ve boş beklenti bırakmıştır. Bu yanılgı

ve yanılsamanın halkımızın mücadele kararlılığını büyük ölçüde baltalamıştır. O nedenle çok yönlü bir mücadeleyle aşılması, devrimci düşünce ve politik yaklaşımların geliştirilmesi gerekiyor.

AB'ne giriş ile demokratikleşme ve Kürt sorununun çözüleceği veya çözüm yoluna gireceği yanılgısı, somut bilgiye değil, altı boş propagandalara, beyin yıkama yöntemlerine dayanmaktadır. AB nedir? Çokça sözü edilen Kopenhag Kriterlerin içeriği ve anlamı nedir, bunun Kürtler açısından anlamı nedir? AB'nin demokrasi, haklar ve özgürlükler karşısındaki duruşu nedir? AB'nin Kürt sorununa yaklaşımı, Kürt politikası nedir? AB ile TC ilişkileri ve çelişkileri nedir?

Bu sorulara somut gerçeklere bağlı kalarak somut yanıtlar vermeden AB'ye giriş ile demokratikleşme, Kürt sorununun çözümü konusunda kurulan yanılgılı denklemler, halkımızın bağımsızlık özlemlerine sırt çevirmekten başka bir şey değildir!

AB'nin Avrupalı emperyalist devletlerin ekonomik ve siyasal çıkarları doğrultusunda kurulan ve belli aşamalardan geçerek geliştirilen ve günümüze getirilen kendi içinde çelişkili, ama dünya siyasal denkleminde belli bir rol oynama iddiasında olan emperyalist bir birliktir. Başını Almanya ve Fransa'nın çektiği bu birliğin kendi içindeki sorunları ve çelişkilerine rağmen ABD karşısında etkin bir ekonomik ve politik dinamik haline gelme çabasında olduğu açık. AB'nin kendi tarihsel gelişiminin her aşamasında ekonomik ve politik çıkarları önde olmuştur. Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi kavramlar ise bu

çıkarların ideolojik kılıfından başka bir şey değildir. Sovyet blokunun çökmesinden sonra yüz yılı aşkın bir süredir kazanılan sosyal ve siyasal hakların nasıl kırıldığını, "sosyal devlet"e nasıl El Fatiha okunduğu günlük basından bile izlenebilir. Elbette konumuz bu değil. Anlatmaya çalıştığımız, Avrupa'da var olan görece demokratik hak ve özgürlüklerin, sosyal hakların toplumsal ve sosyalist mücadelelerin bir sonucu ve kazanımı olduğudur, bugün ise dengelerin tersine dönmesiyle vahşi kapitalizm dönemine dönmeye çalışıldığı gerçeğidir! Bu gerçekliği görmeden kapitalizm ile demokrasi arasında doğru bir orantı kurmak büyük bir yanılgı olacaktır.

AB ile TC arasındaki ilişkilerin özü Türk devletini demokratikleştirmek değildir. Bu ilişkinin karmaşık ve çok yönlü boyutları var. Uluslar arası politika ile ilgili çok önemli boyutları var. Bu da ayrı bir tartışma konusudur. AB,

Türkiye'yi bu haliyle içine almaya ne kadar hazırdır, ABD'nin eksenindeki bir TC, AB'nin politik-stratejik beklentilerine ne kadar cevap verebilir? TC'nin varlığı ve AB içinde kazanacağı ağırlık, AB içindeki ABD etkisini ne kadar güçlendirir? TC'nin yaşadığı siyasal, toplumsal ve ekonomik sorunlar, AB için ne gibi ek yükler getirir? Bu ve buna benzer sorular ve yanıtları tartışılıyor. Belli ki AB liderler zirvesi 17 Aralıkta üyelik müzakereleri için tarih verse de bu sürecin uzun ve sancılı olacağı açıktır.

Bu uzun ve sancılı süreçte demokrasi ve Kürt sorunu belirleyici, hatta ciddi anlamda etkileyici bir rol oynamamıştır, bundan böyle de oynamayacaktır. Zaten TC ile AB arasındaki ilişkilerin temelinde demokrasi sorunu olmamıştır.

AB'nin ve onu oluşturan devletlerin demokratik bir Kürt politikaları yoktur. Bir Kürt politikaları vardır, ama bu politika TC'nin temel stratejik yaklaşımlarıyla çelişik değildir! Çok derin ayrıntılara girmeye gerek yok. Bugüne kadar TC ile AB arasında sayısız belge imzalandı, ama bunların hiç birinde Kürt kavramı, Kürtlerin ulus gerçeği

anılmaz! Neden? Nedeni çok açık: AB, TC'nin temel inkarcı ve imhacı politikasını onaylıyor. Kimi taktik farklılıklar da var, ama bunlar öze ilişkin değildir. "Kürtlere bazı kültürel kısımlar verin, Kürtçenin kullanımında bazı haklar tanıyın, bunları yaparsanız Kürt sorununu daha rahat denetim altına alır ve entegrasyonu uzun vadeli gerçekleştirme şansınız artar!" TC'ye dedikleri bu ve bunu da Kürtlere hayran oldukları için değil, yine çok demokrat ve ulusların haklarına saygılı oldukları için değil, kendi çıkarları için, yani ciddi bir ulusal sorun olan Kürt sorununu söndürmek ve düzen içinde eritmek içindir! Sözü çok edilen Kopenhag Kriterlerinin özü de budur. Kopenhag Kriterlerinin "**POLİTİK KRİTERLER**" başlıklı bölüm şu

Kürt reformist çevreleri, daha önce Türkiye'nin AB'ye girmesiyle demokratikleşeceğini, Kopenhag Kriterlerini yerine getirilmesiyle birlikte Kürt sorununun barışçı demokratik çözüm yoluna gireceğini varsayıyor ve bu yanılgılarının geniş propagandasını yapıyorlardı. İmralı tasfiyeciliğiyle birlikte Öcalan, bu konudaki bayrağı onlardan devraldı. Yaptığı açıklamalar ve gönderdiği talimatlarda Türkiye'nin AB'ne girişinin desteklenmesini, bunu engelleyecek davranışlardan kaçınılmasını, AB'ne girişle Türkiye'nin demokratikleşeceğini, bunun da Kürt sorununda çözüm anlamına geleceğini, zaten Kürt sorununun bazı demokratik haklar ve kültürel kazanımlar olduğunu, Kopenhag Kriterlerinin uygulanması durumunda bu konuda büyük bir mesafenin alınacağını belirtiyordu.

noktaları içeriyor:

"AB'ye girmeye aday ülkeler;
- İstikrarlı ve kurumsallaşmış bir demokrasinin var olması,
- Hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü,
- İnsan haklarına saygı,
- Azınlıkların korunması
gibi dört ana kriter açısından değerlendirmeye alınacaktır. Genel olarak; ülkenin çok partili bir demokratik sistemle yönetiliyor olması, hukukun üstünlüğüne saygı, idam cezasının olmaması, azınlıklara ilişkin herhangi bir ayrımcılığın bulunmaması, ırk ayrımcılığının olmaması, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın yasaklanmış olması, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Sözleşmesinin tüm maddeleri ile çekincesiz kabul edilmiş olması, Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Sözleşmesinin kabul edilmiş olması gibi özellikler dikkate alınmaktadır.

Ancak, bu ilkelerin varlığı tek başına yeterli olmamakta, aynı zamanda kesintisiz uygulanıyor olması gerekmektedir."

Bu Kriterler içinde Kürtleri yakından ilgilendiren nokta "Azınlıkların korunması"dır. Peki, bu ne anlama geliyor? Teorik-politik anlamı bir yana somut pratikte ne anlam ifade ediyor? Hiçbir belgede Kürt kavramı geçmiyor, TC bazı

lık mı, ulusal topluluk mu, etnik grup mu? Peki, ne haklar öngörüyor? TC'den istedikleri ne?

Bu sorulara gerçeklere sadık kalarak yanıt vermeden "AB'ye girmek, demokratikleşme yolunu açar, Kürt sorununun çözüm yoluna girmesini sağlar" demek, eğer kendi kendisini kandırmak değilse, büyük bir oyunun aleti olmak anlamına gelir!

Boş ve umutsuz hayallerle halkı yanıltmak, bilincini karartmak mı; yoksa ayakları yere basan, gerçekleri olduğu gibi koyan ve aydınlatan, halkın devrimci yurtsever bilincini geliştiren bir yaklaşım ve duruş mu?

Yanılgıların ve yanılsanmaların güç yarattığı görülmemiştir! Oysa halkımızın ciddiye alınması, her şeyden önce ulus kimliğinin tanınması güç olmasından geçiyor! Günümüz katı gerçekliğinde tek geçerli yasa "Güç Yasası"dır!

"reformlar" yapıyor ve bunlar "memnuiyetle" karşılanıyor. "Yerel dil ve lehçelerde yayın hakkı" gibi... Bu "reform"a göre bile Kürtler yine yok! Azınlık bile değil! Azınlık olarak kabul edilse bile bu, Kürtlerin anadilde eğitim, kültürel haklar gibi haklarını kazanmaları anlamına gelmiyor. Kaldı ki, Kürtler bir azınlık değil, ülkesi dörde parçalanmış, kesin rakamlar olmamakla birlikte 30 milyona yakın veya onu aşan büyüklüğe sahip bir ulustur.

Kürtlerin, "Kopenhag Kriterlerinin uygulanmasını isteriz" gibi bir istemde bulunmaları, mevcut parçalanmışlık ve sömürge statüsünü kabul edip meşrulaştırmaktan başka bir anlama gelmeyecektir! Bu, ikinci bir Lozan olmayacak mı, daha doğru bir ifadeyle 80 yıl sonra Lozan'ı güncelleştirmek ve daha da perçinlemek anlamına gelmiyor mu? Daha da önemlisi inkarcı ve imhacı stratejiyi AB'nin resmi çizgisi haline getirmek anlamına gelecek ki, bunun Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesine vereceği zararları, önüne dikeceği engelleri tahmin etmek zor olacaktır!

AB, Kürtleri nasıl tanımlıyor? Ulus mu, azın-

AKP hükümetinin Meclisten geçirdiği "Reform" ve "AB ile uyum yasaları" Kürtler açısından ne anlam ifade ediyor? Türkiye'ye demokrasi ufkunu mu açıyor? Yoksa göz boyama ve ufuk karartma hareketiyle mi karşı karşıyayız? Peki, AB, anılan bu "Reform" ve "Uyum paketleri"ne ne diyor?

Bu sorulara da objektif yanıtlar vermeden, AB ve ona girişi göklere çıkarmak, Kürdistan davasına sırt çevirmek değilse nedir?

AB'ye, AB'ye giriş ve bu olgunun Kürt soru-

nuna getirecekleri konusu, devrimci yurtseverlikle, içi boş reformizmi ayırıştırarak önemli konulardan biridir!

Boş ve umutsuz hayallerle halkı yanıltmak, bilincini karartmak mı; yoksa ayakları yere basan, gerçekleri olduğu gibi koyan ve aydınlatan, halkın devrimci yurtsever bilincini geliştiren bir yaklaşım ve duruş mu?

Yanılgıların ve yanılsanmaların güç yarattığı görülmemiştir! Oysa halkımızın ciddiye alınması, her şeyden önce ulus kimliğinin tanınması güç olmasından geçiyor! Günümüz katı gerçekliğinde tek geçerli yasa "Güç Yasası"dır!

"Gücün varsa adam yerine konulursun, yoksa istediğin kadar mendil aç, hak dilen! Kimse sana acımayabilir!"

Bu basit gerçeği görmek için çok büyük bir öngörüye ve yeteneğe ihtiyaç var mı?

15 Eylül 2004

TARTIŞMA

'Köylü hareketlerinin ideoloji sorunu örtük olarak liderlik sorunuyla ilişkilidir.'

Rodney H. Hilton

'Dünya devriminin çıkarı Sovyetlerin çıkarıdır, Sovyetlerin çıkarı Rusların çıkarıdır, Rusların çıkarı Sovyet partisinin çıkarıdır, Sovyet partisinin çıkarı merkez komitenin çıkarıdır, merkez komitenin çıkarı genel sekreterin çıkarıdır. Son tahlilde, her şey genel sekreterin durumuna göre ayarlanmak zorunda! Ve genel sekreterin tükenişi de sosyalizmin tükenişi oldu. Ortaya bu gerçeklik çıkıyor.'

Abdullah Öcalan
PKK eski Genel Sekreteri

BİR LİDER 'YARATMAK' YA DA KÜRTLERİN DÜŞÜNSEL SÜREÇLERİNİ KAVRAMAK ÜZERİNE (*)

-II-

Devrimci sınıf mücadeleleri ve ulusal kurtuluş savaşlarında haksız olarak hainlik damgasıylaftalanıp katledilenlerin anısına...

Gürdal Aksoy(**)

**BİR SİYASET BİCİMİ OLARAK 'BABA-MERKEZCİLİK' (PATRICENTRISM)
ve ÖCALAN'I 'ANLAMAK' ÜZERİNE**

Öcalan'ın benlik kurgusunun yapıtaslarından biri, hemen her konuda 'tarzi'nin farklı olduğu ve hiç anlaşılmadığı vurgusudur. Hiç değilse bir konuda, siyaset tarzi bağlamında bu 'farklılığı' mercek altına

*Bu çalışma 2002'de yayımlanan 'Halklar Hapishanesi Anadolu. Kürtlerde Anadolu merkezci Yabancılaşma' adlı çalışmamın daha geniş taslağının bir bölümünün ('Kürt Siyasal Akli Üzerine') yeniden yazımına dayanıyor. İki arkadaşımın farklı zamanlarda dikkat çektiği temel bir sorun -ki değerlendirmelerini aldığım diğer arkadaşlarla birlikte kendilerine müteşekkirim-, o dönem metnin yayımını ertelememe vesile oldu. Yeni okumalarla üzerinde kısa bir zaman çalışarak tekrar gözden geçirdim. Konuyla ilgili araştırmaları teşvik edeceğimi umuyorum. Fakat, her şeyden önce Kürt siyaseti üzerinde yapabileceği herhangi pozitif bir etki, bu taslağın 'yasayan bir metin' olarak önemini artıracaktır.

**Farklı siyasi dergilerde makaleleri yayımlanan yazarlar siyasi kültürümüze özgü bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Okuyucularca çoğunlukla siyasi taraf değiştirmekle algılanabilen bu durum söz konusu yazarlara yönelik olumsuz bakışlara, yakıştırmalara vesile olmaktadır. Çeşitli internet sitelerinde, devrimci, muhalif dergilerde makaleleri yayımlanan Gürdal Aksoy'un bu duruma ilişkin hassasiyetini dikkate alarak böyle bir dipnot düşmeyi zorunlu gördük. Aksoy'un burada yayımlanan makalesi daha önce www.rizgari.org'da yayımlanmıştı. Makalenin dergimizde yayımlanan hali, yazarı tarafından üzerinde bazı düzeltmeler yapıldıktan sonra bize iletilmiştir.

almaya, farklı olduğunu düşündüğü yaklaşımını 'anlamaya' çalışabiliriz.

Bir siyasal özne olarak özgürleşme programını temel almış partiler, pek tabiidir ki diğer özneler gibi verili koşullardan hareket edeceklerdir; ancak, onları bu koşulların üzerine çıkaracak olan ideolojik programlarıdır. Yalnızca bu da değil; simdiden kurmaya çalıştıkları, kurdukları ilişki biçimleri ve buna donuk uygulamalarıdır verili koşulların ağırlığını hafifleten.

Toplumsal özgürleşmeyi esas alan parti ve liderler, devrimci mücadeleyi ya da buradaki örneğiyle ulusal mücadeleyi, Paulo Freire'nin önemle üzerinde durduğu gibi, öncelikli ve esaslı olarak ezilenlerle bir diyalog halinde sürdürmelidirler; çünkü, diyalog karsiti eylem özelde devrimci, genelde özgürleşme pratiğinin bileşeni değildir. Bu nedenle, mücadele bir monologa donuştüğünde, özgürleşme olduğu savıyla hareket edenler ezme yanlısı pratiğinin öznelerine, yani yeni ezenlere donusurlar. Kuzey Kürdistanlı Kürt egemen siyaseti değerlendirildiğinde, Öcalan ve PKK'nin diyalog yerine siyaseti bir monologa çevirmiş olduğu, solist olarak da liderin öne çıktığı görülecektir. Dikkat edilirse, Öcalan yalnızca 'direktifler listesi' hazırlamakta ve buyurmaktadır: Yapın, edin, vurun, kirin, barışın, savaşın, böyle yapın, böyle yapın! Böylece, özgürleşmeyi umudeden Kürdistan halkları düşünemeyen, yalnızca yapan, eden salt aktivistler olarak görülmektedir. Oysa, devrimci pratiğe önderler ezilenlere kendi mallarıymış gibi davranamazlar; davranırlarsa, birer alt-ezen (ezilenler içinde ezenler) haline gelerek, halka 'medeniyet ya da ilim irfan' götürmeye çalışan fetihçilerle benzerler.

Haktan çok görev diliyle donatılmış bir siyasal çizgi, bu zihniyetin bir ürünüdür. Elbette yapılması gereken pek çok şey vardır, olabilir; ama, bunlar diyalog içinde birlikte yapılmalıdır. Verili koşulların da bazı bakımlardan -sozgelimi, cinsel politik düzey (babanın/erkeğin konuşma tekeli)- kısırttığı monologcu tavir çoğunlukla mücadelenin başlarında ezilenlerin örgütlerini ve liderlerini birer ezene donusturabilmektedir. Öcalan'ın monologcu, insani usandıran söylevci ve buyrukcu tutumunun acık baskıcı görünüşleri, galiba Roland Barthes'i bir kez daha doğrulamaktadır. Söyle ki, Collège de France'daki başlangıç dersinde 'söylev vermek,' diyordu Barthes, 'çogu zaman söylendiği gibi iletişim kurmak değildir, egemenlik altına almaktır.' (Clément 1996: 311). Özetle;

'...halkla ilişkilerinde diyalogcu şekilde davranmayan devrimci önderler ya egemenlerin karakter özelliklerini benimsemislerdir ve gerçek devrimci değildirler; ya da kendi rollerini yanlış anlamışlardır ve kendi sektörlerinin tut-sagıdırlar, dolayısıyla yine devrimci değildirler. Belki iktidara ulaşırlar. Fakat diyalog karsiti eylem sonucu

gerçekleşen herhangi bir devrimin değeri hayli şüphelidir.'

(Freire 1991: 98)

Liderlik anlayışı ve tarzının farklı olduğunu özellikle vurgulayan Öcalan, muhtemelen bir yandan kendi iç dünyasının, diğer yandan somut düşünüşün taklitçi özelliğinin etkisiyle, daha çok ezen liderlere oykunmuş, onlar gibi olmaya çalışmıştır. Zaman zaman Mustafa Kemal'le arasında bazı benzerlikler bulmuş olması bununla ilgilidir. Oyle ki, 1990'ların başında Bekaa'daki kayalıkların üzerinde çekilen bir fotoğrafında, Mustafa Kemal'in Anafartalardaki pozuna oykundugu üzerinde duranlar olmuştur. Bunu bir yana bırakırsak; Öcalan, aslında elinde tesbihiyle sürekli emirler yağdıran, kufreden, aşağılayan bir aga, halkın zihniyetine yerleştirmeye çalıştığı mistik, mitolojik düşünüşle bir şeyh, hemen herkesin emeğini bir kalemde hicleyerek tek kutsal değer olarak kendi 'emeğini' öne çıkarıp tavrıyla kapitalist bir patron olarak yeteri kadar ezen, baskıcı lider tipolojilerini içselleştirmiştir (13).

Fanon'u hatırlayalım; 'en azından bir günluğünü kendini somurgesinin yerine koymanın hayalini kurmayan tek bir yerli yoktur.' Freire, aynı tespiti daha genel bağlamda ezilenler açısından geçerli olduğunu vurgular ve ezilenlere göre insan olmak, içlerindeki yakıcı bir duyguya göre ezen olmaktır, der (bkz. Fanon 1994: 32, 42; Freire 1991: 23). O halde, Öcalan'ın ezen liderlere özenmiş olması yalnızca somut düşünüşün taklitçiliğiyle izah edilemez (14). Son tahlilde, lider olusu Onun diğer somurgesinleri gibi somurgesinin yerinde olmayı düşlemiş olmasına engel değildir. Bunun da ötesinde, somurgesinlere ait bir başka özellik de goze çarpar Öcalan'da; somurgesinler karsısında kendisini suçlama özelliği. Oyle ki, eski alışkanlıklarından vazgeçmediği sürece, somurgesin insanı konuşmasına kendini suçlamakla başlar (Sartre'dan akt. Zahar 1999: 58, dn. 17).

Ezenlere özenip, onları taklit etmesi bağlamında, yoksul bir köylü ailesinin mensubu olusu, benzer bir biçimde Onun agalara özenmiş olması gerçeğini geriye itmez. Surası acık bir gerçek ki, hala bazı bakımlardan asiret kültürüne özgü mentaliteyi koruyan, öte yandan yer yer bir tarikati çağırılan özellikler taşıyan Kürtlerde, liderler de aynı ölçüde aga ile şeyh arasında ikisine de benzeyen karmaşık bir rol oynayabilmektedir. Buna, liderlerin ola ki negatif özellikleri ve kötü niyetleri eklendiğinde, tablo korkunc olmaktadır.

Öcalan bağlamında liderin bir babaya donusturulmasında, muhtemelen bir kısım Marksistlerin 'tarihte bireyin rolü'nü yanlış değerlendirmelerinin de payı olsa gerektir (15). Oyle ki, PKK salt köylülerden oluşan bir parti olmayıp, içindeki siyasal elitin de lid-

erin babaligina 'ikna'si sarttir ve hic kuskusuz, bu amac icin belli asamalarda devreye sokulabilecek daha uygun bir ideolojik mesrulasirma araci yoktur.

Somut dusununun bir baska ozelligi olan taklitci dusunun, yalnızca tekrarlayacagi davranis kaliplari degil, ayni zamanda kalip soz ve dusunceler de yaratir. Sozlu kulture sahip olmanin da otesinde, ezilen bir halk olarak Kürtler ve Kürdistanli diger halklar slogan, dua ya da etki gucu yuksek benzeri klise sozlere yatkindirler. 'Aglayan gozden olur, dovunen dizden olur', 'alcak yerde yatma sel alir, yuksek yerde yatma yel alir', 'baga bak gozun olsun, yemeye yuzun olsun', 'anasina bak kizini al, kenarina bak bezini al' gibi halk ozdeyislerine benzer kalip sozler PKK lideri tarafından sıkca uretilmistir ve bu imalat hala surmektedir (Mukemmel bir ornek icin bkz. Öcalan 1999). Fakat, bunun kaynaginda dogrudan sozlu kulture bulabilir miyiz, bundan emin degilim. Boyle keskin, 'buyuk' sozlerin Öcalan'in ic dunyasiyla daha sıkı bir bagı olsa gerektir. 'Zaferi olmayanin ask yoldasi olamaz', 'savasan guzellesir, guzellesen sevilir', 'Ankara'dan ciktik partilestik, Ortadogu'ya ciktik ordulastik, dunyaya ciktik devletlesecegiz' gibi aforizma biciminde sozler, hic kuskusuz halk nazarında etkileyici olabilirler; ama, onemli olan halki sloganlarla fethetmek, manipule etmek ya da sloganlarla 'dusunur' hale getirmek degildir (16). Tersine, onemli olan toplumsal bilinci surec icinde mumkun oldugunca sloganlardan arindirmaya calisarak, insanlarin ozgurce dusunmelerinin ve dusuncelerini ozgurce ifade etmelerinin zeminini yaratmaktir. Kaldi ki, bu ucu sivri koseli cumleler olay ve olgular hakkındaki baska cumleleri parcalayip etkisizlestirecek keskinliktedirler. Bu ise, baska dusuncelerin ozgurce ifadesinin onune gecerek, dusunce sığınağına yol acmaktadir. Dolayisiyla, sloganlastirma diyalog karşiti olusu itibariyle ozgurlesmeci bir praksisin bileşeni olamaz (Freire 1991: 98). Ayrica, ticari kliseler gibi politik kliseler de sıklıkla kaba ve gurultucu olup, ifadeleri buyuk bir abarti uzerine kuruludur. Bu sekilde onlar halki sok etmeye, sarsmaya calisarak istenilen hedefe yoneltirler (Zijderveld 1979: 66). Sonucta, neredeyse butun bir siyasal dili teslim almıs olan Öcalan'in slogan ve klise sozleri, dusunce ozgurlugunun yanısira kollektif benligi parcalarken, tam da bunun aksine, etkileyicilikleri olcusunde Öcalan'in karizmasini ise percinlemektedirler.

Ne yazık ki, bugun Kuzey Kürdistan'daki Kürt siyaseti agirlikli olarak hala Öcalan'in klise sozleri ve sloganlariyla bogulmuş bir siyaset olarak islemez haldedir. Derinlesmek, yogunlasmak, sureci anlamak, cagi yakalamak, buyuk dusunmek, dayatmak, belirlemek gibi fiillerin yanısira, bazi belirli terimlerden olusan yaklasik 50 ila 100 kelimelik 'Apocu jargon' butun siyasal dusunceyi teslim alarak, herhangi bir okuma surekliligi olmaksizin bunlari ogrenen herkesi

birer 'politik düşünür' olarak siyaset sahnesine surmustur. Sonuc, tek kelimeyle faciadir. Elestiri mekanizmasi gelismedigı gibi, farklı dusuncelere tahammul hemen hemen yoktur. Ve entellektuel toprak genel olarak siyasetin yanasmasi olarak sadece onun emrindedir; cunku, siyasetin bir ozne olarak katilimcisi yerine yanasmasi oldugundan, o da gozunu, kulagini egemen siyasete cevirmis ve emir-komuta zincirinin bir halkasi olmustur; yalnızca basit bir halkasi...

Lideri bir baba olarak goren ve bir baba olarak dinleyen toplulugun kendi kulturel gercekligi burada devreye girmekte, soylenen bu aforizma formundaki sozler elestirel olarak degerlendirilmek yerine, ezberlenmektedir. Bu tarzın ustasi olan, ancak aforizmalarını Öcalan'in aksine kendi felsefi gorusleri baglamında soyleyen Nietzsche'nin de vurguladigi gibi, ozdeyislerle yazan okunmak degil, ezberlenmek ister. Ezber ise, bilindigi uzeri sozlu kulturen psiko-sosyal dinamiklerindedir ve taklitcilikle icicedir. Dengbej ya da cirokbejlerin anlattıkları hikayeleri dinleyen topluluklar gibi, onlar da bir 'baba' olarak 'ezber'den konusan lideri dinlemekte ve onu taklit ederek soylediklerini ezberlemektedirler. Ancak, bir farkla; tanik olmamakla birlikte, cirokbejlerin dinleyicileri Öcalan'in dinleyicilerinin aksine, Afrika dinlerinde oldugu gibi pasif birer alici degillerdir (bkz. Booth 1978: 84).

'Sozlu kulturede dinleyiciyi anlatiya katmak, dinleyiciden cogu kez heyecanlı bir karşılık almak zorunlu oldugu icin, her anlatista oykuve yepyeni bir ortamda yepyeni bir bicimde baslamak gerekir.'

(Ong 1995: 58)

Oysa, Öcalan ve PKK ya da Öcalan ve Kürtler sozkonusu oldugunda, bir aktif konusmaci/anlatıcı, bir de pasif dinleyiciler vardır. Konusan yalnızca Öcalan, dinleyen ise butun bir halktır. Halk soru sormaz, elestiremez, farklı dusunemez. Yalnızca Öcalan'in 'anlasilamayan' konusmalarını ezberleyip tekrarlamak, buyruklarını ise yerine getirmek zorundadır. Kisacasi, O burada kudretli bir baba-ogretmen, halk ise zavallı, cahil cocuk-ogrencilerdir. Mumkun mu ki, Öcalan halktan ya da aydinlardan birsey ogrenebilsin. Boylece Öcalan, Paulo Freire'nin Ezilenlerin Pedagojisi'nde belirttiği gibi, anlatılanları mekanik olarak ezberlemelerine neden olarak halki, kendisi -yani yuce ogretmen- tarafından doldurulması gereken 'bidonlar'a, 'kaplar'a donusturmuster. Oysa, diyalog yanlısi pedagojik modelde 'ogrenciler' artik uysal dinleyiciler degillerdir, 'ogretmen'le diyalog icinde elestirel arastirma ortaklarıdır.

'Oğretmen öğrencilere malzeme, üzerinde düşünmeleri için sunar ve öğrenciler kendi düşüncelerini ifade ederlerken o da önceki değerlendirmelerini yeniden gözden geçirir.'

'Diyalog aracılığıyla, öğrencilerin öğretmeni ve öğretmenin öğrencileri ortadan kalkar ve yeni bir terim doğar: Öğrenci-öğretmen ve öğretmen-öğrenciler.'

(Freire 1991: 55 ve 54)

Diyalog yanlısı eylemin karşiti bir tutum da, herhangi bir başarısızlık döneminde faturanın halka çıkarılmasıdır. Somurge insanları arasında iç siddete varan diyalog bozukluğu (asagilayıcılık, tepkicilik, kendilerini/birbirlerini suçlayıcılık) Öcalan'ın halkla kurduğu otoriter, anti-demokratik ilişkilerde de kendini göstermektedir. Öcalan bütün sorumluluklardan bagimsiz olarak, bir yandan halki sürekli asagilayip suçlamakta, öte yandan yalnızca kendisini kusursuz görerek yüceltmektedir. O bu yaklaşımla yalnızca halkın değil, PKK mensuplarının da özgüvenlerini parçalayarak öznel yanlarını igdis etmekte ve onları bir anlamda siyasal olarak 'kendinde varlıklar'a dönüştürmektedir. Üç noktada bunun 'sado-mazosist' politik ilişkilere dönüştüğü söylenebilir (bkz. Fromm 1985: 32-51). Söz konusu mekanizma içinde hemen herkes kendinden aşağıdakileri ezip bastırırken, kendinden yukarıda olanlara karşı ise, yalvarıp yakarak kişisel ozyıklara varan 'özeleştiriler'de bulunmaktadır. Öcalan bu ilişkiler ağının tepesindedir. Onun yakarabileceği tek bir Kürt yoktur, ama yalnızca bir baba figürü olan Türk devleti karşısında yakarısta bulunabilirdi. Oyle de oldu; ancak, İmralı öncesinde aynı tutumun örneklerine çokça rastlanmaktadır. Bu nedenle, İmralı'yı bugün saf bir kopuş olarak değerlendirenlerin, bu iddiaları üzerinde yeniden düşünmeleri gerekmektedir.

Öcalan ve PKK, Freire'nin üzerinde önemle durarak eleştirisini yaptığı ezenlere ait 'halkın cehaleti' mitini bırakın eleştirmeyi, 'halkımız bunu anlamaz', 'halkımız henüz buna hazır değil' ya da 'halkımızın gerçekliğine uymuyor' gibi esnek argümanlarla onu sağlamlaştırarak daha bir öteye taşımışlardır. Öcalan'ın retorikinde kendisi güçlü, çalısık, çözümleyici, ileriye gören, cesur ve iradeli iken, halk ise zayıf, aciz, tembel, anlayamayan, onunu dahi göremeyen, korkak ve iradesizdir. Kendi dava arkadaşları bile, ona göre en hafifinden birer 'lumpen', 'serseri', 'alcak', 'corbaci' ya da 'esek', kısacası, 'adam degiller'dir. Siyasal jargonu küfürle karışık klise cümlelerle kendisini abartıp yüceltmeye dayanan söylemiyle 'babalastırılmış' bu lider, ulusal iradenin özgerçe sekillenmesinin ciddi bir engelleyicisi durumdadır. Tek 'özeleştirisi'ni bir zamanlar düşman olarak tanımladığı Türk devleti karşısında yapan ve

büyük oranda muritlestirmeyi basardığı bir kısım topluluğu hala özgürleşmenin ketleyicisi olarak kullanmaya kalkışan Öcalan, elbette diyalog yanlısı bir devrimci praksisin eylemcisi değildir. Ve bunun fatürası da asla butünsel olarak halka ya da kültürel/toplumsal koşullara havale edilemez. Halkın tutumu yalnızca bir faktör olarak hesaba katılabilir.

Son olarak; Öcalan'ın basta Kürt halki olmak üzere, çeşitli gruplar, bölgeler hakkında kliseleştirilmiş değer yargıları olan stereotipler üretme eğiliminden sozötmeliyim. Bilindiği üzere, stereotipler etnosentrizmle ortak olarak ilişkilidirler. Bir toplumun başka bir toplum ya da kültür hakkında gözleme dayanıyor olsun ya da olmasın, inanc, görsel ve sıfatlar gibi değer yargıları olan stereotipler, toplumun kendi benliğini kurmasında psikolojik bir öge sayılmaktadır; çünkü, topluluklar karşı karşıya geldiğinde, kendilerine ayrı bir benlik duygusu formüle etme ihtiyacı duyarlar (bkz. Cohen 1999: 131). Bu yanı sıra Kürtlerin de kendi 'Ötekileri' hakkında bazı stereotipleri vardır ve artık bu 'dogallasmış' bir kültürel prosestir. Buraya kadar her şey olağanmış gibi görünüyor. Fakat, sorunun başlangıç noktası burasıdır; çünkü, halkları sürekli stereotiplere bağimli kılanın da özgürleşmece bir yanı yoktur. Üstelik, Öcalan'daki haliyle bu, Kürtlerin kendi benlik duygularını oluşturmaya yönelik değil, aksine parçalamaya yöneliktir. O bir yandan Kürtlerin Türkler karşısındaki ulusal farklılıklarını notrestirmeye çalışırken, öte yandan Kürt ulusal benliğini parçalayan 'sura kişiligi', 'bura kişiligi' gibi kavramlar kullanmaktadır. En meşhur olanı 'Dersim kişiligi'dir. 'Gerici, asiretci, feodal ve ilkel milliyetçi' Güneyli Kürtler stereotipi de aynı ölçüde siyasette işlevselleşmiştir. 'Kürt kişiligi'ne gelince, o zaten başlıbaşına bir felakettir; kadınlaştırılıp düşürülmüş olmanın yanında, bir de çocuklaştırılmıştır ki, mutlak surette bir babaya muhtattır! Ve bu babanın adı da Abdullah Öcalan'dır.

Babaya muhtac olma duygusu, aynı zamanda Kürtlerin 'çocuklaştırılmış' ve 'kadınlaştırılmış' oldukları söylemiyle üretilmektedir ki, erkek egemenliğinin bütün biçimleri bu iki toplumsal kategorinin ezilisi üzerinde inşa edilmektedir. Bir ulusun bir çocuk ya da bir kadın olarak -cinsiyetlendirilmiş- toplumsal portresi ('kadınlaştırılmış'), genellikle başka ulusal bir bakışın bir ifadesi, bir yansımasıdır. Bu bakımdan feminen ulus imgeleri, fetihçi, pek çok kez somurgeci erkek ulus imgelerinin gölgeleridirler. Dolayısıyla, Öcalan'ın Kürt ulusunu 'kadınlaştırılmış' olarak niteleyen bakışı, içeriden değil, dışarıdan bir bakıştır. Ozu, özeti somurgeci bir bakıştır. Bunu, söz konusu iddianın tersini üretmek için vurgulamıyorum; yalnızca bir tespit olarak kaydediyorum.

Öcalan, bir yazısında bu deyimini Hitler'den aldığı

ini ve Hitler'in isci sinifini bir kadına benzettigini belirtmekteydi. Bu zihniyette yalnızca sınıflar değil, 'vatanına tecavüz edilmiş', boyunduruk altına alınmış uluslar da kadınlaştırılmış sayılmaktadır. Belirtildiğine göre, daha 19. yy'in irkci düşüncesinde ideal Anglo-Saksonlar eril karakteristikle, iktidar, zeka, cesaret, bağımsızlık ve yigitlikle acıklanıyordu. Oysa, siyah irk ise, tersine dişil karakteristikle fazlaca ilişkilendirilmisti (Bay 2000: 221). De Gobineau ise, sarı irki eril, siyah irki dişil olarak nitelerken, beyazları ise soylu ve yaratıcı tek irk saymaktaydı (Boas 1931: 100). Hernekadar Öcalan'ın referansı Hitler olsa da, Fanon gibi anti-somurgeci aydınlar da paradoksal olarak özgürleşmeyi maçoulukla eş tutmuşlardır; çünkü, somurgecilik pek çok kez bir 'kadınlaştırma tarihi' olarak algılanmıştır (Yuval-Davis 2003: 107). Ancak, tekrar vurgularsam, Öcalan'ın bakışı, yanlış da olsa içeriden değil, dışarıdan bir bakıştır. Ve yine bir kez daha; gerek çocukluk, gerekse kadınlık kategorileri hala sosyalist söylemin negatif unsurları olarak göze çarpılmaktadır. Buna, iktidar sahibi bir yetkin olarak Lenin'in 'sol çocukluk hastalığı' da dahildir. Siyasal dünyada babalığın defedilebilmesi için, toplumsal olarak cinsiyetlendirilmiş kimlik kurgularını güçlendiren ve onu sol adına yeniden üreten bu tür söylemlerden kaçınmak gerekir (Soz konusu kavramlar hakkında sol içi bir eleştiri için bkz. Aksoy 1994).

SOZLU ZİHNİYETİN DUALİZM EGİLİMİ ve ÖCALAN'IN MANİPULATİF ZİHNİYETİ

Öcalan'ın sözlü kültürlerin bir başka özelliğiyle buluşan karakteristiği, kutupsal olan Maniheizm dünyasıdır. Sözlü kültürlerin bilinen bir özelliği olarak, gelgitlere dayanan bu zihniyet, siyah-beyaz gibi karşıtlıklardan hareketle pek çok durumda hemen her şeyi kutuplaştırarak izah etmektedir. Pek çok durumda diyorum, çünkü bu ikili kavramların bir karşıtlığa bağlanması mutlak değil, bağlamsaldır. Bir karşıtlık içerdiği düşünülen iki olgu ya da kavramın, başka bir bağlamda tersine bir işlevle donatıldığı görülebilir. Örneğin, R. Needham'a kalırsa, Batı Afrika'da yaşayan Nyoroların simgesel sınıflandırması, 'kisirliği' kadınla, 'üretkenliği' ise erkekle denklestirmişken, Goody'nin belirttiğine göre, böyle bir özdeşleştirmenin soz konusu olmadığı birçok bağlam göstermek mümkündür; dolayısıyla, bu ikili karşıtlıklar bir mutlaklık içermemektedirler (Goody 2001: 78-81).

Sözlü kültürlerde görülen bu kutuplaştırma eğiliminin, giriste yaptığım kategorik ayırım esas alınırsa, modern dönemde başka düzeylerce de beslendiği görülür; ancak, burada sözlü kültürle içice bir başka antropolojik duruma dikkat çekmeliyim. Kürdistan'da asiret birliklerini bölen toplumsal karşıtlıklar

bağlamında, kimi asiretlerin özellikle iki klandan oluştuğu, bu nedenle asiret insanında gelişmemiş olsa da, belli bir dualistik dünya görüşünün olabileceği düşünülmüştür (17). Bunun yanı sıra, genel olarak köylülerin dünyevi deneyimlerinden dolayı dualistik olmaya eğilim gösterdikleri de vurgulanır (Van Bruinessen ty: 98-100; Wolf 1971: 273).

Kutupsal düşünce (antagonizma) başka düzeylerce de desteklenmektedir. Her şeyden önce, ideolojik-politik düzeyden soz etmek gerekir. Genel olarak siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olarak görülen savaş, doğası gereği böyle ikili karşıtlıklara (hain-kahraman, dost-düşman gibi) zemin hazırlarken, somurge bilinci ise, Fanon'un önemle üzerinde durduğu üzere, Maniheizm, yani ikiye bölünmüş bir bilincidir. Ideolojik-politik düzeyde Marksizmin de etkisi olmalıdır. Zira, Kuzey Kürdistanlı örgütler genellikle Marksist kökenli olduğundan, en azından Marks'ın ideoloji anlayışında görülen böylesi bir kutuplaştırma dikkate alınabilir. Bunun yansıması çok kaba biçimde 'tersinden düşünmek', 'tersini doğru kabul etmek' ya da 'basasagi çevirerek ayakları üzerine oturtmak' olarak özetlenebilir. Cemil Gündoğan, bu saplantılı eğilime Kürt tarihyazıcılığı açısından dikkat çekmişti (bkz. Gündoğan 1994).

Dualizmle içice bir başka etken ise, daha çok İslam'la ifade edilebilecek dinsel düzeydir. İslam, diğer bazı dinler gibi pek çok şeyi birbirinin zıddı olarak kurgulayan (gunah-sevap, helal-haram, mahrem-namahrem, cennet-cehennem) kavramsal bir değerlendirmeye sahiptir.

Kürtlerin ezilen ulus olmalarından kaynaklı savunma psikolojileri ise, dualizmi besleyen psikolojik düzey bağlamında değerlendirilebilir. Burada neredeyse bir otomatikleşme vardır; Kürtler bir yandan somurgecilerin öne sürdüğü hemen her şeyin mutlak olarak yanlış olduğuna ve ancak onun tersi ya da zıddının doğru olacağına inanma eğilimi gösterirken, diğer yandan somurgeci iddialar karşısında genellikle kendilerini aklama ihtiyacı duyarlar. Bu eğilimin sekillenmesinde rol oynayan politik düzey, somurgecilerin uyguladığı tehdit politikası ile suçlayıp yargılama tutumundan oluşmakta ve karşılığını somurge insanının dünyasında bulmaktadır. Böyle bir suçlama ve tehdit politikasının hedefi, tehdit edilen tarafı kendi sınırlarına hapsedmeye ve gittikçe geri çekilmeye zorlamak; dahası, saldırı karşısında karşı tarafı güvensizleştirerek, benliğini silikleştirmesine zemin hazırlamaktır. Bu tür bir saldırının muhatabı muhtemelen gittikçe geri çekilip, ancak çekildiği sınırları muhafaza ederken, farkında olmaksızın muhafazakarlığın sıkı bir adayı olacak; aynı şekilde karşı iddialar ile kendi iddialarından oluşan bir dünya meydana gelecektir.

Kendi sınırlarına çekilmiş olan somurge insanı ise, sürekli olarak iddialarının haklılığını -ki bu iddialar somurgeciler tarafından manipüle edilerek oluşturulmuş olsa dahi- anlatmak, açıklamak istenci tasir. Anlatının ya da doğru bir ifadeyle, kendi mesruiyetini somurgeci nazarında benimsetmeye yönelik acılayıcılığın, efendilerine sürekli ifade vermek zorunda bırakılan ezilenlerin dünyasında güçlü bir psikodinamigi vardır; hele ki, somurge dünyasında. Çünkü, somurge insanı saldıran değil savunan, yargılayan değil yargılanan, suçlayan değil suçlanandır. Suçlanan, yargılanan ve savunan konumuyla kendini anlatmaya koşullandırılmıştır. Bu bağlamda, somurgeciler Kürtlere ayrılıkçı ya da bolucu diyorsa, hemen devreye giren savunma zihniyetiyle 'hayır biz ayrılıkçı değil, birleştiriciyiz,'; isyan ediyorsunuz diyorsa, 'direniyoruz'; Kürtçe diye bir dil, Kürtler diye bir halk yoktur diyorsa, hayır vardır ya da sözgelimi, bazıları Kürtler bir azınlıktır diyorsa da, 'cogunluguz' denilmektedir. Gelgitlere dayalı bu düşünce öyle tehlikeli bir girdap yaratmaktadır ki, MIT mustesari bundan iki yıl önce gayet net bir ifadeyle, 'herkes Öcalan'ı kullandı, biz de kullanalım,' şeklinde bir açıklama yaptığında, bu Türk kamuoyuna yönelik 'Onu asmiyoruz, ama kullanıyoruz' şeklinde bir teselli mesajı iken, Kürtlere ise yine aynı niyetle atılmış bir zarftı; yani, "ey Kürtler! Sizce söylediklerimin tersi doğru olduğuna göre, biz nasıl olur da sizin 'Baskan'ı kullanabiliriz!"

Son yıllarda Kürtlerin savunmacı zihniyeti sürekli uyarılarak, ulusal mücadele çok daha savunmacı bir pozisyona, çok daha geriye itilmeye çalışıldı. En açık örneklerinden biri, 60'li, 70'li yıllarda yapılan ve artık çoktan geri bırakılmış olması gereken 'Kürtçe bir dil mi, değil mi?' şeklindeki arkaik tartışmaydı. Tartışmanın tetiklenmesiyle Türk TV'lerine çıkan pek çok Kürt hararetle Kürtçe'nin ayrı bir dil olduğunu ispatlamaya çalışarak, aslında mevcut sistemin onlar için tayin ettiği geri konumu bir kez daha onaylamaktan öte bir şey yapmamışlardır.

Diğer örneğe dönersek; isyan etmedik, direndik şeklindeki savunmacı söylemin önemi yalnızca savunma psikolojisiyle sınırlandırılmayacaktır (bir örnek için bkz. Anter 1996: 137); bu aynı zamanda karşı tarafın içeriklendirdiği kavramın, olduğu gibi benimsenmiş olduğuna isarettir. Soyle ki; kötü olan isyan yerine iyi olan direnişi seçtiğiniz vakit, pek kolay olmasa da kendinizi mevcut hukuki gerekçelerle (mesru mudafaa) savunabilirsiniz. Bu ise, mevcut durumun, yani savunma pozisyonunun ve buna bağlı olarak mevcut hukuk sisteminin mesrulaştırılmasından öte bir şey olmadığı gibi, söz konusu kavramların -isyan, baskaldırı ya da ayaklanma- ezenlerin ona verdiği negatif içerikle (haksız saldırı)

kavrandığını gösterir. Böylece, somurgeciler somurge insanını düşünsel bir kışkaca, bir gelgite hapsedmektedir. Oysa, burada pek tabiidir ki, başka kavramlar yaratılabileceği gibi, mevcut diğer kavramlar da kullanılabilir. Bir başka seçenek olarak, isyan ve direniş kavramlarının kendi verdiginiz anlamlarla kullanılabilir. Bu bağlamda, 70'li yıllarda Komal yayınları arasında çıkan Kocgiri Halk Hareketi adlı yapıta seçilen başlık dikkat çekicidir. Bu değerlendirme bağlamında son olarak, Türk devletinin ayaklanma ya da isyan terimini kullanmasındaki amaçlardan birinin de -ki PKK'nin mücadelesi Türk resmi jargonunda 29. Kürt ayaklanması olarak da adlandırılıyordu -, '28 defa yenilen' topluluğa yenilgi travmasının hatırlatılmasıydı.

Dualizme dönersek; son yıllarda özellikle PKK tarafından yandaşlarına ve Kürt halkına empoze edilmeye çalışılan savaş-politika karşıtlığının altında da böylesi bir suçluluk duygusu var gibidir. Aslında tamamen bir manipülasyon olan ve halktaki dualistik eğilimi kışkırtan bu bakış, savaş ile siyasetin birbiriyle olan ilişkisini yadsıyarak, ikisini karşıt şeyler olarak kurgulamakta ve halki somut koşulları da abartarak iki seçenekten kendi istediğini tercih etmeye zorlamaktadır. Oysa, savaşın genel hatlarıyla siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olduğu bilinmiyor. O halde, 'bugüne kadar savastık, ama artık siyaset yapmak istiyoruz' diyenler, acaba dün apolitik olduklarını mi düşünmektedirler? Benzer biçimde barış ve savaş arasında mutlak bir karşıtlık kurulmuş ve aynı manipülasyon burada da semeresini vermiştir. Öyle ki, Öcalan'ın yuruttuğu ve içerdiği Türk devletince belirlenen 'barış' siyasetini eleştirenler, derhal savaş yanlısı olarak damgalanmaktaydı. Tarihin cilvesine bakın ki, bu suçlamaları kışkırtan ve yapanlar ise, dün savasarak güzelleştiklerini söyleyenlerdi! Oysa, onların söylediklerinin aksine, her barış genellikle bir önceki savaşın sonundaki koşullara göre şekillenmektedir; dolayısıyla bir önceki savaşın koşullandırması altındadır, ondan bağımsız değildir. Eğer PKK, bir askeri savaş yenilgisi sonucu bir 'barış' siyaseti yürütürse ki, genel hatlarıyla söyledikleri budur, o halde söz konusu 'barış'ın bir pax Turcica olduğu söylenebilecektir.

Sozlu kültürlerin psiko-sosyal dinamigi, savaş-barış örneğinde görüldüğü üzere, kurgulanmış bazı siyasal zıtlıkları kuskusuz bir yere kadar kabulenebilir kılar. Fakat, burada önemli ölçüde siyasal öznenin manipülasyonu, aldatmacası söz konusudur. Öcalan, bazen de halkın bilinen iki karşıt, iki uç seçeneğine değinerek, kendisinin bu uç tutum ve düşünceler yerine başka bir seçimde bulunduğunu belirterek, yine manipülasyona basvurmaktadır. Örneğin, kendisine ihanet ya da kahramanlığın 'dayatıldığı'ni, fakat akıllı bir stratejiyle iki seçeneğin

disında 'demokratik tarz'i seçtiğini söylemektedir. Her iki seçeneği de negatif düzeyde böyle abartarak, kendinizi merkeze alıp elbette 'mesruiyetiniz'i kurabilirsiniz. Bu, bir zamanlar bir arkadasimin devrimci öznelere kendilerini merkeze koymalarıyla ilgili söylemlerine ilişkin sıkça telaffuz ettiği bir sözünü animsatiyor: 'Sagımdaki sağ sapma, solumdaki sol sapma, onumdeki aktivist, arkamdaki pasifist'. Sonuç; ne aktivist ne pasifist, ne sağ ne sol sapma olarak 'biz' doğru olanı temsil ediyoruz. Öcalan'ın denklemi de böyledir. O da sürekli kendisini merkeze alarak tarihi dondurmaktadır. Bu amaçla bazen dualistik dünyası konuşmakta, bazen de 'mesruiyeti'ni izah edebilmek için başka seçeneklerden söz etmektedir.

Öcalan'ın Maniheist dünyası da dahil, pek çok faktörün bileşkesi olarak PKK'nin ve önemli bir kısım Kürdün bu dualistik düşünme eğilimi, Kürt asiretlerinin siyasal tavırlarında da görülmektedir. PKK, 'ilkel milliyetçi' ya da 'asiretçi' olarak damgalanmaya çalıştığı Güney Kürdistanlı kimi partilerin ötesinde, burada kendisi asiret karakteristiği gösterir gibidir. Asiretçi dualizme örnek olarak, Kürt tarihinin donum noktalarından biri olarak görülen 16. yy'nin ilk yarısındaki olaylarda, Kürt asiret liderleri tarafları kişileri bağlamında somutlarsak, Şah İsmail (Safeviler)-Sultan Selim (Osmanlılar) arasındaki karsılığı esas alarak konuşmuşlardır. Önce Şah İsmail'e bağlılıklarını bildirmek isteyen asiret sefleri, onun olumsuz politik tutumu karşısında saskına donerek, bu kez Sultan Selim'in yanında yer almışlardır. Burada birbirinin karsiti iki tutumun temelinde, aynı zamanda Kürdistan'ın iki büyük imparatorluğun periferisinde kalmış olması etken olmuştur.

Aynı tavir modern zamanlarda dahi gözlemlenebilmektedir. Öyle ki, 1954 yılında Burukilerden DP Van milletvekili seçilen Hamit Kartal, 1957 seçimleri arifesinde DP tarafından veto edilince, belirtildiğine göre 'asiret' buna tepki göstererek CHP'nin kazanmasını sağlamıştır (Özer 1990: 115).

Eğilimsel de olsa söz konusu kutupsal düşünce ve buna uyarlanmış tavir, düşünsel bağlamda seçeneklerdeki çeşitliliğin önüne geçmekte ve siyaseti kısırlatarak fasit bir daireye hapsedmektedir. Bunun bir izdüşümü olarak Kürtler de duruma göre terazinin bir bu ucunda, bir diğer ucunda yer alarak, hep baskalarının ölçeklerinde tartılmaktadırlar.

Bu değerlendirmeye tabi kilinan kişiler olduğunda ise, mutlaka uçlarda konuşuldukları bazen hain, bazen kahraman sayılabilmektedirler. J. C. Rich, unlu Naksibendi şeyhi Mevlana Halid'in Süleymaniye'den kaçtıktan sonra, taraftarlarının ona nasıl küftüğünü anlatır ve Kürtlerin ona karşı takındıkları bu tavrın önceden gösterdikleri hürmet ve itibarın karsiti olduğunu belirtir (Jwaideh 1999: 101).

Fethi Naci, bir yazısında Yaşar Kemal'in bir anlamda birbirlerini tamamlayan uclesi Yer Demir

Gök Bakir, Ortadirek ve Ölmez Otu adlı romanlarını bir mit ya da bir 'evliya' yaratmak açısından değerlendirirken, yaratılan 'evliya'nın köylülerce bir süre sonra nasıl yokedildiğine değinmiş ve ortak olarak bu kutupsal gelgitte isaret etmiştir. Naci gereksiz bulsa da, Yaşar Kemal'in Ölmez Otu'ndaki kahramanlarından birine soylettiği sözler, yukarıdaki durumsal karsitlik bağlamında önemlidir:

'Mahvedecekler seni. Sen bir oyuncaksın bundan sonra Taşbaş. Sen bir köylü oynucağısın. Şimdi ağzına sıçarlar, üç gün sonra sıkışırılar, gene ermiş yaparlar seni, taparlar. Sonra bolluğa erişirler, götüne parmak atarlar, çünkü sana tapmaları ağırlarına gider...'

(Naci 1990: 31) (18)

Bu bağlamda, Kürt siyasetindeki bugünkü mevcut durumu bir problem olarak tanımlayıp, konuyu daha da acabiliriz. Söyle ki; bugün Öcalan Kürtlerin bir kesimince hain, diğer kesimince kahraman olarak görülmektedir. Bu durumda onu hain olarak değerlendiren politik örgüt ya da kişileri, kutupsal gelgitte bağlı köylüler gibi mi değerlendirmek gerekir? Sorunun yanıtı olumsuz olacaktır. Zira, burada bir kutupsallık olsa da, kutupsal düşünmenin mutlaklaştırılması yanlışlığı, bu ikili seçeneklerden ikisinin de mutlaka yanlış olacağına delalet etmez. Meselenin özü başka bir yerde düğümleniyor, o da şu: Olay, olgu ya da kavramların analizinde, sürekli olarak birbirinin karsiti olduğuna inanılan ikili seçeneklerden hareket etmenin yanlışlığıdır; çünkü, her şeyden önce toplumsal hayat buna her zaman imkan tanımaz. Bununla birlikte, kutupsal seçeneklerden biri doğru olabileceği gibi, ikisi de yanlış olabilir; ama, önemli olan düşüncedeki cogulculuğu sağlamak, siyasette somurteciler tarafından önceden bilinen ikili klise seçeneklerin dışına çıkabilmek ve doğru ile yanlışı yazı tura denklemine eşitlememektir.

Konuyu Öcalan bağlamında değerlendirirsek, Onun Kürtlere düşmanca olan siyasal görüşlerini aklayabilme sansi maalesef bulunmamaktadır. O burada bütün seçeneklerin içinde yazık ki, negatif tarafta konuşulmuştur. Kutuplaştırıcı düşünce tarzının en azından mutlaklaştırılmasının yanlışlığı, seçeneklerin her koşulda yanlış olduğu anlamına gelmediğinden, Öcalan'ın Kürtlerin ulusal ideallerine ve mensubu olduğu partinin kuruluş ideolojisine olan karsılığı, kendisine maalesef aklanabilir bir seçenek bırakmamaktadır.

Bağlamsal da olsa sözlü kültürlerdeki kutupsal gelgitler, Öcalan'ın Maniheist tutumuna uygun açıklamalarıyla uyumlu olduğundan, Kürtler siyasetteki ters akıntıları pek kavrayamaz duruma düşmüşlerdir.

Zengin bir örnek listesi çıkarmak mümkün. Sozgelimi, birey-toplum kutuplaşması yaratılarak, insanların grup tavrı içinde bireyleşme süreçleri ketlenmiş ve kendi 'kaderi'ni tayin edemeyenler halkın 'kaderi'ni tayin etmeye aday olmuştur. Düşünsel emek, somut düşünüşteki algılanışına paralel olarak pek çok kez maddi emek karşısında neredeyse yoksayılmış, siyasetin de şartlandırmasıyla suçlanan itaatkar aydınlar tebaası yaratılmaya çalışılmıştır. Yalçın Küçük gibi liderle somut 'kardeşlik' başı kuran somurgeci kasifler, asiret zihniyetinde olduğu gibi 'Kürt dostu' olarak vaftiz edilmiş, bunu eleştirenler ise 'üvey evlat' sayılmışlardır.

Dualistik düşünüş siyasal eleştirinin de ölçüğü olunca, çoğunlukla onu işlemez hale getirmiştir; çünkü, doğru ve yanlış çatisan iki kutup (burada 'biz' ve 'Türk devleti') üzerinden anlam bulmuş ve eleştirinin içteki yapıcı işlevi engellenerek, yalnızca dışta düşmana yöneltililecek bir savaş baltası, bir saldırı aracı olarak kullanılmıştır. Bu nedenle, o ki 'biz'e ait klise düşüncelerin dışına çıkanlar, hatta siyaseti, örgütlülük anlayışı ve sosyal davranış biçimiyle 'biz'i eleştiri konusu yapanlar 'devletin ağzıyla konuşuyor sayıldıklarından, genellikle karşı tarafın yandısı olmakla yaftalanıp hain ilan edilerek, bu iki uçlu baltanın hismine uğramışlardır. Böylece, siyasal zeminde doğru bilgi üretebilmenin iç dinamikleri yokedilerek, gelişmenin ve özgürleşmenin yolu tikanmış ve eleştiri yalnızca ovup sövmek üzere ikilemi üzerinde şekillenmiştir. Oyle ki, sözlü toplulukların dualizmle ilişkili bir özelliği olan birine sövüp sayarken, bir baskasını ise övmek artık alışılmış bir siyasal tutuma dönüşmüştür (bkz. Ong 1995: 61). Eleştiri özgürlüğünün olmadığı bir yerde, pek tabiidir ki ancak yağcılar ve sağcılar boygosterir ve böylesi ortamlarda ancak sloganlar, methiyeler ve propagandalarla yurur. O nedenle, örnek olsun diye yazıyorum, 'Padisahim çok yasa!' ile 'yasa Mustafa Kemal Pasa!' sloganları arasında bir yanıyla önemli bir fark varken, diğer yanıyla hiçbir fark yoktur. Fark, Mustafa Kemal ile Padişah'ın kimliklerindedir, tarihsel misyonlarında düğümlenmektedir. Fakat halka gelince, her iki klisenin son tahlilde işlevi aynı olduğundan, belki de aralarında hiçbir fark yoktur. Sonunda gelip düşülen tuzak acaba hep aynı mi olmaktadır? Kral oldu, yasanın kral!

Aslında ezilen insanların, genel olarak hala büyük ölçüde sözlü kültürün karakteristik düşünüşüne sahip oldukları söylenebilir. Dualistik düşünüş bunlardan biri olmalıdır. Zira, ezenlerin ezilenlere karşı uyguladığı başarılı temel politikaların vazgeçilmezleri arasında havuc-sopa politikası göze çarparken, bunun polis karakollarına yansıyan bilinen biçimi ise, iyi polis - kötü polis uygulamasıdır.

Somut/pratik düşünüşün maddi koşulları esas alan, insanları duruma göre tutum almaya yönelen, dolayısıyla 'halk gerçekliği' ya da 'dünya gerçekliği' olarak formüle edilen sosyo-politik koşullar karşısında ideolojiyi hemen her zaman hiclemeye hazır olabilen özelliği, liderin politik pragmatizmiyle birleşip oportünizmi teşvik ederek Kürtleri teslimiyete ve yokolusa sürükleyebilmiştir. Dünya ezilenleri genellikle gündelik yaşama hapsedilen 'kendinde varlıklar' olarak yönetilmektedirler. Gündelik hayatın düşünce ve davranışları ise, Heller'in vurguladığı gibi özellikle pragmatiktir (Heller 1984: 166). Pragmatizm koşullar karşısında ideolojik programı egemenlere kurban olarak sunmaktadır. Öcalan'ın pragmatik tutumu, siyasal benliğini yokederek gündelik hayata hapsettigi halkın pragmatik düşüncesiyle örtüşüğünden, itirazsız bir lider olarak konumunu daha da pekiştirmiştir. Buna, son zamanların 'Apocu' mistik düşünce boyutu da eklenince, bir kısım Kürtler siyasette hala Barzanlı Seyh Abdulsalam Barzani'nin müritleri gibi tutum alabilmektedirler (19):

"Barzanlı Seyh Abdulsalam Barzani üzerine gönderilen Fadil Pasa komutasındaki Osmanlı güçleri, seyh'in müritleri tarafından pusuya düşürülerek öldürüldü ya da esir alındı. Müritlere karşı kullanılan toplardan yalnızca biri çalışmış; diğer top daha çatismanın basında bozulmuş sessiz kalmıştı. Kazandıkları zaferden sonra çalışmayan topun basında toplanan müritler, Seyhe karşı savasmayı reddeden bu topun gerçek bir inanan ve şehit olduğunu söylüyorlardı. İhanet ettiği varsayılan diğer topu ise, vadiye yuvarlayarak cezalandırdılar ve parçalanmasını seyrettiler. 'Gerçek inanan' olan topun basındaki askerler hediyeler verilerek serbest bırakılırken, 'kafir' topu kullananların esareti devam etti."

(Jwaideh 1999: 70)

Barzanlı Seyh Ahmed'in müritleri ise, seyhlerinin domuz eti yemeleri yönünde garip istegini bile, İslamîyette domuz eti yemenin haram sayılıyor olmasına rağmen, sorgulamadan yerine getirmişlerdir (Jwaideh 1999: 100).

Öcalan, karakteristigine uygun olarak mistik yorumlardan ya da kutuplaştırmalardan kaçınmazken, bunlar kolaylıkla sözkonusu kültürel tabana hitap edebilmekte, böylece 180 derecelik ideolojik dönüşlerini bile anlatabilmektedir. Örneğin, kendisine karşı yapılan komplonun bir Dünya savaşına yol açacağını, ABD'nin Hiroşima'dan daha büyük bir operasyonla kendisini yakaladığını söyleyebilmekte, takipçileri tarafından ise inandırıcı bulunmaktadır. Bu mistik düşünce oyle bir hal almıştır ki, Öcalan yakalandığında " 'Baskan'ın İmralı'da Türk devletini 'ikna'

edeceği"ni söyleyenlere bile tanık olduğumu söyleyebilirim. Tipki tarihin unlu Yahudi mistiği Sabatay Sevi'nin müritleri gibi. Mesih olduğuna inandıkları liderlerinin şikayet üzerine Osmanlı sadrazamı tarafından tutuklatılmasına rağmen öldürülmemesi, müritlerince Osmanlı padişahının da Sabatay tarafından ikna edilerek onun Mesihliğine inanmış olduğuna yorumdur. Oysa, gerçekte olan bunun tam tersidir. Sabatay divana çıkarılmış; hayatı ile iddiaları arasında bir seçis yapması istenmiştir. O ise, hayatını kurtarmak için Müslümanlığı seçmiş ve gerek diğer Müslümanlar ve gerekse Yahudilerin önemli bir çoğunluğuna 'dönme' olarak damgalanmıştır (Zorlu 1998: 13).

Mistik katılımın bir nedeni, Kürt dünyasının bir felsefe geleneğine sahip olmayışı olsa gerektir. Kente özgü olan yazılı bilgi birikiminin zayıflığı, somut düşünüşün baskınlığı ve epistemolojik süphenin zayıflığı, kuramsal bir bilgi türü sayılan felsefi bilgiyi oluşturabilmenin ciddi engelleri olmuştur. Osmanlı Kimliği adlı yapıtında, 'modern düşüncenin aksine,' diyor Taner Timur, 'Osmanlı düşüncesinin temelinde şüphe değil, inanc yatmaktadır.' (Timur 1986: 12). Kürt düşünsel dünyası da inanca göre süphenin zayıflığıyla şekillenmiştir. Yine de burada yalnızca şüpheci tutumu esas almak yanıltıcı olabilir; zira, pek çok gözlemci sözgelimi Afrikalı sözlü toplulukları özellikle büyü, kehanet ve benzeri konularda şüpheci olarak betimlemiştir. Öyleyse, Robin Horton'un yaptığı gibi, geleneksel düşünce (Afrika) ile bilimsel düşünceyi 'yerleşik fikirler'e yönelmiş 'temel şüphecilik' noktasında birbirinden ayırmak yerine, Goody'nin yaptığı gibi şüpheciliğin birikimini ya da yeniden üretimini esas almak daha gerçekçi olur.

"Sözlü ('geleneksel') toplumların üyeleri, örneğin maddenin doğası ya da insanın Tanrıyla ilişkisi üzerine şüpheci bir düşünce hatti oluşturmakta zorluk çekiyorlarsa, bunun nedeni basitçe, sürekli bir eleştirel geleneğin bulunma olasılığının azlığıdır. Çünkü, şüpheci düşünceler kaydedilmedikçe, zaman ve uzam içinde aktarılmadıkça, insanın özel olarak aynı zamanda da icra sırasında bunları düşünmesi sağlanmadıkça bunun oluşması olanaksızdır. Birçok durumda, karşılaştırılması gereken 'geleneksel' ve 'modern' değil, 'sözlü' ve 'yazılı'dır. Alterbatiflerin farkında olma durumu açıktır ki, daha çok yazılı toplumları niteler."

(Goody 2001: 55)

Mistik düşünüşü yalnızca dine fatura etmeye kalkışmak da, doğru olmasa gerektir. Zira, 'bilimsel sosyalizm' dahi çoğunlukla dinselleştirilmiş ve adeta tanrılar, peygamberler, melekler ve şeytanlardan oluşan özel bir kültür haline getirilmiştir. PKK bu açıdan

carpıcı bir örnektir. Marksist bir retorik bağli kalınsa da, lider kültürden 'tanrılar'a dek pek çok yerde dinselleştirilmiş bir söylem ve buna uygun bir siyasal ibadet söz konusudur. Bu nedenle, dogmatizm ve mistisizm modern kılıflar içinde pekala varlığını sürdürmüştür. En azından laik fikirlerin bile Öcalan ve Öcalancı PKK tarafından her geçen gün daha da mitolojileştirildiği ortadayken... Son dönemin post-modern kışkırtması sonucu belirsizleşen toplumsal geleceğin yanı sıra, bazı bulanık imgeleri aracılığıyla geçmiş de batıya sürüklenmiş ve bu süreçte revaç bulan tarihsel roman modasıyla Hasan Sabbah'lar, Gilgames'ler, Mani'ler, diğer bütün devrimci özelemlere ve politik kategorilere göre çok daha etkin olabilmislerdir. Bunun bir uzantısı olarak Öcalan, bazen kudretli kral Gilgames, bazen koca devletleri titreten Hasan Sabbah, bazen carmiha gerilen bir İsa, bazen atese atılan bir İbrahim, bazen de bilgi kuyusunun diplerinde gezinen bir Mani olarak Kürtlerin bütün mistik eğilimlerini kışkırtan merkezi bir figür olmuştur. Aslında bu özdeşleşmelerin tetikleyicisi postmodernizmle birlikte, Öcalan'ın kişisel dünyasıdır ve her ikisi bir yerde buluşmuştur. Sonuçta, bütün bu özdeşleşmeler/özdeşleştirilmeler, daha önce vurguladığım gibi, hiçbir şeyi bir türlü anlayamayan yığınlar ile hiçbir yönüyle bir türlü anlaşılamayan bir lider ortaya çıkarmıştır (Aksoy 2000). Burada lider ve takipçileri arasındaki ilişki bir caddeye benzetilecekse, caddeyin iki yönündeki trafiğin akışında pek çok etkenden söz edebiliriz ki, bu iki yönlü trafik, belirtildiğine göre liderin psikolojik durumuna ya da izleyicilerin baskısına göre tikanabilmektedir (Volkan 1993: 73). Bugün Kürt siyasetindeki tikanıklık -baska etkenler hariç- böyle iki yönlü bir trafiğin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün bunlar Oktavio Paz'ın şu sözünü hatırlatır: 'Fikirler bugünün fikirleri, tavırlar çünkü tavırlar. Bunların ataları Aziz Thomas adına yemin ediyorlardı, kendileri de Marx adına yemin ediyorlar...' (bkz. Shayegan 1993: 81). Bunu yukarıdaki trajik tabloya uyarlırsak, herhalde şunu söylememiz gerekecektir: 'Fikirler bugünün fikirleri, tavırlar çünkü tavırlar. Bunların ataları Muhammed ve Ali adına yemin ediyorlardı, kendileri ise Öcalan adına yemin ediyorlar.'

Kürtlerde bir felsefe geleneğinin eksikliğine donersek, tipki epistemolojik süphenin üretimi ve aktarımında olduğu gibi, bu da kuramsal bilgi oluşturma ve bunu sürekli üretmek aktarılabilirlik koşullarıyla ilgilidir. Kuramsal bilgi daha çok kent yaşamının koşullarında üretilip aktarılabilirliktedir. Uzunca bir dönem yarı göçebe asiretçi bir toplumsal yapının baskın olduğu Kürtler için bunun toplumsal imkanı yetersizdir. Bugün bile, bütün teknolojik yeniliklere rağmen, kuramsal bilgi kente özgülüğünü yitirmemiş görünmektedir; çünkü, köylü dünyasında bilginin değeri daha çok pratik işlevine bağlanmaktadır.

Pratikte herhangi bir işlevi yoksa, bir anlamda değeri olmayan böyle bir bilgiye ihtiyaç da yoktur. Oysa, kuramsal bilginin dogması için, bilginin pratikten görece bağımsız olması gerekmektedir (Oizerman 1988: 76). Felsefenin koyde değilde, kentte ortaya çıkmış olması bununla ilgili bir surettir; çünkü felsefe, aynı zamanda 'kuramsal bilginin tüm biçimlerinin en soyutu' olarak görülmektedir. Kısacası, 'bosu bosuna anlama musibetinin bile saygıya değer' olduğu fikri (F. Bacon) köylüce değil, olsa olsa filozofcadır. Platon'un aktardığı su anekdot bütün bunları tamamlar görünmektedir:

'Zeki Trakyali hizmetcinin, Thales gökteki yıldızlara bakarken bir çukura dustugu zaman söylenen noktyle meramimi anlatacağım. Hizmetçi, Thales'in gökte neler olup bittiğini öğrenmeye, ayagının dibinde ne olduğunu göremeyecek denli meraklı olduğunu söyler.'

(Oizerman 1988: 84)

Kuramsal bilginin üretilebilmesi için pratikten görece bağımsız olma gerekliliği, bir başka noktaya, Brian Fay'ın 'iceriden epistemoloji' dediği anlayışa spot tutmayı gerektiriyor; zira, nedenlerinden birinin de somut/pratik düşünüş olduğu bu anlayış Kürtler arasında da bir biçimde yaşam bulup siyaseti etkileyebilmektedir. Okuryazar olmayanlar arasında düşünencinin daha çok pratiğe bağlı olması, animsanacağı üzere Luria'nın köylülerinde gözlemlenmişti. Nitekim, Luria'nın 'hic araba olmayan bir yere gittin diyelim; oranin halkına arabayı nasıl tarif edersin?' sorusu, okuryazar olmayan birince şöyle yanıtlanmıştır: "Ama arabanın tam ne olduğunu bilmek isteyene, 'arabaya bin dolay, ne olduğunu anlarsın' derim". Luria'nın araştırmasında, en somut nesnelerin bile tanımlanması istegine karşı gelinmiştir. 'Ağac nedir? Açıklamaya çalışın' sorusu, 22 yaşındaki okuryazar olmayan bir köylü tarafından şöyle bir tepkiyle karşılık bulmuştur: 'Ne gerek var ki, herkes ağac nedir bilir, benim söylememe hacet yok'. Yine yukarıda aktardığım ve ayıların rengiyle ilgili soru da benzer biçimlerde yanıtlanmıştır. Böylece, okuryazar olmayan köylü dünyası, bir keresinde bir PKK yandaşının beni suçlayarak söylediği gibi, kitaplarda bildiğim gibi olmayan bir 'gerçek yaşam'dır. Bu nedenle de, Ong'un söylediği gibi, orneğin 'gerçek yaşam'da kutup ayısının rengini kim düşünürdü ki?' (Ong 1995: 70-1).

Bir bakıma pratik bağlamından kopamayan bu düşünce, bilgi ile etkinlik ya da bilgi ile özne arasındaki mesafeyi de iyi ayarlamayarak, belirli bir etkinlik ya da özne hakkındaki bilgi üretimini ve söz söyleme hakkını, yalnızca o etkinliğin öznesine ya da söz konusu özneye bahsetmektedir. Buna göre, bir

etkinlik hakkında en doğru bilgiyi, ancak o etkinliğin öznesi; bir özne hakkında en doğru bilgiyi de, ancak söz konusu özne üretebilir. Kısacası, bir deneyimin bilinmesi, ancak onun yaşanmasıyla mümkün olur; dolayısıyla, belli bir grup ya da sınıfın deneyimlerini sadece bu grup ya da sınıfın üyeleri bilebilir. Brian Fay, 'birisini bilmek için o olmalısınız' diyerek eleştirdiği tekbenci bu anlayışın son zamanlarda çok popüler olduğuna dikkat çekmektedir.

'Afro-Amerikalı olmanın ne demek olduğunu gerçekten sadece Afro-Amerikalılar bilebilir ve dolayısıyla da Afro-Amerikalı olmanın ne demek olduğunu yalnızca Afro-Amerikalılar söyleyebilir. Bu her grup için böyledir: İsci sınıfı, faydalı biçimde sadece isci sınıfının üyelerince araştırılabilir; yalnızca İngiliz tarihçiler iyi bir İngiltere tarihi yazabilir; kadınların eylem, duygu ve ilişkilerini sadece kadınlar tarif ve tavih edebilir. Her grup kendi kendisinin sosyal bilimcisi olmalıdır.'

(Fay

2001: 26)

Somut düşünüş bir yana bırakılırsa, bu anlayışın temel nedenlerinden biri, etnik, cinsel, irksal, dinsel, sınıfsal ve kültürel farklılıkları vurgulayan ve insanların kendi tikelliklerini keşfetme ve koruma çabasında oldukları çokkültürlü bir dünyada toplumsal bilginin parçalanması süreciyle ilişkilidir (Fay 2001: 16). Aynı nedenlerin etkisiyle, Kürtler arasında tarihyazıcılığın siyasete dek benzer bir anlamlandırma hayat bulmaktadır. Kürtler bağlamında bir kimlik savunusunun zorunluluğuyla, Kürt tarihinin öncelikle Kürtlerin kendilerince yazılması gerekliliğine hala inanmaktayım; ancak, bu görüşün içiçerisinde, onu tipik tekmerkezci/tekbenci anlayıştan uzaklaştıran başka önemli öğeler var. Birincisi, Kürt olmayanların da pek tabiidir ki, Kürtler üzerine ya da Kürt tarihi üzerine söz söyleme haklarına olan inancım ki, bazen bir 'yabancı'nın görebileceği, saptayabileceği önemli doğrular olabileceği gibi, bir Kürtün bilinçli carpitmaları ya da basit yanlışlıkları da mümkündür. İkincisi, Kürtler hakkında söz söyleyen ve bilgisi olan Kürt olmayan kimselerin de, bu bilgiyi sunma, paylaşma biçimleridir. Eğer, baskalarının bilgi üretme ya da söz söyleme hakkı, bugün kimi siyah görünumlu beyaz Türk Marksistlerinin yaptığı gibi, kendilerini Kürtlerin yerine ikame ederek, onların gelecekları hakkında madde madde programlaştırılmış metinler sunabilecek kadar ileri gidiyorsa, filmi burada durdurmak gerekecektir; çünkü, bir halk hakkındaki bilgiyi onlarla paylaşmanın da ötesinde, onun yerine kendisini ikame ederek, kendi geleceği hakkındaki karar alma iradesini teslim almaktadır. Bu düşünsel çerçevede Dersim tarihyazıcılığı da değerlendirilebilir; çünkü, burada da hala baskalarının bilgisine kapalılık ya da bir tepki

sozkonusudur.

Baglamından ya da öznesinden koparılamayan bilgi, Kürt siyasetinde tehlikeli yaklaşımlara konu olmuştur. Oyle ki, gerilla savaşıyla ilişkili eleştirel bir bilgi derhal reddedilerek, 'doğrusunu biliyorsan sen daga cik!' gibi tepkisel yanıtlar verilmekte ve böylece, doğruların karşısına dağın siyasal ağırlığı çıkarılmaktadır. Burada, gerillalar ya da gerilla savaşı hakkındaki bilgi, ancak gerilla tarafından üretilebilir diye düşünülmemektedir; bu ise, son tahlilde 'en doğrusunu gerilla bilir'e dönüşmektedir. Aynı şekilde PKK ve Öcalan hakkındaki eleştirilerin karşısına da, partinin ve baba olarak liderin ağır imgeleri çıkarılmaktadır. Oysa, bilgi üretme süreçleri bağlamında bir etkinliğin içinde olmakla dışarıda olmak, birbirlerine karşı değil, birbirlerini tamamlayan konulardır. Siyasal bilgi acidan bu tür iç ve dış bakışların bütünlüğü son derece hayati bir önem taşımaktadır. Dolayısıyla, ne tekmerkezcilik ne de ikamecilik; bunun yerine diyalogcu yaklaşım esas alınmalıdır. Tam da bunun aksine, eğer devrimci bir parti kendisini sınıfın ya da ulusun yerine ikame ederse, burada diyalogcu bir özgürleşme pedagojisinden söz etmek mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan, Öcalan ve PKK'nin kendilerini ulusun yerine ikame ederek, Kürtlerin ve Kürdistan'ın geleceği hakkındaki iradeyi teslim aldıkları açıktır. Sonuçta, Orwell'in 1984 adlı romanında gösterdiği gibi, 'tarih durma noktasında; hep partinin haklı olduğu sonsuz bir simdiki zamanı yaşıyoruz' (Assmann 2001: 75). Eliade aynı tespiti tanrıların ilk eylemini tekrarlayan 'ilkeller' hakkında yapmıştır:

"İlkel insan, tipki bir mistik ya da genelde dinsel insan gibi kesintisiz bir simdiki zaman içinde yaşar. (Ve, bu anlamda dindar insanın bir 'ilkel' olduğu söylenebilir; başka bir insanın jestlerini tekrarlar ve bu tekrarlama aracılığıyla daima zamandışı bir simdiki zaman içinde yaşar."

(Eliade 1994: 89)

COKLU ETKENLER BAGLAMINDA BIR TRAJEDI

Öcalan ve PKK'nin yarattığı tarikatlarla özgü zihniyet, ne yazık ki buna zaten açık olan Kürt halkına önemli ölçüde zerkedilmiştir. Bu zihniyet, bir 'kara delik gibi' içine atılan tüm doğruları yutan bir özelliğe sahiptir. Bilimin doğrulama prensibinin de, Popper'in bir yerde yabana atılmayacak yanlışlama prensibinin de notleştirildiği bu zihniyette, ne hikmetse hiçbir şey Öcalan'ı yanlışlayamamaktadır! Tek irade, tek doğru, tek gerçeklik, tek yargılayıcı büyük şef, yani Öcalan'dır. Kur'an'da gectigi gibi, bütün doğrular Ona

(yani, Allah'a), bütün kusurlar ise Kürtlere (yani, kullara) aittir (20). Bu denklemi besleyen sayısız mitos yaratılmış ve hala yaratılmaktadır. Sozgelimi, bir dönem Öcalan'ın ciddi ciddi '6000 çözümlemesi' olduğundan bile söz edildi ki, burada Kuran ayetleri hakkındaki sayı mistisizminin referans alındığı açıktır; ayetlerin yerini 'çözümleme'ler alıyor. Sonuç; Öcalan tanrının cisimleşmiş biçimi olarak karşımıza çıkmakta ve tüm karizmatik otoritesiyle Kürdistanlıların kendi geleceklerini belirlemelerinin ve özellikle de bağımsızlık umutlarının karşısında durmaktadır.

Bu karizmatik otorite, artık bir müritler topluluğu haline gelmiş bir grubun ya da toplumun, bir kişinin kutsal biri ya da bir kahraman olarak örnek alınacak kişi olduğuna inanarak, onun yaptıklarına olgandisi biçimde kendilerini adayışlarına dayalıdır. Bu nedenle, bir kez daha vurgularsam, kavramın gündelik hayattaki popülerleştirilmiş anlamının aksine, karizma herhangi bir politik liderin sahip olduğu gücün çok, topluluğun liderin üstünlüğü ve kahramanlığına olan inanma gücüyle ilgilidir (Sennett 1992: 27-8; Wilson 1975: 14). Sözlü kültürün sınırlarını hala ciddi biçimde asamamış köylü zihniyeti dikkate alındığında, bunu 'baba'nın karizması olarak etiketlendirmek pekala mümkündür. Bu bağlamda, örneğimize dönersek; gerek mitik, gerekse gerçek Öcalan'ın bir 'baba' olarak insani, Onun diğer vatan tasarımları gibi 'gender'li bir kavram olarak Kürdistan'ın üzerinde her türlü tasarrufunu da olanaklı kılmıştır. Böylece, Kürtler peşpeş 'ananın namusu' (vatan) ile kendi bireysel gururlarıyla özdeşleştirdikleri 'babanın şerefi' (lider) arasında bir tercihe zorlanmışlardır (21).

Karizmatik liderliğin büyük ya da yüzyüze ilişkilerin hukum sürdüğü küçük çaplı sözlü topluluklarla olan ilişkisi irdelenmeye değer bir konudur (bkz. Wilson 1975). Bir an için varsayalım ki, karizmatik liderler daha çok bu toplumlarda görülen ya da yalnızca onlara özgü bir liderlik tipolojisidir. Yine de bu durum, Öcalan'ın Kuzey Kürdistan'da bir 'kader' haline gelisinde biricik öge olarak değerlendirilemez. Verili koşullar bütünüyle yadsınamayacağına göre, kuskusuz etkili olmuştur; ama, burada daha da önemli, söz konusu koşulları değiştirmek yerine içselleştiren ve kotuye kullanan örgütlü bir siyasal iradenin varlığıdır. Dolayısıyla, çoklu etkenler bağlamında dikkate alındığında bile, self-determinasyonu katleden ya da imkansızlaştıran sözlü kültürlerle özgü zihniyet değildir. Hele ki, yazının kendisi tek başına bilincin yapılmasında sihirli bir değnek değilken ve de yeryüzünde bağımsızlıklarına kavuşmuş sözlü karakteristiği ağır basan başka uluslar varken...

Buna rağmen, araştırmada yazılilik-sozellig ya da okuyazar olup olmama gibi ölçütlerin üzerinde

durulmasını gerektiren bazı nedenler var. Bunların basında, halkın kendi anadiliyle okuyazar olmasının ve okuyazarlığın gelişmesinin, yukarıdaki olumsuz tabloda bir etken olarak değerlendirilen söz konusu durumun (sozlu zihniyet) hiç değilse bugünküne oranla daha az etkili olabileceği yer almaktadır; çünkü, bu ölçekteki 'ulusal zihniyet' self-determinasyonun daha farklı şekillenmesine vesile olabilir.

Bir başka neden ise, toplumsal meselelerin anlaşılmasında her zaman sosyo-politik analizin yeterli olmayacağı, kültürel analizin de gerekli olabileceğidir. Bu bağlamda, Kuzey Kürdistanlı Kürtlerin ulusal iradesinin Öcalan ve müritleri tarafından işgal edilmiş olmasının, dahası Kürtlerin düşünme süreçlerinin mistik bir batıya saplanmasının tek başına toplumsal analizle (ezen-ezilen sınıf ya da ulus; somurucu-somurucu insani) anlaşılacak değildir; burada sozlu-yazılı kültür ayrımı üzerinden yapılmaya çalışılan kültürel analiz, basta Paulo Freire olmak üzere, Franz Fanon ve Albert Memmi'nin toplumsal analizleriyle içeriklendirilmiştir. Kaldı ki, Freire okuyazar toplulukların okuyazar olmayan topluluklara göre ezenlere karşı dirençlerinin daha sıkı olacağı kanısındadır (Harris 1989: 334-5) (22). Fakat, kuskusu yok ki, kesin bir biçimde farklı olarak; çünkü, baskalarının da vurguladığı gibi, Freire'ye göre okuyazarlık, basitçe ve sadece okuma yazmayı becerilemeye esitlenmiş bir teknik kabiliyetin kazanılması değildir; aksine, toplumun duragan, değişmez olmadığının anlaşılmasına yarayabilen araçlardan biridir (bkz. Bee 1980: 39-56). O okuyazar olmayanların pek çok kez görüldüğü üzere, 'sozcuklere susamış' ya da 'harflere ac' insanlar olarak nitelenmesine karşı çıkmaktadır. Freire'ye göre, bu tür nitelermeler bu insanları öğrenmenin pasif varlıkları olarak yiyecek ya da su kablari gibi doldurulması gereken nesnelere donuşturmaktadır. Aksine O, 'alfabet' insanların alfabeyle öğrenme süreçlerinin, temel yapıtı olan Ezilenlerin Pedagojisi'nde betimlediği diyalogcu kültürel devrim temeli üzerinde inşa edilmesi gerektiğini düşünür (bkz. Freire 1970: 207-8, 212).

Bununla birlikte, sozlu-yazılı kültür/bilinc ayrımında dikkat edilmesi gereken önemli noktalar var. Bunlardan biri, sozlu kültürden yazılı kültüre geçişte -diğer etkenler saklı kalmak kaydıyla- bilincin yapısının yazılı kültürün düzeyi ve onunla kurulan ilişki ölçüsünde değişebilmesidir; yani, bu dönüşüm sihirli ya da mucizevi değildir. Oyle ki, sozlu mentalitenin düşünme süreçleri kendisini metinsel olarak bile sürdürebilir ve nitelik oyle de olmuştur. Bu nedenle yazı, bilinci belli ölçülerde değiştirebilen faktörlerden yalnızca biri sayılabilir (23). Yazıyla ilişkinin (okuyazarlığın) sürekliliği, ilişkinin içeriği ve kültürel koşulları elbette önemlidir. Eger çevre, Kürtlerde olduğu gibi hala baskın olarak sozlu kultu-

run kodlarını taşıyorsa, yazının ve okuyazarlığın toplumsal bilincindeki etkisi istenilen düzeyde gerçekleşmeyebilir. Oyle ki, yapılan araştırmalar da bu bulguya işaret etmektedir. Sozgelimi, Sylvia Scribner ile Michael Cole, Alexander R. Luria'nın Orta Asya'daki araştırmalarına özenerek, Liberya'nın Vai kabilesi (tribe) hakkında benzer bir araştırma yapmışlardır. Sonuç çarpıcıdır: Okuyazarlık bu toplumda daha çok sepet örme ya da comlek yapmak gibi bir maharet sayılmış, dolayısıyla, Scribner ve Cole'un belirttikleri gibi düşünme biçiminde niteliksel dönüşümler yaratamamıştır; çünkü, o burada geleneksel matrisi kolayca adapte edilebilmiştir; tipki yazının muska gibi dinsel uygulamalara konu olması gibi (24). Belirtildiğine göre, bu dönüşümü ancak okullar sağlayabilmiştir (Eklof 1986: 7-8).

Kuskusuz, toplumların kendi özgüllükleri bağlamında, yazının, okuyazarlığın ve okulun toplumsal ya da bireysel bilinc üzerindeki etki dereceleri farklı olabilir. Ayrıca, yazı ve okul pozitif yanlarıyla birlikte kimi tehlikelere zemin hazırlamaktadır. Yazının hiç değilse belleği tembelleştirdiği, ağaçların toplu kıyımına yol açtığı ya da bürokrasiyi güçlendirdiği bilinmektedir (25). Dahası, siyasal iktidarların sozlu kültürün olanaklarını kotuye kullanmasında olduğu gibi, yazılı kültürlerde de iktidarların sansür, yoketme, tahrif etme gibi negatif uygulamalarına vesile olmakta ve çoğunlukla ege-men sınıfın bir silahına dönüşmektedir. Okulların sistemin ideolojik aygıtları arasında nitelendirilmesi bu bağlamda değerlendirilebilir. Burada, sozlu ve yazılı zihniyeti bir teraziye koyup tartma amacından uzak olarak, yine de sunu hatırlatmak isterim; yazının insanın bireyselleşme sürecine belli ölçülerde katkıda bulunduğu araştırmacılarca vurgulanmaktadır (bkz. Ong 1995: 71-2; Booth 1978: 85) (26). Destanların genellikle toplulukları, romanların ise bireyi anlatıyor olmasının arkasında böyle bir neden olmalıdır. François Furet ve Jacques Ozouf, Fransa'da okuyazarlığın tarihi üzerine yazarken, henüz yaygınlaşmamış (restricted) okuyazarlığın geleneksel yapılar üzerinde çok az etkide bulunmasına rağmen, okuyazarlığın yaygınlaşmasıyla birlikte topluluktan 'birey'in çıkışının görüldüğü sonucunu çıkarmışlardır (Eklof 1986: 7). Sanders bunun dilbilimsel geçmişine dikkat çekmektedir. Buna göre;

"İngiltere'de artan okuyazarlık, self sozcugüne bağımsız bir yaşam kazandırma zorunluluğunu ortaya çıkardı. 1300 yılında, self, 'my own self' ('kendi kendim'), 'your dear self' ('kendi kendiniz') ya da 'our two self' ('ikimiz kendimiz') deyişlerinde kullanılan bir isim haline geldiğinde, okuyazarlık kilisenin sınırlarını aşmış ve toplumun farklı katmanlarına yayılmıştı."

(Sanders 1999: 37)

Yazi ve okuryazarlık, insanın kendi düşünceleriyle daha 'somut' ve sistemli olarak diyaloga girmesine olanak tanımaktadır. Kisinin yazı aracılığıyla dissallastırdığı ve gorselleştirdiği düşünceleri üzerinde yeniden düşünme sansi vardır. İnsanlar yazının bu diyalogcu yaniyla bireysel ilişkilerini süreklileştirdiklerinde (okuryazarlığın sürekliliği), görece 'acı bir zihniyet'e sahip olabileceklerdir (27). Yazı aynı ölçüde kültürleşip okuma yazma yaygınlaştığında, Levi-Strauss'un bütün sözlü kültürlere özgü gördüğü, ancak Goody'nin gösterdiği gibi yalnızca bağlamsal olan 'ikili karşıtlıklar' düşüncesini de gevseterek, zamanla farklı düşünme seçeneklerinin olduğunu gösterebilecektir. O halde, insanın okuyup yazmayla olan ilişkisi siyasal sonuçları da olan bir etkinliktir. Fakat, sonuçta Harris'in eski Elen uygarlığı bağlamında işaret ettiği gibi, o kelimenin değişik anlamlarıyla demokrasi için de işleyebilir, ona karşı da (Harris 1991: 10) (28).

Sözlü zihniyette olduğu gibi, yazı da iktidarın elinde ezilenlere karşı kullanılabildiği bir silaha dönüşmüştür. Yasaları bir yana bırakırsak, sözgelimi tarih yazıcılığına olanak tanımakla birlikte, tarihin farklı amaçlarla yazılmasına aracı olmaktadır. Zira, tarih çok değişik amaçlarla yazılabilir; geçmişi yüceltmek, geçmişi korumak, hatta geçmişi unutmak için bile... (Tekeli 1995: 10). Boyle olduğu içindir ki, yazı tek başına kurtarıcı bir Mesih olarak vaftiz edilemeyeceği gibi, salt okuryazarlık da siyaseti kurtaracak bir masal perisi olarak görülemez.

Tartışmayı bir başka eksen üzerinden yürütürsek; sözgelimi, bilim de cogunlukla iktidarın emrindedir, ancak bu, bilimsel düşüncenin önemini ortadan kaldırmaz. Su ya da bu siyaset, bilim ve teknolojiye elbette yararlanacaktır. Dolayısıyla, yazı da bilim gibi baskıcı rejimlerin dayanakları haline gelebilir/getirilebilir ki, Öcalan'ın kişisel iktidarı için yalnızca sözlü zihniyetin elverişli yanlarından yararlandığı söylenemez. Önemli olan, kişilerin ve toplumların bilimsel düşünce sistematiği gibi, metinsel düşünce sistematiğiyle olan ilişkilerini sağlam ve doğru temellerde kurabilmesidir.

Yazı, Ong'un çalışmasına başlık olarak seçtiği gibi 'sözün teknolojileşmesi' olarak görülüp, Goody'nin ifadesiyle 'kültürel üretim aracı' olarak etiketlenildiğinde bile

-ki daha dar anlamda, entelektüel ya da düşünsel/bilimsel üretim aracı da denebilir-, onun tarihsel/toplumsal bakımdan degistirici etkisini teknolojik determinizme vardırarak düzeyde yorumlamamak gerekir. Aksi geçerli olsaydı, Öcalan'ın hiç okuma yazma bilmeyen kimi insanların bile reddettiği apaçık carpıtmaları karşısında, Kürt entelektüel-

lerinin büyük bir cogunlugunun hala bu denli sessiz kalmaları anlaşılmayacaktı. Kisacasi, yazının ve okuryazarlığın etkisi, ne politika, din ya da daha genel olarak üretim biçimi bağlamında notralize edilmeli, ne de bütün bu faktörlerin üzerinde bir yere konulmalıdır. Yine de, Goody'nin de işaret ettiği gibi, iletişimsel eylemin arkasındaki sosyal yapı genellikle temel öneme sahiptir (Goody 2001: 63).

Okuryazarlığın etki derecesi toplumla ya da bireyle olan ilişkisi, bu ilişkinin koşulları ve tarzı bağlamında değerlendirilmelidir. Toplumdaki yeri ne olursa olsun, bireylerde yarattığı bazı psiko-sosyal donusumleri yadsımamak gerekir. Okuryazarlığın ezilen uluslar için önemi ise suradadır ki, o 'ulusal benlik'i kurabilme ve yasatabilmenin en önemli araçlarından biri durumundadır.

Ulusların ortaya çıkış süreçleri ve biçimleri pekala ortak ve farklı kimi özellikler taşır. Bu nedenle, Benedict Anderson'un daha çok Avrupa olçutlerinde matbaa ile ulusun ortaya çıkışı arasında kurduğu ilişkiye benzer olarak, yazı ve okuryazarlık ile ulus arasında birbir bağ kurmamakla ve de genel olarak mevcut düzenin değer taşıyıcıları ve birer işletmeleri olarak okulların varlığını içime sindirememekle birlikte, Kürtlerin ve Kürdistanlı diğer halkların kendi dillerini ivedilikle okullar düzeyinde kurumsallaştırmalarında ve anadilleriyle okuryazarlığı geliştirmelerinde, kültürleşmelerinde hayati bir önem vardır (29); çünkü, hiç değilse yazıyla standardize olacak Zazaca, Kurmanca ve Soranca üzerinden yapılan eğitim aracılığıyla ulusal kimlik pek çok açıdan kanonize edilerek, belli kırılma ya da esnek noktaları somurğecilere ve onlara oykenenlere görece kapatılabilecektir; en başında da Kürt düşünce dünyası somurğeci entellektüellerin, siyah görünumlu beyaz Türk Marksistlerin işgal sahəsi olmaktan kurtarılarak, Kürtleri koyu karanlık kuyulara düşmekten alıkoyabilecektir.

SONUC

Bu makale toplumsal ve kültürel analiz bağlamında, total bir çözümde ziyade Kürt siyasetindeki sorunların ana hatlarını saptamak amacıyla yazıldı. Sorunların gerek sosyo-politik (sosyolojik, 'siyasetbilimsel' vs), gerekse kültürel kaynakları (antropolojik) anlaşılmaya çalışılırken, bazen dolaylı, bazen doğrudan çözüme ilişkin önerilerde bulunuldu. Kürtlerin hala önemli ölçüde sözlü kültür karakteristiğini taşıyan mentaliteleri, somurğeciler ile PKK ve Öcalan'ın birbirini aratmayan uygulamaları sonucu nasıl koturum bir hale getirildiği, ulusal iradenin kurumsallaşması sürekli engellenerek nasıl lidere bağımlılaştırıldığı, böylece temel bir sorun olarak tanımlanan 'ulusal mentalite' ile self-determinasyon arasındaki trajik ilişkinin hangi

duzeylerde ve nasıl gercekleştigi kısmen açıklanmış oldu.

Tam da burada, araştırmanın kavramsal içeriğine donersem; neden burada tarihsel bir ayırım yerine, antropolojik olanı esas aldığım sorulabilir. Bunun yalnızca bir zorunluluktan kaynaklanmadığını belirtmek isterim; çünkü, sözlü zihniyet yerine, sözgelimi 'feodal' zihniyet gibi tarihsel bir kavramlaştırmayı esas almış olsaydım; bu, bir yandan 'feodalite' öncesi ni kapsamayacağından, paradoksal da olsa tarihsel acıdan yetersiz kalacaktı, öte yandan ise gerçekliği yeterince yansıtmayacaktı (30). Tarihsel olmayan bir başka ayırım olan geleneksel-modern akıl gibi bir ayırım ise, yine yeteri kadar belirgin ve açıklayıcı olmayacaktı. Somurge akli ise, bir yere kadar yararlı olabilirdi ki, araştırmada açıklayıcılığı olcusunda atıfta bulunulmuş, basvurulmuştur. Bir baskısı, Rokeach'ın açık-kapalı akıl ayırımıdır (bkz. Levinson 1968: 26); ancak, bu ayırım daha çok tarikatlar gibi dışı kapalı olan küçük topluluklar için geçerli olmalıdır. Eger sözkonusu olan yalnızca PKK olsa, dogmatizmle buluşan 'kapalı akıl' büyük ölçüde dikkate alınabilir. Fakat, sözkonusu olan yalnızca PKK değil, Kürtlerin önemli bir bölümüdür. Dolayısıyla, kısmen geçerliliği olsa da, bu kavramlaştırma temel referansımız değildir. Yine toplulukcu-bireyci zihniyet şeklindeki ayırım, hiç değilse buradaki sorunun analizi için çok elverişli bir kavramlaştırma değildir. Araştırmada bazı yönleriyle köylülük kategorisi ya da köylü zihniyeti dikkate alındı; çünkü, köylülerin genel olarak görme, okuma, anlama ve düşünme biçimleri farklı olduğundan, siyaset yapma biçimleri de farklıdır. Fakat bu tasvir, coğnulukla kentmerkezli ölçülerle asiri bir biçimde negatifleştirilmiş ve köylüler neredeyse modern dünyanın barbarları ya da 'ilkeller'i olarak portrelendirilmişlerdir. Belki de bu nedenle, Köylüler adlı yapıtında Eric Wolf, köylünün 'ilkel'le ayırtılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu hassasiyet, köylü mentalitesinin siyasal dünyadaki olumsuz yansımalarını yadsımayı gerektirmez. Kürt siyasetinde de köylülüğün olumsuz yansımaları olmuştur; ancak, yukarıdaki diğer ayırımlar gibi, köylü-kentli mentalitesi ayrımı da tek başına sorunu anlamaya yetmemektedir. Sonuçta, genel bir Kürt zihniyetinden söz edilecekse, farklı düzeylerden beslenen asgari ortak düşünce biçimine bakmak gerekir. Köylülük, Kürtlük içinde baskın bir kategori olduğundan, elbette onun bu genel zihniyet içinde payı olacaktır.

Hernekadar araştırmada antropolojik bir ölçütten (sözlü kültür) hareket edildiye de, yazının, okulların ve okuryazarlığın sorunu çözecek tek ve temel faktör olmadıkları üzerinde duruldu (31); zira, son bir kez vurgularsam, sözlü zihniyette olduğu gibi, okuryazarlığın da toplumsal/kültürel yanı kadar siyasetle olan ilişkisi ve bu ilişkinin içeriği önemlidir.

Boyle olmakla birlikte, kişisel kanaatim okuryazarlığın yaygınlığı olcusunda bazı değişikliklere yol açabileceği ve siyasette yansımalarının olacağıdır. Bu ise bir gerçeğe, Türk somurgecilığının kışla ile okul arasında sıkıştırdığı bir halkın, özgürleşme programını esas alan ve onu halkla birlikte diyalogla uygulamaya çalışan örgütlülüğe (okul ve parti) ihtiyacı olduğuna işaret ediyor.

Dipnotlar

(13) Öcalan, bir yandan Güney Kürdistan'daki Kürt liderlerini 'ilkel milliyetçi', 'asiret lideri', 'feodal' olarak nitelerken, öte yandan paradoksal olarak kendisi asiret ağalarıyla kimi ortak özellikler tasımaktadır; PKK üst düzey komutanlarının, merkez komite üyelerinin, yani yoldaşlarının özeleştirilen ve baslıca amacı kendi otoritesini peçinlemek olan 'arınma ritüelleri', onları bir aganın karşısında tır tır titreyen topraksiz köylüleri çağırıyor. 'Arınma ritüelleri'nin gerektiğinde TV aracılığıyla halkın ve tüm dünyanın gözleri önünde yapılmış olması da aynı amaca yöneliktir. Bu bağlamda, Van Bruinessen'in Kürdistan'da kaldığı yıllardaki gözlemlerinden biri, yeteri kadar açıklayıcı olabilmektedir: 'Birkac kez kaldığım aganın evinde, yeterince sık dua etmediğim için bir kez azarlandım. Daha önce öğretmenim sınıfın önünde yaptığı gibi utandırıldım. Tabii bunu kalabalık bir ortamda yaptı, benim daha rahat konuştüğüm yalnız olduğum ortamlarda konuyu açmadı. Çünkü bu durumda yeterince etkili olamayacaktı.' (Van Bruinessen ty: 107).

(14) Öcalan'ın, kaynağı kendi iç dünyası mı, sözlü kültür mü ya da ikisinin bileşkesi mi olduğunu saptayamadığım taklitçi bir düşüncesi de sınırların artık kalktığı, onemsizleştiği yönündeki düşüncel çarpıtmasıdır. Daha çok Avrupa burjuvazisi açısından, belli ölçülerde de Avrupalı emekçiler açısından sınırların gevşetilmiş olması hemen taklit edilip, Kürdistan sorunu aynı ölçüde vurularak, Kürtlerin vatanlarıyla olan bağı koparılmaya çalışılmaktadır. 'Sınır önemli değil, Avrupa bile sınırları kaldırıyor,' anlayışı, bugün bile bir kısım Kürtü tehlikeli bir biçimde etkilemiştir. Zaten, vatan konusunda 'muhafazakar' olmayan halk, Batı'dan esen liberalizme de açık hale getirilerek, koklerini barındıran coğrafyayı yine efendilerine peskes çekmeye davet edilmektedir.

(15) Plehanov'un 'Tarihte Bireyin Rolü' başlıklı incelemesi, pop Marksist yorumlara konu olarak pek çok sosyalist liderin babalaştırılmasının ideolojik ya da teorik temellerinden biri olabilmistir. Oysa Plehanov'a göre, bireylerin kişisel özelliklerinin topluma ya da tarihe yon verebilmesinin bir etken olarak oluşumu ve yaygınlığı, toplumun örgütlenisi ve toplumsal güçlerin ilişkileri tarafından belirlenmektedir. "Bireyin kişiliği, ancak toplumsal ilişkiler izin verdiği zaman ve bu ilişkiler izin verdiği ölçüde, toplumsal gelişmenin bir 'etken'i olur. (...) etkili bireyler, akıl ve yeteneklerinin özgün nitelikleri sayesinde, olayların tikel özelliklerini ve belirli kısmi sonuçlarını değiştirebilir, ama başka kuvvetler tarafından belirlenen genel yönelimini değiştiremezler." (Plehanov 1982: 35, 41).

(16) Öcalan, İmralı'dan PKK 7. Genel Kongresi'ne gönderdiği politik raporda ise, bu kez 'savas çirkinliklerinin yıkılması, barış güzelliklerin yaratılmasıdır,' diyordu (bkz. Serxwebûn, Mart-2000, yıl 19, sayı 219).

(17) Bazı antropologlar en eski toplumsal örgütlenmenin dualistik olduğu kanısındadırlar. Bu coğnulukla kozmik dualizmle içicedir. Sözgelimi, Molugues adalarından biri olan Ambryna'da koy iki kısma ayrılmıştır; ancak, bu bölünme yalnızca

niz sosyal bir bolunme degil, aynı zamanda kozmik bir bolunmedir; cunku, dunyanın butun olaylarını ve esyaları kusatmaktadır. Nitekim, sol, kadın, asagi, bati, genc, kiya vs. saga, erkege, yukariya, doguya, yasliya ve daga muhaliftir (bkz. Eliade 1990: 172).

(18) Hasan Cemal, Kürtler adli kitabında, Öcalan'la olan gorusmesinde, Onun kendisine 'Istanbul'a dondugunde Yaşar Kemal'e soyle, gelsin benim romanımı yazsin! PKK'nin, Kürdistan'in romanini' dedigini belirtiyor (Cemal 2003: 37).

(19) Yakın bir tarihte 45 yaslarındaki köylü bir Kürt kadınıyla yaptığım bir soyleside, okuyazar olmayan Kürt köylülerinin toplumsal ve siyasi afetleri mistik olarak anlamlandırıp yorumlamaya olan eğilimlerine ilişkin bazı ipuçlarını yakalamıştım. Örneğin, anlattığına göre Herkol dağında bir ejderha olduğuna ve Dr. Baran'ın onu gördüğüne inanılmaktaydı.

(20) Paul White, Graham Lint'in Weberyen analizden hareketle ürettiği psiko-sosyal lider tipolojisini esas almakta ve Öcalan'ı 'narsistik' ya da 'ilham verici' (inspirational) lider tipine yerleştirmektedir (bkz. White 2000: 11-2, 210). Sosyal bilimciler bugüne dek farklı lider tipolojileri geliştirmişlerdir. Bir başka açıdan demokratik-otoriter lider tipolojisinden söz edilmektedir. Hararetle 'Demokratik Cumhuriyet' tezini savunan Öcalan'ın kendisi, 'sosyalist bir monark' olarak ne Cumhuriyetçi, ne de demokrattır. O ancak otoriter lider kategorisine sığmaktadır; cunku, otoriter lider kendisi tek başına grubun siyasetini tayin eder; büyük planları o yapar; grubun etkinliklerindeki bir sonraki aşamaları tümüyle bilen yalnız odur; grup üyelerinin etkinliklerine ve üyeler arasındaki davranış biçimlerine yalnızca o karar verir; o tek başına nihai temsilci, yargılayıcı, mukafatlandırıcı ve cezalandırıcıdır; buna bağlı olarak, gruptaki her bir bireyin kaderi de onun ellerindedir (Krech-Crutchfield-Ballachey 1962: 434). Bir noktayı özellikle vurgulamak gerekir ki, başta lider ve partisi olmak üzere pek çok etken sonucu, Kürt toplumunun da git-tikçe otoriteryan özellikler edindiğidir. Nitekim, otoriteryan karakterin temel özelliklerinden biri, baba imajlı, sert-otoriter nitelikli tarihi kişiler ile kendini özdeşleştirme eğilimi iken, bir diğeri ise, zayıfların siddet yoluyla kaldırılması şeklindeki anlayışa olan inancıdır (bkz. Teber 1990: 46).

(21) Kitabının sunusunda, 'bireysel milliyetçi gururlarının aksine,' diye yazıyor Jwaideh, 'yakın zamana kadar kendilerinden daha büyük ve daha iyi organize olan komsularına tabi bir rol oynamaya razı görünmüşlerdir.'

(22) Harris, 'daha fazla yazı, daha fazla özgürlük' denilemeyeceğini belirtmekle birlikte, Freire'nin düşüncesini felsefi olarak tartışılabilir bulmaktadır (Harris 1989: 334).

(23) "Eric Havelock'un 'Yazının ruhundan felsefenin dogusu' adlı eserinin tezi olarak son derece inandırıcı biçimde gösterdiği gibi, düşünce dünyasının 'disipline sokulması' yazı sayesinde değil, yazının harflerden oluşan bir alfabeyle bağlanması sonucu gerçekleşti." (Assmann 2001: 254). Ancak Assmann, diğer bazı bağlamlarda ise, alfabetik yazının önemine inanan Havelock'a katılmamaktadır.

(24) Christine Allison, araştırması için Behdınan bölgesinde yaptığı alan çalışması sırasında, Kürdistan'ın pek çok yerinde uygulandığı üzere, Kuran ayetlerinin kotuluge karşı bir tilsim olarak bazı kişilerce giysilerine ilistirildiğine, yine Yezidiler arasında seyherleri tarafından yazılmış olan kimi büyüsel simgelerden oluşan muskaların kullanıldığına tanık olmuştur (Allison 1996: 31, 45, dn, 4).

(25) Bu değişim pozitif yaniyla hatırlama yukunu hafifletisi olarak yorumlandığında, zihnin yeni düşüncelere yönelmesini sağladığı gerçeği yadsınmamış olur (bkz. Ong 1995: 58).

(26) Sözlü ve yazılı kültür antropolojisinin önemli isimlerinden Jack Goody, bir çalışmasında yazının bireyselmeye (individuation) olan etkisinden söz eder ve onun bireycilikle (individualism) zorunlu olarak aynı olmadığına vurgu yapar (Goody 1986: 124).

(27) Aslında Barthes'in yazıyı 'kapalı' olarak nitelendirilmesi, kanımca bir tartışmaya isarettir (bkz. Olson 1996: 148). Yapısalcılık bir yana, bu tartışmanın standardize edilmiş kural, davranış ya da kurumsallaştırılmış inanc ve düşünce anlamında kanon kavramı aracılığıyla yürütülmesi yararlı olabilir. Bu bağlamda, sözkonusu ayırım (yazı-söz) değerlendirildiğinde, sözlü kültürlerdeki dinlerin yazılı kültürlerdeki kadar kesin sınırlara hapsedilmedikleri, örneğin Afrika dinlerinin herhangi kesin bir sınırdan mahrum olarak genellikle eklektik oldukları söylenebilecektir. Sözlü toplumların teknolojik olarak daha yavaş değiştikleri bilinirken, sözelimi pre-kolonyal Afrika'da komşu grupların tarım sistemlerinin çok benzer olmasına rağmen, diğer yandan büyüsel ritüellerinin hatırı sayılır ölçülerde çeşitli olması, sözlü kültürlerdeki bu 'açıklığı' göstermektedir. Oysa, yazılı kültürlerde teknoloji siddetle değişirken, sözelimi din daha az değişmektedir; bu fark ise, kanonizasyon sorunu ile ilişkilidir (Goody 1998: 5-9). Sözlü ve yazılı kanonların ötesinde bir adım daha ilerleyip, açık-kapalı kanon ayırımına başvurabiliriz. Kanonlar butunıyla açık olmasalar da, kapalı kanon açıklamaya çok fazla gereksinim duymadığından özgürlüğü sınırlar ve daima bir iktidar etkinliği olarak karşımıza çıkar. O açık kanonlara göre daha kesin olup, çok az esneklik. Esneklikten mahrumiyet ise, otorite tarafından açıklanarak telafi edilmeye çalışılır (bkz. Ter Borg 1998; ayrıca, Assmann 2001: 95-129). Barthes'a dönersek; yazı bu açıklamalar çerçevesinde mutlak olarak kapalı değildir; o açık kanonlara da, kapalı kanonlara da vesile olabilir. Bundan oturu, yazılı ve sözlü kültürlerin mutlak bir biçimde açık-kapalı akıl kavramlaştırmaları ilişkilendirilmesi, gerçekliği yeterince ifade etmeyecektir.

(28) Antik Elen ve Roma dünyasında yazının siyasi işlevine değinirken, 'fakat,' diyor Harris, 'okuyazarlık (literacy) ve demokrasi arasında bir bağ vardı.' (Harris 1991: 63).

(29) 'Okulsuz Toplum' (Deschooling Society) adlı bilinen yapıntındaki radikal önerisiyle toplumun okulsuzlaştırılmasını savunan Ivan Illich, kendilerini devrimci olarak nitelendiren bazı kişilerin de okulun kurbanları olduğunu belirtir; cunku onlar, Illich'e göre özgürleşmeyi bile kurumsal bir süreç ürettiği olarak görmekteydiler (Illich 1976: 52). Politik-kültürel devrim ayırımını dondurarak, kültürel devrimi savunan düşünür, Kuba'nın bu problematikten bağımsız olmadığını belirtip, Fidel Castro'yu da okulu/akademik piramitçi eğitim politikası ve okullarda öğrencilere öğretilen 'Fidelismo' nedeniyle eleştirmektedir. Illich, politik devrimcilerin ulusal okul pramidini yaratan eğitim politikalarıyla yalnızca uluslararası sınıf yapısının ve bürokratik kast sisteminin modernize edilmesine katkıda bulduklarını savunur (Illich 1973: 6; Illich 1972: 44-6). Politik ve kültürel devrim şeklinde bir ayırım yapıp, bunlardan birini gecici ya da nihai olarak rafa kaldıran anlayış ve tutuma katıldığını söyleyemem. Bir başka ifadeyle, kültürel devrim olarak politik devrimi ve politik devrim olarak kültürel devrimi içice görüyorum. Sorunu Kürtler bağlamında değerlendirdiğimde ise, mevcut dünyevi bürokrasi ilk elden yok edilemeyeceğine göre, somurgülerin asimilasyoncu okulları yerine, Kürtlerin kendi okullarını kurmaları yadrganamayacaktır. Burada, kendimce bir kayıt düşmek istiyorum; kurulacak sözkonusu okullar, hiç değilse farklı bir eğitim ilişkisini, özgürleşmeyi, diyalogcu bir eğitim ilişkisini esas almalıdır; yoksa, somurgülerin taklit edilecek eğitim sistemini değil; cunku, aslolan toplumsal ve siyasi iliş-

ki bicimlerini degistirebilmektir. Bu konuda umutlu olmasam bile, gerek Freire'nin yapıtlarının Zazaca, Kurmanca ve Soranca'ya çevrilmesi, gerekse fon olusturularak ya da bunun için cesitli uluslararası kuruluşlara muracaat edilerek, lokal de olsa onun eğitim modelini esas alan uygulamalara başlanması ve yaygınlaştırılması dilegidir. Kürdistan bu konuda henüz bakirdir. Bu dipnotu bir baska endiseye ragmen yazdigimi da belirtmeliyim. Zira, bakarsiniz Öcalan bu kez de 'Illich gibi bir düşünür dahi toplumun okulsuzlastirilmesini savunurken, Kürtler neden okul kursun ki?' ya da 'Türklerin okulları var da ne oldu?' diyerek, dedirtilerek, Kürtlerin eğitimdeki örgütlenme idealleri oldurulebilir.

(30)Boyle bir ayırım yapılabilir mi, mümkün. Hatta, bir anlamda ve daha dar bir bağlamda 'feodal bilgi'-'kapitalist bilgi' ayırımı da. Bu ayırım, her iki toplum biciminin ekonomik isleyisiyle olan benzerlikleri üzerinden kavramlaştırılmıştır. Soyle ki; bilgi burada sermayenin somutluk-soyutluk derecesiyle olulmuştur. O, 'feodal toplum'da yastık altına saklanan altınlar gibi somut, ama görece duragan iken, kapitalist toplumda ise, senetler, bonolar, borsa işlem belgeleri gibi daha yüksek bir soyutlama düzeyi içermekte ve görece daha efektif olabilmektedir. Bilginin niceliksel ile niteliksel birikimi de bu ayırimda dikkate alınmıştır (Belge 1986: 314-5). Yine de sozgelimi 'feodal bilgi turu' olarak gorulen bilginin, yalnızca feodal donemlere ozgu olmadigi bilindiginden, bu ayırım dipnotun baslangicinda soyledigim gibi, belki çok dar bir bağlamda dikkate alınabilir. Son bir nokta; metin boyunca feodaliteyi tirnak icine almam, onu dar anlamda asiret agasi ile asiret mensubu arasındaki ilişkiyi, bazen de ondan da geniş sosyal ilişkiyi kapsamak üzere kullanmamdan oturdur.

(31)'İlk kursun', PKK bağlamında idealize edilip tek nedenli analizlere zemin hazırlayan boyle bir tez olmuştur. Bu nedenle, gec de olsa bir yanlışlığa deginmek sart. Birincisi, Kemal Burkay'ın da vurguladığı gibi, bu teori Kürdistan kosullarina tam olarak uymamaktadır. Zira, PKK öncesinde de Kürtler Türk devleti ve Osmanlıyla silahlı olarak mücadele etmişlerdir. Uzun bir sessizlik döneminden sonra, PKK'nin 'ilk kursunu' sıkması hic kuskusuz büyük bir önem tasimakla birlikte, somurge kisiligini hemen oldurdugu ya da yok ettigi soylenebilir. Belli bağlamda önemli bir değişim elbette ki olmuştur; ancak, somurge insanının tutumunda çok fazla bir değişim gözlenmemektedir. Herseyden önce, PKK eski genel sekreteri Öcalan ile PKK uyeleri; Öcalan ile Kürtler ve PKK ile Kürtler arasındaki ilişkiler somurge insanının psikolojik ve davranışsal kodlarını büyük ölçüde korudugu gibi, pekkok yaniyla daha ileri boyutlarda kültürleşmiştir. Bunun da otesinde, toplulukların psikolojisi, düşünme ve davranış bicimleri pekkok faktorun bir bileskesi olarak o denli karmasıktır ki, onun değişimi tek bir faktor bağlamında, hele ki idealize edilmiş bicimiyle ele alınamaz.

Bibliyografya

- Aksoy, Gürdal (2002) Halklar Hapishanesi Anadolu. Kürtlerde Anadolumerkezci Yabancılaşma, İstanbul: Komal
- Aksoy, G. (2000) 'Stalin Ekenler ya da Gorbacev Bicenler', Sterka Rizgari, Eylul-Ekim/İlon-Ciriya 2000 Pesin, yıl/sal 6, sayı/hejmar 19
- Aksoy, G. (1996) İnsan, Kültür ve Uygarlık, İstanbul: Avesta
- Aksoy, G. (1994a) 'Ezilenler İçinde Ezilenler', Özgür

Bilim, sy. 3, Subat 1994

- Aksoy, G. (1994) 'Cocuklara Ovgu', Özgür Ülke, 15/11/1994 (Makalenin asil basligi 'Cocukluga Ovgu' idi)
- Allison, Christine (1996) 'Old and New Oral Traditions in Badinan', in Kurdish Culture and Identity, ed. by Philip Kreyenbroek and C. Allison, London and New Jersey: Zed Books Ltd.
- Altan, Cetin (2001) 'Atip Tutmak Uzerine', Sabah, 27/8/2001 (bu yazı 40 önce Milliyet'te yayimlanmıştır)
- Anter, Musa (1996) Ülke ve Gundem Yazilari, İstanbul: Avesta yayinlari
- Assmann, Jan (2001) Kültürel Bellek. Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik, çev. Ayşe Tekin, İstanbul: Ayrinti
- Banfield, Edward (1958) The Moral Basis of a Backward Society, with the assistance of Laura Fasano Banfield, Illinois: The Free Press
- Barth, Fredrik (2001) Kürdistan'da Toplumsal Örgütlenmenin İlkeleri, çev. Serap Ruken Sengül-Hisyar Özsoy, İstanbul: Avesta
- Barthes, Roland (1987) 'Günümüzde Soylen', çev. Ragıp Ege, in Yazı Nedir? , yayına hazırlayan Eniş Batur, İstanbul: Hil yayin
- Bay, M. (2000) The White Image in the Black Mind. African-American Ideas about White People 1830-1925, New York: Oxford Univ. Press
- Beck, Lois (1983) 'Revolutionary Iran and its Tribal People', in Sociology of 'Developing Societies'. The Middle East, ed. by Talal Asad-Roger Owen, Hong Kong: Macmillan Press
- Bee, Barbara (1980) 'The Politics of Literacy', in Literacy and Revolution. The Pedagogy of Paulo Freire, ed. by Robert Mackie, Bristol: Pluto Press
- Belge, Murat (1986) Tarihten Guncellige, 2. bs, İstanbul: Alan yayincilik
- Beşikçi, İsmail (1992a) Dogu Anadolu'nun Duzeni. Sosyo-Ekonomik ve Etnik Temeller, Ankara: Yurt Kitap-Yayın
- Beşikçi, İ. (1992) Dogu Mitinglerinin Analizi (1967), İstanbul: Yurt-Kitap-Yayın
- Boas, Franz (1931) The Mind of Primitive Man, New York: The Macmillan Company
- Booth, Newell S. (1978) 'Tradition and Community in African Religion', Journal of Religion in Africa, Vol. IX, fsc. 2, Leiden: Brill
- Ter Borg, M. B. (1998) 'Canon and Social Control', in Canonization and Decanonization Papers presented to the International Conference of the Leiden Institute for the Study of Religions (LISOR) held at Leiden 9-10 January 1997, ed. by A. van der Kooij-K. van der Toorn, Leiden: Brill
- Bourguignon, Erika (1979) Psychological Anthropology. An Introduction to Human Nature and Cultural Differences, USA: Holt, Rinehart and Winston
- Van Bruinessen, Martin (1992) Kürdistan Uzerine Yazilar, çev. N. Kirac-B. Peker-L. Keskiner-H. Turansal-S. Somuncuoğlu-L. Kafadar, İstanbul: İletişim yayinlari
- Van Bruinessen, M. (ty) Aga, Seyh ve Devlet, çev. Remziye Arslan, Ankara: Ozge yayinlari
- Burke, Peter (1994) Tarih ve Toplumsal Kuram, çev. Mete Tuncay, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt yayinlari
- Calder, J. (1977) Heroes. From Byron to Guevara, London: Hamish Hamilton
- Cemal, Hasan (2003) Kürtler, İstanbul, 7. bs.: Dogan Kitap
- Clement, Catherine (1996) Seytanin Orosposu, çev. Rifat Madenci, 2. bs, İstanbul: Telos yayincilik

- Cohen, Anthony P. (1999) Toplulugun Simgesel Kurulusu, cev. Mehmet Kucuk, Istanbul: Dost kitabevi
- Connerton, Paul (1999) Toplumlar Nasil Animsar?, cev. Alaeddin Senel, Istanbul: Ayrinti yayinevi
- Çelik, Selahattin (2000) Agri Dagini Tasimak. Cagdas Kürt Halk Direnisi; Siyasi, Askeri, Ekonomik ve Toplumsal Sonuclari, Frankfurt: Zambon Verlag
- Dike, K. O. - Ajayi, J. F. A. (1968) 'Historiography; African Historiography', International Encyclopedia of the Social Sciences, Vol. 6, Ed. by David L. Sills, USA: The Macmillan Company and the Free Press
- Dogan, Mazlum (1992) Toplu Yazilar, Istanbul: Melsa yayinlari
- Eickelman, D. F. (1977) 'Time in a Complex Society: A Moroccan Examples', Ethnology, January 1977, Vol. XVI, No. 1, University of Pittsburgh
- Eklof, B. (1986) Russian Peasant Schools. Officialdom, Village, Culture and Popular Pedagogy 1861-1914, Berkeley and Los Angeles: University of California Press
- Eliade, Mircea (1994) Ebedi Donus Mitosu, cev. Umit Altug, Ankara: Imge kitabevi
- Eliade, M. (1991) Kutsal ve Dindisi, cev. M. Ali Kilibay, Ankara: Gece yayinlari
- Eliade, M. (1990) Dinin Anlami ve Sosyal Fonksiyonu, cev. Mehmet Aydin, Ankara: TC. Kultur Bakanligi yayinlari
- Fanon, Franz (1994) Yeryuzunun Lanetlileri, Jean Paul Sartre'in Onsozu'yle, cev. Sen Suer Kaya, Istanbul: Sosyalist yayinlar
- Fay, Brian (2001) Cagdas Sosyal Bilimler Felsefesi. Cokkültürlü Bir Yaklasim, cev. Ismail Turkmen, Istanbul: Ayrinti
- Freire, Paulo (1991) Ezilenlerin Pedagojisi, cev. Dilek Hattatoglu-Erol Ozbek, Istanbul: Ayrinti
- Freire, P. (1970) 'The Adult Literacy Process as Cultural Action for Freedom', Harvard Educational Review, Vol. 40, No. 2, May 1970
- Fromm, Erich (1985) Insandaki Yikiciligin Kokenleri, C. II, Istanbul: Payel yayinlari
- Goody, Jack (2001) Yaban Aklin Evcillestirilmesi, cev. Koray Degirmenci, Ankara: Dost Kitabevi
- Goody, J. (1998) 'Canonization in Oral and Literate Cultures', in Canonization and Decanonization Papers presented to the International Conference of the Leiden Institute for the Study of Religions (LISOR) held at Leiden 9-10 January 1997, ed. by A. van der Kooij-K. van der Toorn, Leiden: Brill
- Goody, J. (1986) The Logic of Writing and the Organization of Society, Cambridge: Cambridge Univ. Press
- Gökalp, Ziya (1975) Kürt Asiretleri Uzerine Sosyolojik Tetkikler, Ankara: Komal yayinlari
- Göregenli, Melek (1995) 'Kulturumuz Acisindan Bireycilik-Toplulukculuk Egilimleri: Bir Baslangic Calismasi', Turk Psikoloji Dergisi, C. 10, sy. 35, Aralik 1995
- Gündoğan, Cemil (1994) 'Kürt Tarih Yaziminin Metodolojik Sorunlari', 1924 Beytusebab Isyani ve Seyh Sait Ayaklanmasina Etkileri, Istanbul: Komal
- Hallpike, C. R. (1979) The Foundations of the Primitive Thought, Oxford: Clarendon Press
- Harris, W. V. (1991) Ancient Literacy, USA: Harvard Univ. Press
- Heller, Agnes (1984) Everyday Life, translated from the Hungarian by G. L. Campbell, London: Routledge & Kegan Paul
- Hilton, Rodney H. (1974) 'Peasant Society, Peasant Movements and Feudalism in Medieval Europe', in Rural Protest: Peasant Movements and Social Change, edited by Henry A. Landsberger, Edinburg: Macmillan
- Hoebel, E. A. (1958) Man in the Primitive World. An Introduction to Anthropology, New York: McGraw Hill Book Company, Inc.
- Ilin, M. - Segal, E. (1991) Insan Nasil Insan Oldu, Rusca'dan cev. A. Zekerya, Istanbul: Say yayinlari
- Illich, Ivan (1976) Deschooling Society, Manchester: Pelican Books
- Illich, I. (1973) After Deschooling, What? , London: The Writers' and Readers' Publishing Cooperative
- Illich, I. (1972) 'De Noodzaak van een Kulturele Revolutie', in Niet-Schoolse Permanente Educatie, de Ideeën en methoden van Paulo Freire en Ivan Illich, Symposium in de serie 'Kerk en Ontwikkelingssamenwerking' van de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat, Heerlen, Wintersemester 1971/1972
- Dr. Izoli (1992) Ferheng. Kurdi-Tirki/Tirki-Kurdi, Istanbul: Deng yayinlari
- Jwaideh, Wadie (1999) Kürt Milliyetçiliginin Tarihi. Kokenleri ve Gelisimi, cev. Ismail Cekem-Alper Duman, yay. haz. Nevzat Kirac, Istanbul: Iletisim yayinlari
- Kabacali, Alpay (1991) Tarihimizde Kürtler ve Ayaklanmalari, Ilhan Selcuk'un onsozuyle, Istanbul: Cem yayinevi
- Katsumi, F. (1989) 'Peasant Culture and Consciousness in Togugawa Japan: The Life and Consciousness of Small Peasant Families', Peasant Studies, Vol. 17, No. 1, Fall 1989
- Krech, David - Crutchfield, Richard S. - Ballachey, Egerton L. (1962) Individual in Society. A Textbook of Social Psychology, USA: McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Kundera, Milan (1989) Roman Sanati, cev. Ismail Yerguz, Istanbul: Afa yayinlari
- Kutlu, Muhtar (1985) 'Dogu Anadolu Gocer Topluluklarinda Yapilacak Halkbilimi Arastirmalarinin Onemi ve Tunceli'de Savaklilar', Dogu Anadolu'nun (Sosyal, Kulturel ve Iktisadi) Meseleleri Simpozyumu Tebligleri, 13-15 Mayıs 1985, Ankara
- Levinson, Daniel J. (1968) 'Personality, Political: Conservatism and Radicalism', IESS. Vol. 12
- Memmi, Albert (1996) Somurgeci ve Somurgelestirilen Insan, Ankara: Oteki yayinevi
- Naci, Fethi (1990) 'Bir Evliya Yaratmak', Yeni Dusun, Kis 1990
- Niemi, Jeanne Knutson (1973) 'Political Socialization', in Handbook of Political Psychology, San Francisco: Jossey-Bass Publishers
- Nikitin, Basil (1986) Kurtler. Sosyolojik ve Tarihi Inceleme, cev. H. D. ve A. S. , yy: Ozgurluk Yolu yayinlari
- Olson, David R. (1996) 'Literate Mentalities. Literacy. Consciousness of Language, And Modes of Thought', in Modes of Thought. Explorations in Culture and Cognition, ed. by David R. Olson-Nancy Torrance, New York: Cambridge University Press
- Oizerman, Theodor (1988) Felsefe Tarihinin Sorunlari, cev. Celal A. Kanat, Istanbul: Amac yayincilik
- Ong, Walter J. (1995) Sozlu ve Yazili Kultur. Sozun Teknolojilesmesi, cev. Sema Postacioglu Banon, Istanbul: Metis yayinlari
- Ortiz, Sutti (1971) 'Reflections on the Concept of 'Peasant Culture' and 'Peasant Cognitive Systems' ', in Peasant and Peasant Societies, ed. by Theodor Shanin, London and Victoria: Penguin Books
- Öcalan, Abdullah (2001a) 'Halkla Hukukun Birlestigi Yerde Demokrasi Olur', Serxwbun, Temmuz 2001
- Öcalan, A. (2001) 'Savas Cirkinliklerin Yikilmesi, Baris

- Guzelliklerin Yaratılmasıdır', Serxwebun, Mart 2000, sy. 219
- Öcalan, A. (1999) 'Devrim Guzellik Yaraticısı Bir Eylemdir', Serxwebun, Mart 1999
- Özer, Ahmet (1990) Dogu Anadolu'da Asiret Düzeni, Istanbul: Boyut yayinevi
- Plehanov, G. V. (1982) Tarihte Bireyin Rolu, cev. Ibrahim Altinsay, Istanbul: Kaynak yayinlari
- Sanders, Barry (1999) Okuzun A'si. Elektronik Çağda Yazılı Kültürün Cokusu ve Sıddetin Yükselisi, cev. Sehnaz Tahir, Istanbul: Ayrıntı
- Scribner, Sylvia (1988) 'Thinking in action: some characteristics of practical thought', in Practical Intelligence. Nature and Origins of Competence in the Everyday World, ed. by Robert J. Sternberg-Richard K. Wagner, Cambridge: Cambridge Univ. Press
- Sennett, Richard (1992) Otorite, cev. Kamil Durand, Istanbul: Ayrıntı
- Sertel, Ayşe Kudat (1979) 'Peasant Political Cognition. A Methodology', in Political Anthropology. The State of the Art, editors S. Lee Seaton-Henri J. M. Claessen, New York: Mouton Publishers
- Shanin, Teodor (1971) 'Peasantry as a Political Factor', in Peasant and Peasant Societies, ed. by Theodor Shanin, London and Victoria: Penguin Books
- Shayegan, Daryush (1993) Yaralı Bilinc. Geleneksel Toplumlarda Kültürel Sızofreni, cev. Haldun Bayrı, Istanbul, 2. bs : Metis
- Teber, Serol (1990) Politik-Psikoloji Notlari, Istanbul: Ara yayincilik
- Tekeli, İlhan (1995) 'Tarih Yazımında Kuram ve Dilin Kullanımı Üzerine', Toplumsal Tarih, Mayıs 1995, sy. 17
- Thomas, William I. (1937) Primitive Behaviour. An Introduction to the Social Sciences, New York: McGraw Hill Book Company, Inc.
- Timur, Taner (1986) Osmanlı Kimliği, Istanbul: Hill yayin
- Toprak, B. (1990) " 'Karanfil ve Prangaya ya da Dokunulmazlığa Dokunmak", Yeni Düşün, Yaz 1990
- Vansina, Jan (1969) Oral Tradition. A Study in Historical Methodology, translated by H. M. Wright, reprinted, London: Routledge and Kegan Paul
- Volkan, Vamik D. (1993) Politik Psikoloji, Ankara: AU. Rektörlüğü yayinlari
- White, Paul (2000) Primitive Rebels or Revolutionary Modernizers? The Kurdish National Movement in Turkey, London and New York: Zed Books
- Wilson, Bryan (1975) The Noble Savages, Berkeley and Los Angeles: University of California Press
- Wolf, Eric (1971) 'On Peasant Rebellions', in Peasant and Peasant Societies, ed. by Theodor Shanin, London and Victoria: Penguin Books
- Wolf, E. (1966) Peasants, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Yıldız, Hasan (2000) Muhatapsız Savaş, Muhatapsız Barış, Istanbul: Doz yayinlari
- Yuval-Davis, Nira (2003) Cinsiyet ve Millet, cev. Aysin Bektas, Istanbul: İletişim yayinlari
- Zahar, Renat (1999) Somurgecilik ve Yabancılaşma, cev. Bayram Doktor, Istanbul: İnsan yayinlari
- Zijderveld, Anton C. (1979) On Cliché's. The Supersedure of Meaning by Function in Modernity, London: Routledge & Kegan Paul
- Zorlu, İlğaz (1998) Evet, Ben Selanikliyim. Türkiye Sebataycılığı, 4. bs, Istanbul: Belge yayinlari

BİLDİRİ**KAMUOYUNA!**

Kendisi gibi düşünmeyenleri tehdit ve cinayetle susturma yöntemi, Öcalan iktidar sitemin temel yönetim tarzıdır. Bu zorba tarzını Türk devletine yalvarırken, af dilencilikliğini yaparken sürdürmektedir.

İmralı'da bütün değerlerimizi Türk devletine peşkeş çeken, beş yılı aşkın bir süredir teslimiyet ve ihanette sınır tanımayan, halkımızın bilincini çarpıtmaya, belleğini silmeye çalışan, bunu "devlete hizmet sözü" ile özetleyen Abdullah Öcalan, tehditlerine, suçlamalarına ve ölüm fermanlarını vermeye devam ediyor.

Kürt tarihinin gelmiş geçmiş en büyük ihanet suçunu işleyen, bunu soruşturma ifadesi, savcılık ifadesi, mahkeme savunmaları, avukat görüşme notları, dışarıya ilettiği talimatlarıyla belgeleyen, tasfiyeci pratiğiyle kanıtlayan, bunun karşılığında TC'den af dileyen Öcalan, tam bir "Yavuz hırsız" örneği "af çağrıları" yapmakta, tersi davranmaları durumunda kendi teslimiyet ve ihanetine, halkımız üzerinde kurduğu despotik iktidar sistemine karşı net tavır alan devrimcileri, sosyalistleri, yurtseverleri "yok olup gitme" ile tehdit etmekte, açıkça ölüm fermanları vermektedir.

Ancak oluşan tepkiler karşısında ise hemen çark etmekte ve kimseyi ölümle tehdit etmediğini söyleme pişkinliğini göstermektedir. Bu konuda sayısız cinayetin altında imzası olmasına rağmen bir kalem darbesiyle bunları inkar etmekte ve suçu başkalarının üzerine atmakta bir beis görmemekte-

dir.

A. Öcalan 11 Ağustos'ta avukatlarıyla yaptığı görüşmede yeni suçlara azmetme suçunu işlemektedir. Bu suça azmettirme suçunun aynı düzeyde iki suç ortağı daha var: Birincisi, Türk devleti ve İmralı'yı doğrudan yöneten ve denetleyen Türk Genelkurmayı; ikincisi, "Avukat" kılıklı, ihanetin taşıyıcısı bir topluluk. Anılan görüşmede Avukatların tuttukları ve 14 Ağustos tarihli Özgür Politika Gazetesinde yayınlanan notlarda aynen şunlar yazılmaktadır:

"15 Ağustos vesilesiyle bir çağrıda bulunuyorum: Kaçanlar dahil, Avrupa'da olanlar, Can Yüce ve diğerleri KONGRA GEL çizgisi temelinde gelir ve özeleştirilerini yaparlarsa affedilebilirler. Ama halkımızın temel değerlerine saldırıları devam ederse bu suçtur. Af esprisi ile gelirlerse kabul edilebilir; yoksa direniş sonuna kadar devam eder. Bunun hesabını halkın önünde vermek zorunda kalırlar.

Tekrar ediyorum: Af çağrımızı anlayanlar gelsinler. Yoksa yok olup giderler"

Tarihimizin en büyük suçlusunu olan ve halkımızdan af dilemesi gereken Öcalan'ın "af çağrısı" saçmalıklarını ciddiye almak ve üzerinde durmak yerine arkadaşlarımızı açık hedef gösterme ve ölüm fermanlarını çıkarma tavrı üzerinde bir iki söz söylemenin zorunlu olduğunu belirtmek isteriz.

Açık ki, Öcalan, "devlete hizmet" suçunu işlerken, bunu tepkisiz, muhalefetsiz bir zeminde, "Dikensiz gül bahçesi"nde yapmak istemekte, çözülmeye, dağılmaya yüz tutan İmralı Partisini

tehdit ve zorbalıkla bir arada tutmayı amaçlamaktadır. Ancak bu tehdit ve zorbalıkların ihaneti gizlemeye, teslimiyet ve teslimiyet sürecinin deşifre olmasını önlemeye yetmeyeceği çok açıktır.

Çok net vurgulamak gerekir ki, Öcalan tehdit ve suça azmettirme suçunu işlemektedir. "Af esprisi ile gelirlerse kabul edilebilir; yoksa direniş sonuna kadar devam eder. Bunun hesabını halkın önünde vermek zorunda kalırlar. Tekrar ediyorum: Af çağrımızı anlayanlar gelsinler. Yoksa yok olup

Tarihimizin en büyük suçlusu olan ve halkımızdan af dilemesi gereken Öcalan'ın "af çağrısı" saçmalıklarını ciddiye almak ve üzerinde durmak yerine arkadaşlarımızı açık hedef gösterme ve ölüm fermanlarını çıkarma tavrı üzerinde bir iki söz söylemenin zorunlu olduğunu belirtmek isteriz. Açık ki, Öcalan, "devlete hizmet" suçunu işlerken, bunu tepkisiz, muhalefetsiz bir zeminde, "Dikensiz gül bahçesi"nde yapmak istemekte, çözülmeye, dağılmaya yüz tutan İmralı Partisini tehdit ve zorbalıkla bir arada tutmayı amaçlamaktadır. Ancak bu tehdit ve zorbalıkların ihaneti gizlemeye, teslimiyet ve teslimiyet sürecinin deşifre olmasını önlemeye yetmeyeceği çok açıktır.

giderler" sözleri bu suçun somut belgesi değilse nedir?

Açıkça ilan ediyoruz: Arkadaşlarımıza yapılacak en küçük bir saldırının gerçek faili Abdullah Öcalan, onun arkasında duran Türk devleti, Genelkurmayı, hükümeti ile Asrın Hukuk Bürosunun avukatları olacaktır. Bunun yanı sıra Kongra-Gel ve onun her düzeydeki yönetim ve uygulama organları sorumlu olacaktır.

Siyasal, ahlaki ve hukuki olarak işlenen bu açık suça tavır almak, bu suçun sahiplerini teşhir etmek demokrat olmanın, hatta vicdan sahibi insan olmanın bir gereğidir!

Bu nedenle tüm devrimci ve demokrat, ilerici kamuoyunu duyarlı olmaya, net ve ikirciksiz tavır almaya çağırıyoruz!

PERSPEKTİF**PKK MUHASEBESİ (4)****III.****PKK ve Öcalan sistemi, kurumlaşma süreci, kullandığı yöntemler, sistemin genel özellikleri, yarattığı yapı, ilişkiler, kültür ve psikoloji, bu sistemin yarattığı tahribatlar, sonuçları****c) Öcalan ve Bilinemezlik**

Kendini devrimin yarattığı değerler üzerinde yücelten ve tanrı katına, hatta daha ötelere taşıyan Öcalan, bu gerçekliğini gizlemek ve beyinlere ege-men kılmak, kendini tabulaştırıp dokunulmaz kılmak, her türlü sorgulamanın ve tartışmanın önüne geçmek için bilinemezlik felsefesini neredeyse değişmez bir yöntem olarak kullanır. İdealizmi, mistizmi, dinsel motifleri, mitolojiyi eklektik bir tarzda bakış açısına yediren Öcalan, kendi ideolojik ve psikolojik hegemonyasını süreç içinde oturtur. Kendisinin anlaşıl-madığı, anlaşılmasının ise olanaklı olmadığı düşüncesini sürekli aşıl原因 Öcalan, bu bilinemezlik yaklaşımı ile bir yandan kendini tabulaştırır, bir yan-dan sorgusuz, tartışmasız bir tapınma öznesi haline getirir. O nedenle beyinleri afyonlayan, yürekleri büyüleyen, tartışmasız "mutlak doğru" olarak sağlayan bilinemezlik yaklaşımı hakkında birkaç söz söylememiz, bir kaynaktan bir aktarmayla bu alt bölümü tamamlamamız gerekiyor. Öcalan kişiliği ile tanımlanan "önderlik gerçeği", kendisi dışında hiç kimsenin kavrayamayacağı bir derinliktir. Öcalan, bir çok değerlendirmesinde "benim bir tek anımı çöze-bilenler büyük kazanır, ancak anlayanın çıkacağını sanmıyorum" demektedir. A. Öcalan imzalı, Aram yayınlarında yayınlanan "Gerçeğin Dili ve Eylemi" adlı kitabın "Önsöz"ünden yapacağımız birkaç alıntı

yukarda sözünü ettiğimiz "bilinemezlik" mantığını çok net bir biçimde gözler önüne serer. Birlikte okuy- oruz, ilk alıntı şöyle:

"Hiçbir felsefi tanımlama veya teorik yargı, tek başına Abdullah Öcalan'ı tümüyle kendi kapsamına alacak bir genişliğe sahip değildir."

Yapacağımız ikinci alıntı daha ilginç, ama bir o kadar da bilim dışı. "Bütün felsefi veriler ve özellikle PKK'nin yakın tarihsel gelişimi, Abdullah Öcalan gerçeğine, evrensel parçanın daha sınırlı bir bütünü olarak bakıldığında, Onun nispeten daha anlaşılır ola-bileceğini göstermektedir. Onun gerçeğinin anlaşıl-ması, evrensel gerçeğin mantıklı bir parçasının tüm çelişkileri, tüm kaotik yapısı ve bunun yanı sıra yine olağanüstü toplumsal uyum ile yine düzenliliği; karşıtların evrensel anlamda apaçık ve çok gizli bir- likteliğini ortaya koymaktadır. Bunun anlaşılması için ise, deyim yerindeyse insanın bugünkü sistem dahilinde oluşmak zorunda bırakılmış bir anlama gücü yetmemektedir. O'na bakışın, onun kendi öznel- liğini, kişisel özgünlüğünü çok iyi değerlendirmesi ve bunun için de onu genel-geçer özelliklerinin tümünün dışında, ama yine de 'normlara uygun' ve 'bu' dünyanın yeniden dünyanın içinden çıkan bir gerçek- lik olarak kaydetmesi gerekiyor." Öcalan gerçekliğini anlaşıl-maz, anlaşılmasının olanaksız olarak göster- ilmesi için bilimin ve mantığın sınırları ancak bu kadar zorlanabilir! Bu verili dünyada Öcalan'ı anla-

maya hiç kimsenin akli ve anlama gücü yetmemektedir!

Yapacağımız üçüncü ve sonuncu alıntı da şöyle: "İşin doğrusu, Onun sık sık dinsel bir tutumla veya dinsel kavramlar çerçevesi içinde açıklanmaya çalışılmasının ana nedenlerinden biri de budur. Onun tanrısal bir güç olarak (Evet, yanlış okumadınız, "tanrısal bir güç olarak...") değerlendirilmesinin en başlıca sebebi de, onun anlaşılmasının zorluğundan kaynaklanmaktadır..." Elbette tanrıları kavramaya insanların, ölümlü kulların akli fikri yeter mi?!

d) Öcalan ve Örgütsel Yapı, Örgütsel Tanımsızlık, Belirsizlik ya da PKK Nedir?

Felsefede idealizmi, mistizmi ve bilinemezçiliği; ideolojide bir çok ideolojiden öğeler olarak eklektik bir karışımı uygulayan Öcalan, örgütsel yapı ve ilişkilerde tam anlamıyla bir tanımsızlaştırmayı, muğlaklaştırılmayı, bütün sınırları silmeyi esas alır.

Tüzüğüne, programına ve ideolojik çizgisine baktığımız zaman PKK, Kürdistan İşçi sınıfının en ileri, en fedakar öğelerinin oluşturduğu öncü örgütü, örgütlü öncü müfrezesidir, işçi sınıfının genel kurmayıdır. İşçi sınıfının ve halkının en yüksek örgütü, irade ve eylem birliğidir. PKK, Leninist parti modeline göre örgütlenmiş, Marksist-Leninist ideolojiyi rehber edinmiş bir partidir. PKK, V. Kongreye kadar parti tüzüğü, örgütlenme ilkeleri ve kuralları bakımından diğer devrimci-sosyalist partilerden farklı değildir.

PKK nedir, sorusuna karşılık yukarıda ifade edilen değerlendirmelerin yeterli bir yanıt oluşturmadığını, gerçeğin çok önemli bir bölümünü tanımlasa da, başka irdelenmesi gereken önemli boyutlarının olduğunu belirtmek durumundayız. PKK'nin işçi sınıfı partisi olduğu tanımla birlikte bir tanımsızlaştırmanın da geliştirildiğini belirtmeliyiz. İdeolojik ve politik düzeyde özellikle '90'lardan sonra bakış açısında İslami motiflerin, en son '98-'99 yıllarında da mitolojik öğelerin çok kullanıldığını biliyoruz. Parti tanımsızlaştırıldıkça bilimsellikten uzaklaştırıldı, bu, aynı zamanda Öcalan'ın kendisini tanrılaştırdığı sürece denk geliyor.

PKK, tarih belleği silinmiş, parçalanmış bir halkı uluslaştırdı. Halkımızın küllenmiş özlemlerini çok iyi formüle etti, bunu örgütlemeye çalıştı ve radikal mücadele yöntemleriyle gündeme getirdi. Parti ile devrimci bir halk hareketi doğdu. Bir yandan devrimci hareket gelişip büyürken, diğer bir yandan da buna paralel olarak devrimci çizgi ile iç içe Öcalan "sistemi" gelişti. Burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta da, PKK'nin yalnızca Öcalan "sistemi" olmadığı, onunla özdeş olmadığı, bütün bir gerçeğin çelişkili ikiliği içerdiğidir. Bu önemli, PKK'deki devrimci damarın çok iyi görülmesi açısından gerek-

lidir. Öte yandan bir de bu damarı gölgeleyen, etkisini sınırlandıran, devrimci çizginin örgüt ve yaşam gücüne dönüşmesini engelleyen, tam tersine devrimin büyük gücünü kendisi için temel dayanak noktası haline getiren, giderek ondan da kopan tek kişi yönetim sistemi ve Öcalan'ın kişilik gerçekliği söz konusudur. Bu çelişkili ikili durum, bütün mücadeleye damgasını vurmuştur. PKK ve önderlik ettiği devrim gerçeğine bu çelişkili ikilem bağlamında bakıldığında gerçeklik daha iyi ve doğru anlaşılır.

PKK, ideolojisi, programı ve tüzüğü ile ulusal kurtuluş hareketini yaratan öncü bir güçtür. Ancak süreç içinde ideolojide bir tanımsızlaşma, muğlaklaşma, sınırlarda belirsizleşme yaşandı. Sosyalist bir parti olduğu resmi söylemde tanımlansa da, farklı sınıfların ideolojik söylemlerinin de içinde yer aldığı eklektik bir bakış açısının oluştuğu, herkesin, her sınıfın, her eğilimin kendini içinde gördüğü bir ideolojik karmaşa ve kaosun süreç içinde geliştiği de bir olgudur.

Süreç içinde yurtsever her sınıf ve eğilimin kendisini PKK'li olarak tanımlaması, bir ulusal kurtuluş hareketi açısından yadırganacak bir şey değildir. Ancak, işçi sınıfı partisi ya da sosyalist bir hareket için bu durum normal sayılamaz. Çünkü işçi sınıfı partisinin tanımı çok nettir. Bilimsel sosyalizmin sınırlarının silinmesi, bakış açısında muğlaklığa, ideolojide karmaşaya, egemen sınıf ideolojilerinin parti içinde etkinleşmesine yol açar. Her sınıf ve eğilim, kendisi için alan açmaya çalışır. Oysa PKK, sosyalist çizgiyi savunduğu için sömürge olan bir halkın ihtiyaçlarına yanıt veriyor ve bu mücadeleyi örgütleyordu. Fakat en üst düzeyde Öcalan "sistemi" hem ezilenleri kapsıyor, hem dinci eğilimleri, hem de düzenle uzlaşma içindeki ara tabakaları ve diğer eğilimleri... Bütün bunları kendi sisteminde bir dengeye oturtuyor. Öcalan'ın kişiliğinde oluşan denge, bütün eğilimler için şemsiye işlevini görüyor. Sonuçta bütün bunlar bir parti açısından tanımsızlaşma, kimliğinin muğlaklaşması sonucunu getiriyor. Bir yandan işçi sınıfının öncüsü ve savaş kurmayı olarak partinin öncülüğünde devrim gelişirken, bir yandan da cephe görünümünü kazanan partinin sınıfsal kimliği muğlaklaştırılıyor. Oysa sınırları netleşmiş bir parti ve onun öncülüğünde yine sınırları net bir cephe örgütlenmesi sözünü ettiğimiz bütün belirsizlikleri ve karmaşayı önler, böyle bir şeyin ortaya çıkmasına da olanak sunmazdı. Ama gerçekleşen ikili bir durumdur ve bu, bütün bir devrim sürecine damgasını vuruyor.

Sınıf kimliğinin muğlaklaşması, tanımsızlaşma, ideoloji ile sınırlı kalmayarak parti politikalarının belirlenmesine yansıyor, stratejik kararlar ve programatik hedefleri de etkiliyor. 1990'ların başında Öcalan, sosyalist çizgi ve devrimin kendisini artık tek başına yaşatmayacağı kesin kanısına vardıldıktan sonra, emperyalist ve sömürgeci düzen içinde kendine yer

edinme arayışı içine girdi. Aslında bu arayış, daha önce başladı. Gazeteci Mehmet Ali Birand'la yapılan röportajda düzen içinde kendisine bir yer arama eğilimi kendisini çok net olarak ortaya koyar. Reel sosyalizmin çöküşü, 1992'de Güneyde alınan darbe bu arayışı kesin bir çizgi haline getirir. '93 ateşkesi böyle bir arayışın sonucu olarak gelişmiştir. Bu anlamda, '92 Güney Savaşı, Öcalan'ın rotayı düzen içine kırmasında bir dönüm noktasıdır. Bugün çok net görülüyor ki, '93 ateşkesi ile birlikte başlayan süreç, Öcalan'ın PKK devrim çizgisine bir alternatif yaratma eğilimidir. Kısacası giderek PKK'nin özünden uzaklaşıldı. Öcalan'ın dile getirdiği ideolojik söyleme baktığımızda PKK gerçekliği ile birlikte aynı zamanda sınıf dışı bir çok eğilimin olduğunu görürüz.

Muğlaklaştırma, tanımsızlaştırma en çok kendisini örgütsel yapı ve işleyişte gösterir. Öcalan, örgütsel yapı ve işleyiş, örgütsel kuralları, onların gerçekleşme biçimini ve örgüt düzenini kişisel tercihlerine göre şekillendirdi. Burada tam bir şekilsizleştirme, kimlik yitimi var. Bunun en somut olduğu olgu, üyelik kurumudur.

Üyelik, bir partinin örgütsel gerçekliğini tanımlamada anahtar bir kavramdır ve onun belkemiğidir. PKK'nin tüzüğüne göre bir üyelik tanımı vardır. Bu da Leninist partilerin üyelik tanımından farklı değildir. Bu tanıma göre, parti programı ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birinde fiilen çalışan kişi parti üyesidir. Bu tanıma göre parti örgütlerinin de netleşmesi gereklidir. KUKM içinde mücadele eden bir çok örgüt var. Bunlardan hangisi parti örgütü, hangisi değildir? Saptanmalıdır. Hangi örgütün parti örgütü sayılıp sayılmadığı net değildir. Görüldüğü gibi burada da tam bir örgütsel kaos yaratılmıştır. İçinde her şeyin olduğu, ama hiçbir şeye de benzemediği bir örgütsel gerçeklik söz konusudur. İlginçtir, bu belirsizlik ve tanımsızlık durumuyla da övünülmüştür. "Biz klasik partiler gibi kendimizi belli ölçülere bağlamadık" denilmiştir.

Tüzüğe göre, PKK'lilik tanımının gerekleri olmasına rağmen pratikte buna uyulmamıştır. Mücadelemizle ilişkili olan, şu veya bu düzeyde katkı sunan, KUKM'yi düşünsel olarak destekleyen, sempati duyan herkes kendini PKK'li olarak tanımlamıştır. Parti içinde kimler üyedir belli değildir. Resmen üyelik sıfatını kazanan ve tanımlanan hemen hemen hiçbir kimse yoktur.

I. Kongrede (Kuruluş Kongresinde) "Bu toplantıya katılanlar ile MK üyeleri partinin resmi üyeleridir. Bunun dışındaki örgütler ve bu örgütler içinde yer alanlar aday statüsündedirler" biçiminde bir karar alınmıştı. Zaten o dönemde tüm parti organları ve örgütleri hazırlık organları ve örgütleri idi, adı da öyleydi. Örneğin Bölge Hazırlık Komitesi, Yerel Hazırlık Komitesi gibi. Daha sonraki süreçlerde ise

kim üyedir, kim değildir? Hangi örgüt parti örgütüdür, hangisi değildir? Bunlarda bir belirsizlik, tanımsızlık vardır. Dolayısıyla partinin modern bir işçi sınıfı örgütü kimliğini kazanması da mümkün olmuyordu.

Oysa üyelik tanımı parti tüzüğünde kategorilere de ayrılarak yapılıyor. Üyeliğin gerekleri, aday üyelik ile aday üyelik süreci, yurtsever, taraftar ve sempati-zan tanımları bütün ayrıntıları ile anlatılmaktadır. Şöyle: "Parti üyesi olmak isteyen kişi, iki parti üyesinin önerisi ve başvuru parti komitesinin kararı ve bir üst örgütün onayı ile aday üye olur. Aday üyelik süresi altı aydır. Aday üyelik süresini başarıyla tamamlayan kişinin üyeliği, bağlı olduğu komitenin üçte iki çoğunluk kararı, bir üst komitenin önerisi ve MK onayı ile ikinci altı ayda kesinleşir."

Parti tüzüğünde belirtilen üyelik için gerekli olan koşullar gerçekleştiğinde o kişi bütün üyelik haklarına sahip olur. Ancak pratikte bunun uygulanmadığını biliyoruz. Tüzükte üyelik ile ilgili belirtilen hiç bir prosedür işletilmedi. Hiç bir kural, hiç bir ölçü uygulanmadı. Burada neden uygulanmadı, sorusu yanıtlanmalıdır. Bu durum bilinçli olarak mı, yoksa bilinçsizce mi yaratıldı? Neden böyle bir şekilsizliğe gidildi? Bizim toplumsal gerçeğimiz uygun olmadığı için mi böyle bir tanımsızlık yaratıldı?

Pratikte bir çok arkadaş "Ben parti üyesiyim, en üst düzeyde rolüm budur" diyecek durumda değil. Yönetici bir arkadaş bunu söyleyebilir. Ancak yönetilen bir arkadaş "tüzükte benim haklarım şunlardır. Ben bu haklarımı kullanmak istiyorum" dediği zaman ona şu soru sorulacaktır. "Üye olduğun nereden biliyorsun, kim sana üye olduğun söyledi"? Fiilen belki kendini parti üyesi görebilirsin, bir parti üyesinin işlevini de yerine getirebilirsin, ama hukuken böyle bir hakkın yok. Çünkü resmi olarak üye değilsin. Hem örgütlüsün, hem değil, ama ege-men yan örgütsüzlüktür, dolayısıyla bu durumu "örgütlü örgütsüzlük" olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

PKK'de bir çok örgüt kurulmuştur. Örneğin Avrupa'da bir çok örgüt var. Gerillada bir çok birlik kurulmuş. Bu örgütler içinde yönetenler ile yönetilenler var. Partinin %80-90'ı gerillada örgütlenmiştir. Bir başka deyişle gerilla, %80-90 parti demektir. Ordu içinde kimler parti üyesidir, belli değildir. Hangi örgütler parti örgütleridir, belirlenmemiştir. Sadece ERNK çatısı altında bir çok örgüt kurulmuştur. Bütün bunlar neye göre çalışmaktadırlar. Tüzüğe göre mi örgütlenip çalışıyorlar? Tüzüğe göre mi kendilerini tanımlıyorlar? Yine ideolojik-politik çizgiye göre mi tanımlanıyorlar? Pratikte böyle olmadığını, tüzüğe göre örgütlendikleri belirtile de Öcalan "sistemine" göre işlediklerini, tek merkeze, yani Öcalan'a göre hareket ettiklerini biliyoruz. Başka bir deyişle bütün örgütler ve kişiler bir kişinin odağında olduğu Öcalan

yönetim "sistemine" göre şekilleniyor ve yönetiliyorlar.

İdeoloji, tüzük, kurallar, ilkeler, ölçüler Öcalan sistemine hizmet ettiği ölçüde bir anlam ifade edebilir!. Ancak her zaman da kurallar "sisteme" hizmet etmez. İşte o zaman da kurallar işlemez hale getirilir. Tek kişi yönetim "sistemini" kendini işletebilmesi için ölçüler muğlak ve tanımsız bırakılıyor ve kurumlaştırılmıyor. Oysa Öcalan en çok da kurumlaşmadan söz ediyordu. Bütün çözümlenmelerde "kurallara uyulmalıdır" demektedir. Adeta beyinleri iğnelencesine, defalarca kurallardan, ilkelerden, ölçülerden söz eder. Amaca bağlanmanın gereğini vurgular. Ancak Öcalan'ın kendisi ve kurduğu "sistem" kurumlaşmanın önünde engel olmuştur ve bu "sistemi" ile anladığımız anlamda kurumlaşmanın olması da mümkün değildi.

Açık ki, kurumlaşma üyelikten başlar. Kurumlaşma, parti örgütlerinin, kurumlarının ve komitelerin sınırlarının net ve kesin bir biçimde çizilmesinden geçer. Bu da tüzük hükümlerinin pratiğe geçirilmesi anlamına gelir. Fakat pratikte tüzük hükümlerinin uygulanmadığı çok açık. Bazı işleyiş ilkeleri yerine getirilse de bunlara da anlam verilmediği açık. Örneğin toplantılar yapılıyor. Burada bazen kurallara ve tüzüğe göre örgüt işliyor. Ancak bu, "sisteme" hizmet ettiği ölçüde anlamlı kabul edilir. "Sistemi" kurumlaştırdığı, onun kültürünün içselleştirilmesinde yararlı olduğu ölçüde gerekli görülür. "Sistem"le çeliştiği noktada bir ihtiyaç olmaktan çıkar. "Bu sitem nedir" sorusunun sorulduğu andan itibaren ise örgütsel ilkelerin yerine "önderliğe sadakat" vurgusu geçer. Ölçülerin belirsiz bırakılması elbette amaçlıdır, tek kişinin keyfi ve sorumsuz, despotik yönetim tarzının oturması ve engelsiz, sorumsuz, itirazsız işleyebilmesi için "örgütlü örgütsüz" yapının varlığı kaçınılmazdır. O nedenle örgütlü bir örgütsüzlük durumu Öcalan tarafından bilinçli bir biçimde geliştirilmiş, bu, kendi tek kişi yönetim tarzının örgütsel temeli olarak algılanmış ve uygulanmıştır.

"Örgütlü örgütsüzlüğün" kurumlaştırılması, örgütlenme ve yaşam kültürüne, hatta bir psikolojiye dönüştürülmesinin temel nedeni, Öcalan "sistemi" ve onun kendini sürdürme kaygısıdır. Çünkü bu "sistemi" ancak belirsizliklerle oturtabilir ve yaşatabilirdi. Başka türlü oturtması ve sürdürmesi mümkün değildi. Devrimci ideolojinin gereklerine uygun örgütlenmiş bir partide, parti üyelik bilincine ulaşmış kadroların var olduğu bir ortamda tüzük ilkelerine neden uyulmadığı, kişilerin neden parti üstü konumda görüldükleri ve oldukları sorgulanır. Bu sorgulamanın önü alınıyor.

Günlük yaşamda sık sık parti ve örgüt bilincinden söz edilir. Aslında bu üyelik bilincidir. Yani sorumluluk bilinci. Yani görevlerinin bilincine ulaş-

ma, pratikte görev ve haklarının nasıl uygulandığının denetleyicisi olma bilinci! Örgüt bilinci budur.

Örgütü kurumlaştırmak ise örgütün ilkelerine ve örgütün temel ölçülerine göre işleyişi, ilişkileri, ölçüleri oturtmaktır ve bunları istisnasız herkes için bağlayıcı hale getirmek ve işletmektir. Eğer bir partide en temel kurallar oturtulmazsa denetleme, pratik takipçilik de gerçekleşmez. Örneğin toplantılar yapılmıyor. Nasıl bir denetleme yapılacak? Yine politikalar, kurallara göre belirlenmiyor. Bu durumda elbette kimin ne yaptığı belli olmayacağı gibi, ifade ve katılım olanakları da ortadan kalkacaktır.

Bugün bütün herkesin bildiği bir gerçeklik var; o da PKK'de üyelik kurumunun olmadığı, oluşturulmadığıdır. Çok şaşırtıcı gelecek belki, ama, resmi üyesi olmayan bir parti ile karşı karşıyayız. Yine resmi örgütleri olmayan veya hangisinin parti örgütü olduğu belli olmayan, ama aynı zamanda örgütleri de olan bir parti gerçeği söz konusu. Hem üyeleri var, hem de yok. Fiilen o parti örgütleri sayılan yapılar içinde yer alanlar (yönetici ve komitelerde yer alanlar) fiilen parti üyesidir. Fakat resmen de parti üyesi değildir. Parti örgütleri var. Yine bunlar resmen parti örgütü değil. Cephe örgütleri, kadın partisi ve diğer kitle örgütleri var. Bunlarla parti örgütleri arasında bir ayırım yok. İşleyiş ve yaratılan kültüre göre herkes hem PKK'li, hem PKK'li değil. Bir çok örgüt var. Bunların hangisinin parti örgütü, hangisinin cephe örgütü, hangisinin kitle örgütü, ordu birliği olduğu anlaşılmıyor ve bunlar arasındaki sınırlar tamamen silinmiştir. Bu tanımsızlaştırma süreci irdelendiğinde öncelikle üyelikteki kaybedişin işin özü olduğu görülecektir.

Sonuç olarak PKK nedir sorusunun yanıtını, devrimci çizgi ile Öcalan yönetim "sistemi" ve kültürünün karmaşık, ikili, paradoksal bir bütün oluşturduğu, içinde hem her şeyin olduğu, hem de var olan gerçeğin hiçbir şeye benzemediği çelişkili bir olgu biçiminde vermek gerekir. İkili bir durumla karşı karşıyayız. Bir çok eğilimin dengelendiği, örgütsel tanımsızlığın olduğu bir yapı. PKK, modern bir örgüt ile karşılaştırıldığında hem modern bir örgüte benzeyen bir model oluşturur, hem de bir cemaat niteliği taşır. Bu ikili karakterde döneme, zamana ve yere göre baskın olan yan değişmiştir. Başlangıçta sosyalist örgütlenme ağır basarken, zamanla cemaat ve tarikat özellikleri öne çıkmıştır. V. Kongreye sunulan politik raporda bir yandan idealizme kayan belirlemeler yapılırken, diğer yandan da sosyalist ideolojiye kuvvetli vurgular yapılmıştır. PKK'nin bu şekilde ideolojik, politik ve örgütsel olarak tanımsızlaştırılması, çizgilerinin belirsizleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan kültür, bireyi kullandırmıştır. Siyasal olarak ise bir çok eğilimin dengeye kavuştuğu bir yapı halini almıştır. Bütün bu eğilimlerin sahiplerinin hepsi de "Yaratan" karşısında güçsüz ve yalnızdır.

e) Öcalan Sisteminde Kullanılan Yöntemler, Mekanizmalar ya da "Çözümler"

Öcalan sistemini oturtmada, partiye ve kitlelere egemen kılmada ve içselleştirmede çözümler yöntemi çok temel bir rol oynar. Öcalan sistemi, aslında yönetim tarzıyla, kadroya yaklaşımıyla, eğitim politikasıyla, eylem anlayışı ile bir bütündür. Çözümleme yöntemi, bu bütünün içinde sistemin belkemiğini oluşturur. "Sistem" anlaşılacak isteniyorsa, 1987'den itibaren yapılan bütün çözümleri incelemek gerekir!

Çözümler, kadro politikasında, karar alma süreçlerinde ve eğitimde bu sistemin kültürünü, psikolojisini oluşturmada çok önemli bir işlev görmüştür. Çözümleme, Öcalan'ın platformudur. Düşünceyi o platformda oluşturmuş, kişilikleri o platformda ele almıştır. Kişilikleri çözümlerle içleştirip kendini ise yüceltmıştır. Çözümler aynı zamanda bir mahkeme kürsüsü, karar süreci, planlama karargahı işlevini görmüştür. Her şey orada başlayıp orada bitmiştir.

Çözümlerde Öcalan'ın belirttikleri doğrultusunda ideolojik-politik, ruhsal duruş sağlandığından örgüt de bir bütün olarak kullanıldı. Bütün kararlar çözümlerle alındığından örgüt merkezine, karargahlarına gerek görülmedi. Yine bu nedenle yargı mekanizmalarının oturtulmasına, düşüncenin geliştirilmesine, kurumlaşmaya ihtiyaç duyulmadı. "Çözümler bütün politik, örgütsel sorunlara yanıt oluyor" dendi. Kısacası Öcalan sisteminde çözümler, ideolojik-politik önderliktir. Eğitim merkezidir, yargıdır. Bu kadar işlevli ve geniş kapsamlıdır!

Çözümlere yön veren ana temayı kısaca şöyle özetlemek mümkün: Öcalan, kendi kişilik eğilimlerine, istemlerine, yaşam tarzına göre ve tek kişi iktidarını kurumlaştırma hedefini esas alarak bir şekillenmeye gitti, partimizi ve halkımızı da buna göre şekillendirmeye çalıştı. Öcalan'a göre parti, şehitler, maddi ve manevi değerlerin tümü ona aittir. O bütün değerlerin "bileşkesidir"! "Büyük başarısını" da düşmana karşı savaşla değil, yanlış doğmuş, yanlış büyümüş, işe yaramaz, başarısız olan kadrolara ve onların oluşturduğu partiye karşı savaşarak gerçekleştirdi. Kendi ifadesiyle verdiği savaşın yüzde doksanı partiye karşıdır.

Çözümlere bakıldığında, bunların iki temel ayağı olduğu görülür. Birincisinde, Öcalan'ın muhatap olarak aldığı kişiler, gruplar veya o anda platformda hazır bulunan bütün arkadaşların şahsında kadro, savaşçı ve halk aşağılanır, küçümsenir, yerden yere vurulur, hakarete tabi tutulur. Ne kadar işe yaramaz ve beceriksiz oldukları vurgulanır. Başka bir deyişle, çözümlerin bir ayağı içselleştirmedir. Bunun

kendi içinde mekanizmaları yaratılmıştır.

Çözümleme ile yargılama sürecine alınanların ne kadar yetmez ve gereksiz oldukları değerlendirildi. Hataların düzeltilmesi doğrultusunda eğitim yapılmayıp sürekli olumsuzlukları hatırlatıldı. Olumluluklarıyla buluşamayan kadrolar, hatalarıyla her gün yüzleşen ezik kişilikler haline getirildi. Çözümlerin temel işlevi budur. Çözümlerde kişileri kendi güçlü yanlarıyla buluşturma düşüncesinin kıvrıntısı dahi yoktur. Dolayısıyla potansiyel olarak var olan yaratıcı yeteneklerin önü açılmadı. Başarısızlık iyice ruhlara ve yüreklerle yedirildikten sonra, Öcalan, "başarabilirsiniz, başaraçağınıza inanıyorum" demek durumunda kaldı. Başarısız olacağına kişi inandırıldıktan sonra elbette başarı sözlerinin pek bir pratik değeri olmayacaktır. Çünkü söylenecek olan çoktan söylenmiş ve ruhların derinliklerine işlemiştir...

Belirtmeliyiz ki çözümler, Öcalan'ın ruh haline göre inişli-çıkışlı bir biçim sergilemiştir. İçinde çelişkileri barındıran tehdit, korkutma, şaibe altında bırakmayı esas alan yaklaşımlar da az değildir. Örneğin önce "sen ajan mısın, sen buradaki yapının kafasını, yüreğini çelmek için mi geldin? Seni ne yapalım? Zavallı. Gönderelim mi babanın evine? Ne istiyorsun, başımızın belası mısın" gibi bir dizi ağır sözler söyledikten sonra, "bizi anlarsan büyük başarısın, bizi uygulayan kazanır" demeyi de ihmal etmemiştir.

Hiç kuşkusuz partililer devrime verili toplumdandır. Toplumdan götürdükleri olumsuzluklarla birlikte olumlu özellikleri de vardır. Sürekli olumsuzlukların dile getirilmesi sonucu olumlulukların da önü tamamen kapatılır. Kadroların cesareti kırılır, özgüveni sarsılır. Oysa her arkadaş devrime en güzel duygularının gücüyle gelmiştir. Devrimci yurtsever inançları vardır. Kafasında eşit ve özgür bir dünya hedefi var ve bu hedefleri onun için yaşam gerekçesi olmaya devam eder. Fakat içine girdiği sistemin ruhunda yarattığı çelişkiyi, "amaçlarımı gerçekleştirmemin yolu demek ki buradan geçiyor" biçiminde bir ikna ile çözer. "Doğru olan budur" der. Kısacası mücadele zemininde kalma, Öcalan sistemine uymaktan geçiyor. "Sistemin" herhangi bir parçası, dışlı haline gelmekten geçiyor. Kafalarda bin bir soru işaretleri ve itirazları oluşsa da kişi sonunda kendini ikna etmek durumunda kalıyor.

Bireyin kendini ikna etmesinin en temel nedeni devrimci, yurtsever duygularıdır. Devrim yapma isteğidir. Objektif olarak başka alternatifi yoktur. O "sistem" içinde "sistem"le uyumlu olmayı, sistemin bir eklentisi, kadrosu veya müridi haline gelmeyi kendisi için vazgeçilmez görmektedir. Bu genel bir yaklaşım ve psikolojidir.

Öyle bir kültür oluşturulmuştur ki, Öcalan'ın her sözünü kendisinin savunmasına gerek yoktur. Herkes

herkesin düşüncelerinin kilidini elinde tutar hale getirilmiştir. Öcalan'ın kurduğu sistemin öylesine savunucuları, yayıcıları, yani müritleri çıkıyor ki, Öcalan'ın ek bir şey yapmasına gerek bırakmıyor. Herkes "sistemin" koruyucusu, savunucusu durumundadır. "Ben önderliğin yanlışlarının bile militanı olurum" sözü ulaşılan müritleşme düzeyini gösterir. Yaratılan psikolojik ve kültürel ortamda tek bir aykırı ses, küçük bir eleştiri dahi büyük bir kuşku ve baskıyla karşılaşır. Henüz dinlemeden bir kişi tamamen aforoz edilir, tecrit edilir, yargılamaya, uygulamaya alınır.

Bunun nedeni de çözümlenmelerle verilen eğitim, aşılana kültür ve ruhtur, bunun kadro tipolojisidir. Öcalan gücünü esas olarak buradan almaktadır. Bugün büyük ihanetine rağmen bunu kabul ettirebiliyorsa, bunun en önemli nedenlerinden biri anılan bu gerçektir.

Çözümlenmelerin birinci ayağını böyle özetledikten sonra, şimdi ikinci ayağına gelmiş bulunuyoruz. Şöyle özetlenebilir: Bütün bir parti yapısı (başta merkez üyeleri olmak üzere) biktırıcı bir biçimde aşağılayıp horlarken ve başarısızlığa mahkum oldukları kesin bir dille ifade ederken, öte yandan da yine biktırıcı bir tekrarla Öcalan, kendisini yüceltir ve her şeyi kendisine bağlar, kendisiyle açıklar ve her şeyi kendisine ait görür, tek kişi iktidarının nasıl vazgeçilmez ve seçeneksiz olduğunu döne döne vurgular. Bunu beyinlere ve yüreklere kazımak için her yola, her yöneme baş vurur, her fırsatı kullanır...

Bunun için sürekli olarak yaşam hikayesini anlatır. Yaşamının ilk günlerine, fazla zengin olmamasına rağmen olağanüstü bir içerik kazandırır. Köyde yaşadığı bir kaç tane olay var, tekrarlayıp durur. Bunlardan birini "İlk İsyân" olarak tanımlar ve olağanüstü bir anlam yükler. Oysa her çocuğun yaşamında buna benzer sayısız "isyanlar" var. Babası ile anasının ilişkilerini, bunun kişiliğini nasıl etkilediğini anlatır. Ardından güç arayışı, dine yönelme, asker olma istemi, giderek sosyalizme yönelme ve bu eksenlerdeki gelişmeleri, bugünkü "önderlik özellikleri"ni kanıtlamanın birer kanıtı olarak sunar. Kesire ve Pilot'un kişilik özelliklerini, ortaya koyarken veya kendisini yüceltirken büyük zevk alır. Bunu ne kadar usta taktiksiyen olduğunu kanıtlamada kullanır. Sonra Kürdistan'a yönelik, yurtdışına çıkış gelir. Kendine ait olan anlatımlar, hemen hemen 1980 ile birlikte sona erer. Kişilik ve yaşam hikayesi burada biter. Diğer anlatımlar ise soyutlama niteliğindedir.

Çözümlenmelerin diğer önemli bir yönüne daha dokunmamız gerekiyor. Açık ki toplumsal değerlendirmeler, bilimsel veriler ve somut bilgiler üzerinden geliştirilebilir. Öcalan kitap okumadığını kendisi itiraf eder. Okumamasına rağmen her konuda tahlil yapar. Örneğin Yaşar Kemal'i okumamıştır, ancak Yaşar Kemal hakkında sayfalar dolusu çözüm-

leme yapmıştır. Gılgamesh'ı okumamıştır, ama Gılgamesh üzerinde uzun uzadıya değerlendirmeler yapmıştır. Yapılan değerlendirmelerin çoğu da yanlıştır. Bu yöntemle de yanlış bir bilgilendirmeye ve yönlendirmeye gider. İşin ilginç yanı, buna da itiraz edilemez. Yeterli ve objektif bilgiye dayanmayan değerlendirmeler kişilikleri yanlış şekillendirdiği gibi, yanlış kararların alınmasına da yol açıyordu.

Daha da vahimi şu: Yeterli objektif bilgi ve veriye sahip olmaksızın parti kadroları ve süreçler hakkında Öcalan'ın yaptığı değerlendirmelerin kadroların ve diğer insanların kaderi üzerinde onulmaz tahribatlar yarattığını vurgulamak istiyoruz. Çünkü Öcalan'ın ağzından çıkan her söz mutlak doğru olarak kabul edilir. Hiç kuşkusuz bu yöntemi felsefik açıdan yanlış, siyasal ve ahlaki açıdan onarılması güç sonuçlar doğuran bir yaklaşım olarak değerlendirebiliriz ve bu, Öcalan'da istisna değil, bir kuraldır!

Bir nokta daha: Öcalan'ın yetkiye yaklaşımı ilginçtir. Yetki kaynağı olarak sadece kendisini görür, güç ve yetkinin gerçek ve tek sahibi olarak kendisini görür, İlahi bir güç gibi... Bütün kadroları yetkiyi kendisinden almakla, ama bunun hakkını vermemekle suçlar. Buradaki ilişki sanki mutlak monark ile tebaası arasındaki ilişki gibidir. Belirtmeliyiz ki, bu yaklaşım ve ilişki biçiminde çok büyük bir çarpıtma var. Sosyalist bir harekette yetki nasıl oluyor da bir kişiden alınmaktadır? Oysa, yetki hiç kimsenin tekelinde değildir. Yetki halkın, partindir. Bir devrimci yetkisini partinin meşruiyetinden, devrimin meşruiyetinden alır. Yetkiyi, kongre hepimiz adına tanımlar. Kongre partinin bütün iradesini en üst düzeyde ifade eder, tüzüğü oluşturur. Tüzükte herkesin, organların yetkileri, görevleri, sorumlulukları belirlenir. Kadrolar kongrenin özgür iradesinden yetkilerini alırlar. Yetki bireylerden alınmaz. Öcalan da yetkisini bu organdan alır. Ancak kendisi kongrenin üstündedir, tek yaratıcıdır! Parti Öcalan'ın malı-mülküdür, kendisinin tasarrufundadır. Bizler ise emeğimiz, çalışmalarımız ne olursa olsun görev ve yetkilerimizi Öcalan'dan alan "özgür" tebaasıyız!. Emeklerimiz bize ait değildir, onlar partiye aittir, parti de Öcalan'dan başkasına ait değildir. Bu bakış açısı bir kültüre dönüşmüştür. Böyle bir ortamda kadroda sorumluluk duygusu gelişmez. Kadro kendine ait görmediği bir ortam ve yaşam içinde neden o kadar çaba harcasın ki? Kadro, içten içe "neden o kadar günümü, her şeyimi vereyim? Çünkü bize ait değil" demeyecek mi? Bu anlamda da parti kolektif olarak algılanılmamıştır, ya da ulaşılan algılama çok soyut kalmıştır.

Burada da ikili bir durum vardır. Öcalan sistemiyle karşılaşıldığında büyük bir yabancılaşmanın yaşandığı bir olgudur. Öcalan sistemi özümsemiği oranda kişi kendini Öcalan karşısında hiç olarak görür. Ancak devrimci amaçlarımız, özgür ülke ve

yaşam hedeflerimiz olduğu için parti bize aittir ve dolayısıyla ona sarılırız. Kendimiz olarak algılarız. Yabancılaşma ile hiçleşme ve parti değerlerine sarılma çelişkisi, açık ki herkesi, kişilikleri parçalamıştır. Görev, sorumluluk duyguları parçalanmış kadroların başarısız kalacakları kesin değil mi? Dolayısıyla kadronun yaşadığı başarısızlıklarının temel nedeni Öcalan sistemi ve bunun sonucu kişiliklerde yaşanan yabancılaşma, hiçleşme ve parçalanmadır...

Çözümlemeleri okuyan her arkadaş kendine yönelme zorunluluğunu hissetmiş, bu, kendisinden de istenmiştir. Çözümlemeleri okuyan her arkadaş kendini ezer, yerden yere vurur. Kendisini başarılı noktalarda değil, başarısızlıklarında arar. Kendi kişilik raporlarını yazarken de aynı yaklaşımı ve ruh halini sergiler. Örneğin raporlar yazılırken her türlü olumsuzluk sıralanır. Olumsuz özelliklerini ne kadar sayıp dökerse, raporunun kabul edileceğini düşünür. Neden böyle bir ihtiyaç hissedilir? Neden böyle bir zorlamanın içine girilir? Kendimizde neden olumsuzluk arama arayışına girelim? Neden kendimize bizde olmayan özellikler atfedelim? Bu soruların yanıtı bu "sistem" in yapısında ve mekanizmalarında gizlidir. Kişinin kendini kabul ettirebilmesi, ne kadar işe yaramaz, olumsuz, başarısız olduğunu söylemesine bağlıdır. Alçakgönüllülüğün, parti militanına yakışır tavır almanın ölçüsü bir çok olumsuzluğu sıralamaktan geçer. Fakat tersini yaparsa, "Ben şu konuda başarılıyım" derse o kariyerizm ve kendine sevdalılıkla damgalanır. Burada belirtilen kişinin gerçekten de başarılı pratikler sergilediği durumlardır. Başarısız olduğu halde "başarılıyım" demek elbette ahlaki bir tutum değildir.

Sonuçta çözümlemelerle ruhlar teslim alınır, iradeler kırılır, kişinin kendine ait hiç bir şeyi bırakılmaz.

Kişilik, devrim değerleri ile "sistem" arasında parçalanmaktadır. Bir yanda parti değerleri, kültürü, çizgisi var. Şehitlerin yaşamları, eylemleri, dünya devrim pratikleri var. Öte yanda ise Öcalan'ın kurduğu sistem... İkisini karşı karşıya koyma yerine ikisini birleştirmeye, ikisinden bir senteze ulaşmaya çalışır. Sonuçta "sistemin" içinde yer alır. Sistemin uyumlu bir parçası haline gelir, hatta sistemin teorileştirilmesinde katkı sunar. Bütün bunlarla birlikte bir yandan da her birey kendi içinde bir denge kurmak durumunda kalıyor. Örneğin yaşadığı parçalanmayı bir dengeye kavuşturarak... Başka türlü yürümek mümkün olmuyor.

Bütün bu ideolojik ve psikolojik hegemonyanın sonucu acıdır. Kısaca şöyle: Bugün parti yapısında ortaya çıkan durum Öcalan "sisteminin" PKK, PKK çizgisi ve değerleri karşısında baskın çıktığı, Öcalan'ın yarattığı kültürün kendi kadrosunu oluşturduğu, bunu halka da yedirdiği, bakış açısında Öcalan'ı tanrısal, yanılmaz görmenin yanında tapınma

kültürünün baskın geldiği çok açık. Tarihimizin en büyük ihaneti ile karşı karşıya olunmasına rağmen Öcalan sistemi kendini sürdürme olanağı buluyor. Hem de en pervasız bir tarzda... Bunda "sistemin" yıllardır verdiği eğitim, oluşturduğu kültür ve ruh hali önemli bir rol oynuyor ve bu durum teorileştiriliyor. Kayıtsız şartsız itaat etme, onsuz yaşamın olmayacağına inandırma kültürü yaratıldı ve egemen kılındı. "Ben zır deli olsam da bu halk beni peygamber görür" sözünün anlamı nedir? Bu söze içerilen halka yaklaşımını nasıl tanımlamak gerekir?

Çözümlemelerin bir boyutu daha var: Aşağılama ve hakaret! Öcalan kadrolara hakaret niteliğinde sözlerle birlikte çok rahat küfür edip aşağılamıştır. Bazen de "ben karıncayı ezmeyem, benim ağızından tek bir kötü söz çıkmaz" diyebilmiştir. Devrimciler yersiz ve kişiliği zedeleyici söz kullanmazlar, hiçbir küfürü ağızlarına yakıştırmazlar. Küfürün siyasal anlamı olmaz. Bir anlayışın bilimsel kavramlarla karşılığı var, sınıf uzlaşmazlığı, oportünizm, reformizm gibi... Normal sosyal ilişkilerde dahi Öcalan'ın kullandığı bir çok söz kullanılmaz. Öcalan bir çok değerlendirmesinde karşındakileri hiç yerine koyup bir çok nitelemeyi yakıştıramıştır. "Sinek, böcek vb." diyebilmiştir. Yoldaş olmanın duygu derinliğini ne kadar yaşamıştır? Yoldaşlarına zerre kadar sevgi beslediğini sanmıyoruz. Oysa "ben sevgi kaynağım" derken o an kendinden geçer gibidir. Yaşamda ise yoldaşlarına öfkeli, tepkilidir. Hiç bir arkadaşla eşit bir ilişki kurmaz. "Sistem" ini oturduktan sonra eşit ilişkiler ortadan kalkmıştır.

Çözümleme yöntemi ile eğitilen ve şekillenen kadro nasıl bir kadrodur? Elbette ezik, yenik, kendini başarısızlığa mahkum gören, kendindeki olumlulukları, dinamikleri öldüren bir kadro... Başarısızlığa mahkumdur. Öcalan bunu defalarca tekrarlar, kadro buna inandırılır. Başarısız kadro, yenilmez Öcalan karşısında şunları diyecektir: "Kendini koru, başımızdan eksik olma, sen gittin mi biz de biteriz. Önderlik siz yaşam olmaz!" Böyle olduğuna da inandırılmıştır. Hiç bir devrim örneğinde önderlik böyle değerlendirilmemiştir. Önderler de doğal insanlardır ve toplumsal varlıklardır. Bir gün ölürlür. Düşman kurşunuyla ölürlür ya da ömürleri sona erer. O zaman Kürdistan'ın geleceği kararır mı? Bir toplum, bir parti biter mi? "Önderliksiz özgürlük olmaz" denilmektedir. Bu değerlendirmenin bilimsellik bir ilgisi olabilir mi?

Özetin özeti şu: Çözümlemeler, bu "sistemin" en temel ideolojik ve ruhsal hegemonya araçlarıdır, karar süreçleridir, yargısız infazların gerçekleştiği kürsülerdir. Öcalan'da adil davranma kaygısı, adalet duygusu kesinlikle yoktur. Yoldaşlık saygısı, sevgisi de ortadan kalkmıştır. Parti değerlerini koruma kaygısı da duyulmamıştır...

f) Öcalan Sistemi, Kadın Sorunu ve Sevgi

Öcalan eksenli sistemin kendisini en çok ele verdiği ve açığa çıktığı alanlardan biri, kadın sorunu ve sevgi ilişkileridir. Örgütsel, siyasal ve sosyal yaşamı doğrudan ilgilendiren bu alanlarda Öcalan'ın geliştirdiği sistemi kavramadan onun temel yapısını anlamamız güçleşir, eksik kalır. O nedenle Öcalan'ın kadın sorununu nasıl ele aldığını ve nasıl geliştirdiğini teorik ve pratik "çözümünü" kimi ana çizgileriyle de olsa ortaya koymakta yarar var.

Öcalan, devrim adına yaratılan her şeyi kendine bağladı, kendisiyle açıkladı. Bütün her şeyi kendisine ait gördü. Her şey onun mülkiyet ve iktidar alanıdır. Her partili Öcalan'a ait bu alanda, onun bir parçası olduğu, onun mülkiyetine girdiği, ruhunu, bütün çalışmalarını ve yaşamını ona teslim ettiği ölçüde vardır. "Bağlandım" sözcüğü de yeterli değildir. İradesini ve ruhunu teslim ettiği ölçüde bir anlam ifade eder.

Kadın sorununda da durum böyledir. Öcalan'ın olay ve gelişmelere temel bir yaklaşımı var ve bu, bütün alanlar için geçerlidir. Halkın, sınıfların, toplumsal katmanların ve toplumsal kategorilerin en temel özlem ve taleplerini döneme, yükselen ideolojilere göre formüle etmek! Örneğin Kürt halkının bir ulusal kurtuluş sorunu, ulusal ve toplumsal talepleri var. Bu, dün sosyalizmde, sosyalizm ideolojisinde ifadesini buluyordu. 1990'lı yıllardan sonra sosyalizmden teorik düzeyde vazgeçilmedi, ama bununla birlikte neo-liberalizmden, globalizmden belli öğeler ödünç alındı. Kadın sorununda da aynı yaklaşımı görürüz. "Kadın öncüleştirmelidir, güç olmalıdır", "Kadın özgürleşmeden erkek özgürleşemez, kadın özgürleşmeden toplum da özgürleşemez" demektedir. Bunlar doğru ifadelerdir. Ve sadece güncel özlemleri değil, binlerce yıllık küllenmiş özlemleri açığa çıkaran, formüle eden değerlendirmelerdir. Bu sözleri yürüten, yükselen, gelişen bir devrimle birlikte, pratikte hayat bulan, gerilla, halk eylemliliğinin yarattığı coşku, heyecan ve siyasal ağırlığı arkasına alarak söylüyor. Kuşkusuz bunlar, herkesin ilgisini çekiyor, herkes dinliyor; mücadelede bu sözler çekici bir işlev görüyordu. Bir adım sonrasında ise her şeyi kendine bağlıyordu. Özgürlüğü, kurtuluşu, her şeyi kendisiyle açıklıyor. Ancak onunla özgürleşip onunla özgürleşme düzeyi korunabilir. Mekanizma böyle kurulmuştur. Günlük çözümü yok, çözüm, Öcalan'ın kendisidir.

Özgürleşme eğilimi, istemi kadını harekete geçiriyor. Toplumdan, aileden, erkekten koparak belli bir özgürleşme düzeyi yakalayan birey, hemen Öcalan sisteminin içine çekilip dört bir yandan kuşatılıyor. Biraz özgürleşmiş, ama Öcalan tarafından ise tutsak alınmıştır.

Bu kişilik çelişkili, ikili bir bütünü oluşturmak-

tadır. Özgürlük talebi devrime götürüyor, fakat birey öyle bir ortama kapılıyor ki, onsuz bir yaşam mümkün olmuyor. İtiraz edemiyor. Öcalan, maddi, siyasi anlamda her şeyi kendi iktidar tekeline aldığı gibi, bu, partilileri ideolojik, ruhsal anlamda da kuşatmaktadır. Her alanda bir hegemonya kurulmuştur. Onun dışında hiç kimsenin söz hakkı da yoktur. Kim tersi yönde konuşursa bir gün sonra provokatördür, haindir, ölümü hak etmiştir. Dıştanılır, sıradan biri haline getirilir. Yaşasa teslim olup sayfalar dolusu özeleştirme vermek zorundadır, ya da hainlikle damgalanır. Böylece yüreklerde korkudan tahtlar kurulur. Bugün teslimiyetin yaşandığı çok açıkken ve bütün dünyanın bildiği bir gerçek iken, mücadeleye yaşamlarını adayanlar seslerini çıkartamıyorlar. Konuyu tartışamıyorlar bile. Korkuyorlar. İhanetçi olarak damgalanmaktan korkuyorlar. Büyük bir trajedi, büyük bir paradoks!

Kıscacası genel soyut kavramlar düzeyinde, en çekici, en tutkulu kavramlarla özlemlerimiz ifade ediliyor. Kişi ona gidiyor, gözü kamaşıyor. Adeta onu ışık, hatta güneş gibi görüyor. Sonradan Öcalan'ın tekeline, iktidar alanına giriyor. Böylece şekillenen kişilik "özgür kulluk"tan başka bir şey ifade etmiyor.

Öcalan, kadın sorununu kendisini güçlendirmenin aracı olarak değerlendirmiş, ortaya çıkan kadın hareketi de bu "sistemin" tamamlayıcı, dengeleyici çok önemli unsuru olmuştur. Bu da kendiliğinden oluşmamış, süreç içinde yaşanan gelişmelerle birlikte, uluslararası gelişmelerin sonuçları da değerlendirilerek şekillenmiştir. Öcalan sisteminin bütün özelliklerinin çok daha çarpıcı, belirgin, uç bir biçimde kadın hareketinde gerçekleştiğini söylemek abartı olmaz. Kadının özgürlüğü adı altında kadın üzerindeki iktidarın en kaba biçimi gerçekleşmiş, kadın en yalın biçiminde iktidar nesnesi haline getirilmiştir. Bu nedenle paradoksal, ikili bütünlük ile özgürlük yanılması çok çarpıcı biçimde bu alanda kendini gösterir.

Öcalan öyle bir mekanizma kuruyor ki, kadın tamamen kendi alanıdır. Oraya kimse dokunamaz. Kadının kendisine dahi ait değil, Öcalan'a aittir. Öyle bir mekanizma geliştirmiştir ki, kadın hem onun mülkiyetindedir, otoritesi altındadır, hem de erkeği teslim almada, o sistemi kurumlaştırmada önemli bir politik nesnedir. Yine kadını topluma karşı, ulusal çapta bir güç unsuru olarak değerlendirir. Parti içinde ise, dengeleme unsurudur.

Öcalan'ın kadın sorununa getirdiği teorik değerlendirmeler çözümsüzdür. Çözüm, voluntarizmdir, kaba iradeciliktir. O da toplumun nesnel yasalarının reddidir. İnkârı ve katlidir. Bu da yaşam tarafından her defasında yalanlanır.

Özgürlük teorik olarak kurulmuştur. Ama somut bir projeye, somut bir ilişkiye, yaşam tarzına dönüştürülemezdir. Somut olan tek bir şey var. O da

Öcalan'ın kendisidir. Ona bağlanılmalıdır. Özellikle de Zilan arkadaşın eyleminden sonra kadın arkadaşlar Öcalan'a gözü kapalı bir biçimde bağlanmıştır. Kendi içlerinde müthiş bir çatışmayı, parçalanmayı yaşamışlar, yaşam gerçekliği ile Öcalan arasında sıkışıp kalmışlardır. Sayısız acılar, sayısız zorluklar da çekmişlerdir.

Saflarda herkes; "Önderlik tarafından yaratıldık" demektedir. Özellikle kadın arkadaşlar, "O olmazsa biz yaşayamayız" demektedirler. Nasıl yarattı? Bu sorunun yanıtı yoktur. Yaratılan nedir? Bir parti, bir halk nasıl yaratıldı? Bunun yanıtı yoktur.

Açık ki, bütün değerler kolektif emeğin, kolektif iradenin, kolektif bir mücadelenin sonucudur. Gerçek budur, bunun dışındaki iddialar bilim dışı safsatalardan başka bir şey değildir.

Sonuçta Öcalan sistemi, ortaya çıkan, erkek egemen anlayışın, erkek egemenlik sisteminin, en kaba, en çarpık, en ucube bir biçimde, ama kendini en büyük devrimci kavramlar altında gizleyerek, hatta onun araçlarıyla bezeyerek tekrar üretilmesidir. Öcalan sistemi, gelmiş geçmiş bütün egemenlik biçimlerinin hem en ince, hem de en kaba yöntemlerinin iç içe kullanılması ve tekrarıdır. Bütün egemenlik sistemlerinden bir şeyler kapmıştır. Kadının köleliği çok kaba biçimde yeniden üretilmiştir. Kadın büyülenmiş, özgürlük istemleri kullanılarak gözü boyanmıştır.

Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal devrim, kadın özgürleşmesinde büyük alt-üst oluşların yaşanmasına neden oldu. Kadın geleneksel toplumdan ve aileden kopuyor. Onun gerici değer yargılarıyla büyük bir savaşıma giriyor. Kendi içinde sayısız yanılsama noktası taşısa da belli bir özgürlük bilinci kazanıyor. Kendine güveni oluşuyor. Kendisi olma, kendisini toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadelesi içinde üretme çabalarını yoğunlaştırıyor. Ne yazık ki bütün bu gelişmeler Öcalan tarafından alınıp donduruluyor ve kendi sisteminin kendisine bağlanıyor.

Evet, bir bakıma bir "kadın devrimi" yaşanmıştır. Bugün, Kürt kadını ister partide, ister cephe, isterse mücadelenin kenarında kıyasında olsun, ruhsal, politik, ideolojik açıdan önemli bir değişim dönüşüm yaşamıştır. Kendi cinsel kimliğine sahip çıkma bilinci az çok gelişmiştir. Bu anlamda gelişmeleri küçümsememek gerekir. Fakat devrimin bütün değerlerinde olduğu gibi kadın kurtuluş mücadelesi alanında yaratılan gelişmeler de sonunda Öcalan sistemine bağlanmıştır. Bu da ikili bir durumdur. Kadın bir yandan özgürleşmiş, diğer yandan da bir kulluk kapanına girmiştir. "Tanrı'nın ideolojik-politik kuşatması altında kalmıştır.

Sonuç olarak, Öcalan'ın bu konuda yarattığı kişilik, örgüt işleyişi, ilişkileri yönünden sistemini tümüyle reddetmek gerekiyor. Ama sosyalizm ve devrim yürüyüşümüzdeki çabalarımızı ve değerlerimizi

izi sahipleniyoruz. Bunları da hem ideolojik-teorik düzeyde, hem de programatik-örgütsel ilişkiler düzeyinde tartışarak, daha da derinleştireceğimiz kesindir. Devrimin araçlarını yaratarak, kural ve ölçülerini çok daha kesin ve net bir biçimde belirleyerek; ama değişen, gelişen toplumsal yaşama da sürekli uyarlayarak yeniden üreteceğiz. Değerlerimizi almak, temel ilkelerimizi, yaklaşımlarımızı "sistemin" kirinden-pasından ayıklamak, onun illüzyonundan, göz boyamalarından arındırmak, gerçek kimliğine ulaştırmak büyük önem taşıyor. Kendimizi ve değerlerimizi özgürleştirmek ve bu temelde genel sosyalizm anlayışımızın bir gereği olarak kadın sorununu doğru ortaya koymak, doğru çözümünü üretmek zorundayız. Bu, devrimimizin en önemli sorunlarından biridir. Öcalan bu alanla çok oynadı, hala da oynamaya devam ediyor. Bu yüzden Öcalan illüzyonunu tuz buz etmek kaçınılmaz bir zorunluluk oluyor.

Öcalan'ın kadın sorununa yaklaşımında sevgi anlayışı ve politikası çok önemli bir yer tutmaktadır. Öcalan'ın sevgiyi ele alış biçimi, insana, değerlere, devrimci çizgiye yaklaşımının aynası gibidir. Bu aynaya bakanlar nasıl bir toplum istenildiğini de görebileceklerdir.

Öcalan, egemenlik sistemini oturtmada ve kurumlaştırmada sevgi ve kadın-erkek ilişkilerini önemli bir politika unsuru olarak kullanmıştır. Başka bir deyişle sevgiyi yaklaşımı esas olarak politiktir, iktidar kaygıları belirleyici bir rol oynamıştır. Öcalan, sevgi ve kadın-erkek ilişkilerini mutlak denetim altında tutmayı, kendi iktidar sisteminin varlığı ve geleceği açısından kaçınılmaz görmüştür. Çünkü kadın ve erkeği mutlak anlamda kendine bağlamanın, egemenlik ve denetim altında tutmanın yolunun, her şeyden önce, onların ruhsal-duygusal dünyalarının mutlak denetiminden geçeceğini düşünmüştür. Öcalan, sistemini mutlak tek kişi iktidarı ve her şeyi kendine ait görme anlayışı ve hedefi üzerine kurduğu için, sevgi ve ruh alanına da el atmış ve bu konuda bir anlayış, bir politika ve kültür oluşturmuştur.

Bu konuda geliştirdiği ve hakim kıldığı mekanizma kısaca şöyledir: Bir yandan sevgiyi özgürlükle doğrudan ilişki içinde ele almış, bu anlamda saflara katılan kadın ve erkeğin bu konudaki arayışlarına ve eğilimlerine yanıt verir gibi yapmış, ama öte yandan, bununla birlikte sevgiyi ulaşılmaz bir soyutlama düzeyine çıkarmıştır. "Zaferi olmayanın aşkı olmaz", "vatan özgürleşmeden sevgi olmaz" gibi belirlemelerle sevgi ve sevgi ilişkilerinin olmazlığını teorileştirmiş, böylece insanın ve toplumun ruhsal ve toplumsal hareket yasalarını katletmiştir.

Öte yandan kendisini sevgiyi hak eden tek birey olarak tek sevgi ve bağlanma merkezi haline getirerek, diğer bütün sevgi arayış ve yönelimlerini teorik

ve pratik olarak mahkum etmiştir. Bu anlayış ve pratik sonucu, ruh ve sevgi dünyası Öcalan'a odaklanan kadrolar ve kitleler, aynı zamanda, ideolojik, politik ve ruhsal olarak Öcalan'ın mutlak hegemonyasına ve denetimine girmiş oluyorlar. Süreç içinde tam bir kültür ve ruhsal şekillenişe dönüşen bu durumun bir sonucu olarak, sevgi ve sevgi ilişkileri bilinçte, bilinç altında, yaşamda, örgütsel ve siyasal ilişkilerde ayıplanma, yargılanma ve mahkumiyet konusu olmuştur. Böylece Ortaçağ yaklaşımları ve uygulamaları adeta yeniden üretilmiştir. Duyguların mahkum edildiği ve bastırıldığı bir pratik yaşanmış, bu konuda büyük bir korku egemen kılınmıştır.

Öcalan, sevgi ile devrimci savaşı, sevgi ile örgütsel yaşam ve partileşmeyi, sevgi ile gelişme ve büyümeyi sürekli karşı karşıya koymuş, kaçırıcı, dağıtıcı, düşürücü olarak değerlendirmiştir. Bu anlayışın sonucunda bu alanı kendisine ait kılan, mülkiyet alanı haline getiren ve mutlak denetimine almaya çalışan Öcalan, kadın ve erkeği de büyük ölçüde teslim almıştır. Bu pratik yasaklılık, doğa dışı ve anti-sosyal bir olgudur. Bu anlayış ve pratiğin sonucu partililerin ve savaşçıların ruhsal ve kişilik bütünlükleri zedelenmiş, kişilikler parçalanmış, tahrip olmuş, sayısız trajik olay yaşanmış; bu ruhsal ve sosyal düzeyleriyle verili toplumların gerisine düşülmüştür.

Bu nedenlerle, öncelikle Öcalan'ın sevgi ve kadın-erkek ilişkileri konusunda kurumlaştırdığı anlayış, politika ve pratiği mahkum ve reddetmek; onun yerine devrimci sevgi anlayışını ve politikasını esas almak ve geliştirmek esastır.

Öncelikle Öcalan sisteminin sevgi ve sevgi ilişkilerini bilinçte, ruhta ve ilişkilerde yargı konusu yapan ve mahkum eden anlayış, ruhsal duruş ve kültürü aşmak, devrimci sevgi anlayışına ulaşmanın önkoşuludur.

Devrimci sevgi anlayışı, cinslerin özgürlüğü ve eşitliği üzerinde şekillenen çıkarısız, hesapsız ve sınırsız duygu ve yürek buluşmasını ifade eder.

Devrimci sevgi anlayışı, devrimci idealler ve ideolojik-politik çizginin, amaçlanan toplum projesinin duygular dünyası ve cinsler arası sevgi ilişkilerindeki somutlaşması, devrimci yaşam ve devrimci duyguların etkili ve dinamik bir parçasıdır.

Sevgi, iddia edildiği gibi, devrimci mücadele ve devrimci savaşla çelişen bir olgu ve ilişki değil, tersine, doğru ele alındığında ve genel örgütsel ve sosyal yaşamın bir parçası olarak biçimlendirildiğinde, devrimci mücadeleyi olumlu etkileyen bir işlev görür.

Devrimci sevgi anlayışı, aynı zamanda, devrimci ideallerle, devrimci çizgi ile, örgütlü ilişki, yaşam ve mücadele ile çelişen, devrimci mücadele, ilişki ve kişilikleri güçlendirmeyen, özgürlük ve gerçek sevgi tanımıyla bağdaşmayan eğilim, duygu, ilişki ve davranışlarla mücadeleyi kaçınılmaz görür.

Her alanda olduğu gibi, devrimci sosyalist toplum projemizi, sevgi ve kadın-erkek ilişkileri alanında da bugünden geliştirmek, bunun ilkeli ve tutarlı mücadelesini vermek esastır. Bu nedenle bu konuda her türlü tutucu, gerici, bastırıcı ve devrimci olmayan anlayış ve hareketle mücadele etmek, bu bağlamda Öcalan sistemi ve onun her türlü etkisine, kalıntısına ve izlerine karşı mücadele etmek, bütünlüklü ve tutarlı bir yaşam anlayışının yerleştirilmesi ve oturtulması açısından zorunludur.

g) Öcalan Sisteminin Genel bir Özeti

Öcalan sistemini toparlamada ve tanımlamada Öcalan'dan yararlanmamız gerekir. Öcalan, kendinden ve kurduğu sistemden, onun kadrosundan o kadar emin ki, kendi gerçeğini bütün çıplaklığı ile itiraf etmekten geri durmaz. Erkeği Öldürmek adlı kitapta böyle davranır. Anılan kitaptaki röportajı 1996 yılında yapan Mahir Sayın, sorduğu sorularla Öcalan sisteminin zaaflarını ortaya koyar. Öcalan da çarpıcı yanıtlar verir. Kendi kişiliğini ve kurduğu sistemi çok net olarak özetlediği için bu röportajdan bir bölümü olduğu gibi buraya almak istiyoruz. Önce Mahir Sayın'ın sorusu:

"Anlatımlarınızdan dikkat çeken bir yan var. Başından beri her şeyin ekseninde siz varsınız. Bu çok tuhaf değil. Ancak şöyle ifadeleriniz de var: 'Bir gün olmazsam aç kalırlar.' Örgüt yapısı kendiliğinden bir işleyiş kazanmış durumda değil mi?

Siz demokrasinin gelişmesine bu kadar önem verirken 'hareketin önderi de olsa bir kişiye bu kadar bağlı olunması çeşitli açılardan sakıncalı değil mi? Bu durumda kalındığı müddetçe kolektif irade nasıl oluşacak? Mao, Stalin, Kim İl Sung etrafında yaratılan kişi kültürünün sizin adınız etrafında oluşması nasıl engellenecek? Yoksa ona gerek yok mu? En kötüsü size bir şey olursa ne olacak?"

Mahir Sayın aslında Öcalan'ın kurduğu sistemin özünü deşifre edici sorular sorar. Öcalan, bu sorular karşısında kendi sisteminin özünü itiraf etmek durumunda kalır ve içinde buna karşı önlemler geliştirdiğini de söyler, ancak bu noktada gerçekleri tahrif eder, gerçekle ilişkisi olmayan şeyler söyler. Verdiği yanıtlar ilginç ve düşündürücüdür:

"Tabii bu trajediye bir çare bulmak için büyük aranıyor. Benim trajedim şu aynı zamanda, hem böyle bir kültü yaratacağım, hem de bunu inkar edeceğim. Bu yine, bende müthiştir. Hem her şeyi kendime bağlayacağım, hem kendimi inkar edeceğim. Hem kesinlikle bu söylediğiniz kültü yaratacağım, hem de altına dinamit koyacağım. Diyeceksiniz tam deli işi, ama başka türlü olmuyor. Vicdana gelmeniz lazım. Bunlar birer olgu, gerekli de. Ama zamanı geldiğinde yıkılmalıdır. Veya gerekli olduğu kadar yer vereceksin. Bu anlamda tehlikeyi önlediğime inanıyorum.

Dikkat edin, bunlar hem çok bağlı, hem hiç bağlı değil. Nettir bu. İspatını da yapabilirim. İnanılmaz ölçüde hepsi bağlı. 'Ol' desem ölürler, ama şu da çok açığa çıkmıştır ki; en temel, en değerli, mutlak bağlı kalınması gereken hususlarda hiçbirisi bağlı değil. İşte Cuma arkadaş burada: Kalksın söylesin. Eğer öyle değilse, ne dersin de... Bağlı olmayı beceremiyorlar. Bu benim bizzat yarattığım bir durum. Hem mutlaka onları bir yere kadar bağlayacağım. Hem de beni dinamitlemelerini mümkün kılacağım. Tehlikeli değil mi? Bu insanları başka türlü demokratlaştırmak mümkün değil. Mesela, nasıl değerlendiriliyor bu: PKK içinde 'bağlı olmak iyi bir şey filan' deniliyor. Ve giderek tehlikeli bir hal aldığımda inkar etme, karşıya koyma yönünü de geliştiririm. Nedir o? Onun bir çok insani hakları var. Veya kendinin olması gereken şeyler var. O kadar aşırı düzeyde onlardan yoksun bırakıyorum ki, isyan ediyor. 'Ben neredeyim' diyor. Orada işte, o benlik, demokrasi gerçeği ortaya çıkıyor. Tam sanat dediğim olay bu işte. İnanılmaz bir ustalık kazanmışım bu konuda. Bağlıyorum, bağlıyorum, bağlıyorum; 'ya' diyor, 'biz hiç miyiz, bizim bir şeyimiz olmayacak mı?' O noktadan sonra diyorum; 'olsun'. Ama önce bağlamak gerekiyor. Önce onları güçlendirmek gerekiyor. Ondandır zaten, bireysellikleri doğsun. Yani ben bu kadar ustayım. Siz beni tanımadan soru soruyorsunuz." (Mahir Sayın, Erkeği Öldürmek, sayfa: 341-342)

Öcalan, bu sözleriyle kişi kültürüne dayalı sisteminin özünü ve temel mekanizmasını itiraf edip ele veriyor. Belli ki kişileri güçten düşüren, hiçleştirilen, kullandıran bu sistemi teorileştirirken gerçek olmayan değerlendirmelere baş vurmakta bir sakınca görmüyor. "Hem kesinlikle bu söylediğiniz kültür yaratacağım, hem de altına dinamit koyacağım".sözündeki "dinamit koyma" değerlendirmesi kesinlikle doğru değildir. Bu yöntemin bireyi geliştirdiği, demokrasiyi geliştirdiği biçimindeki sözlerin hiçbir pratik değeri ve anlamı yok, tersine kişi kültürüne dayalı sistemi meşrulaştırmaya dönük çarpıtmalardır. "En temel haklardan yoksun bırakarak bağlama" yöntemi bırakalım bireyi ve demokrasiyi geliştirmesi, insani olmayan "Hayvan terbiyecilerinin" en ilkel yöntemlerinden biridir. Öcalan'ın yaptığı da budur! "Ama başka türlü olmuyor" diyen Öcalan'ın bize yaklaşımını çok kaba bir biçimde ortaya koymuş oluyor.

Görüldüğü gibi uygulanan yöntem çok korkunçtur. Bu sorular pek çoğumuzun kafasında canlanmıştır. Ancak bu sorular ilerletilememiştir. Çünkü pek çok arkadaş Öcalan sisteminin tepkisiyle karşı karşıya gelebileceğini tahmin etmiştir. Sistemin oluşturduğu kültürün dıştalama ihtimali ve kişinin bütün özlemleriyle, emekleriyle karşı karşıya gelebileceği bilindiğinden soruların önü kesilebilmiştir. Açık ki burada kişi kendini ikna edip kandırmaktadır. Bu soruların ilerletilmemesi, yeni sorular eklenmemesi,

kaygısızca incelenmemesi sistemin bütünlüklü kavranmasını da engellemiştir. Ayrıca gelişen, büyüyen devrimci mücadele var ve bunlar, "Önderliğin eserdir", bazı eksiklikler olabilir, önemli olan devrimin başarısıdır, zafere götürülmesidir, zaferi işaret eden hedeflerin konulmasıdır, denilmiştir.

Büyüyen devrim ve kazanılan başarılar kimin başarısıdır? Sorgulanmaya değerdir. Evet Öcalan'ın da belli katkıları vardır. Ancak katkı sunmak zorundadır. Başka türlü de önderlik yapması mümkün değildir. Bir halkın özgürlük mücadelesi önlenemez boyutlar kazanmıştır Dünya, bölge ve Türkiye gerçekliğinde Öcalan, kendini yaşatmak için de olsa devrime hizmet etmek zorundadır.

Öcalan ile ilgili bir iki noktaya dokunmamız gerekir. Düşman karşısında, "her şey yalandı, yanlıştı, benim yaşanacak bir geçmişim yok, beni kendi örgütünü tasfiye eden biri olarak değil, tavrımı da zora düşmüş bir adamın tavrı olarak değil; gerçekleri kavramış, vatanına, devletine hizmet etmeye hazır, devlet ve vatan aşkıyla yüreği çarpan bir kişi olarak değerlendirin" biçiminde bir duruş sergilerken; parti ve halk karşısında ise "ben sizin bildiğiniz Apo'yum" demiş ve halkımızı kandırmayı sürdürmüştür. Bu, Öcalan'da bir siyaset yapma tarzıdır. Çelişkili, parçalı, eklektik, bir çok eğilimi ve gücü kendinde dengeleyen, dengeliği bir siyaset tarzı haline getiren Öcalan'ın esas aldığı ilkeler, amaç yoktur. İmralı, bu gerçeğin açığa çıkmasıdır.

Fakat dün çok farklı görünebiliyordu. Dün devrim, halk karşısında çok farklı bir konumdaydı. 15 Şubattan önce Avrupa'da da yine o ikili, parçalı, kendi içinde bir çok tutarsızlığı taşıyan kişiliği görüyoruz. Ancak egemen yan olarak gözükten devrimi, savaşı derinleştirmeyi isteyen, devrime inançsızlığı mahkum eden, VI. Kongreyi bir zafer ve devletleşme kongresi olarak tanımlayan kişiliktir. Hatta bu çıkışı, "Ankara'dan çıkarak partileştik, Ortadoğu'ya çıkarak ordulaştık, dünyaya açılmakla da devletleşeceğiz" sözüyle de sloganlaştırmıştır. Düşman karşısında ise, "hayır ben devletleşmeyi yerel yönetimler olarak algıladım. HADEP bir milyondan fazla oy aldı, devletleşmek budur. Devletleşmekten ortak devleti anladım. Cumhuriyeti birlikte kurduk, milli kurtuluş savaşını birlikte verdik. Bu tarihsel olarak böyledir. Kürt devletinin kurulması hayaldir. İmen de böyle, bir devletin kurulamayacağı sabittir" demiştir.

Bu iki duruş arasında ne kadar süre geçmiştir? Bu tutarsızlığın hem siyasi ahlakta, hem de genel ahlakta asla yeri yoktur. Böyle bir ikilem nasıl açıklanabilir? Hangi Abdullah Öcalan doğru söylüyor? İmralı'daki Öcalan mı, yoksa Avrupa'daki, Bekaa'daki, Suriye'deki Öcalan mı? İki ayrı kişilik, iki ayrı sınıf çizgisi var ve bunlar tutarlı bir bütünlük oluşturamaz. Biri özgürlük, demokrasi, sosyalizm, halkların kardeşliği, enternasyonalizmden söz eden,

halktan yana, sosyalizm için kendini adadığını söyleyen bir önderlik, diğeri ise bunları unutmuş, devletin kırk yıllık bir savunucusu olan Öcalan'dır. Hangisi esas alınacak? Daha da önemlisi bu iki Öcalan arasında gerçek anlamda bir fark var mı? Öcalan ile ilgili yaptığımız değerlendirmeleri alt alta koyup değerlendirdiğimizde, 15 Şubat öncesi Öcalan ile İmralı'daki Öcalan arasında özde bir fark yok. Bunun açıklaması çok basittir: Öcalan için devrim, devrim ideolojisi, programı ve değerleri bağlanması gereken ve temel alınması gereken ilke ve değerler bütünü değil, kullanılması gereken araçlardır. Amaç, bağlanması gereken ilke kendisinden başkası değildir. Bundan dolayıdır ki İmralı'da bir çırpıda devrim değerlerini, bütün bir partiyi altın tepside düşmana sunmada tereddüt etmedi ve kırk yıllık cumhuriyet ve Kemalizm savunucusu kesildi. Devrim değerleri ve parti kendisi için bir yük haline gelmişti, ölüm nedeni haline gelmişti, bu nedenle bir çırpıda atılmaydı; öyle ya, "Barış, partilerden, hatta PKK'den daha önemli"ydi!

Peki, Öcalan'ın yaşadığı yenilgiyi nasıl açıklamak gerekir? Hemen vurgulamalıyız ki, burada yenilen sosyalist bir önder değildir. Yaşanılan, bir dava, ilke adamının zor karşısındaki yenilgisi değildir. Yani Öcalan'ın teslimiyet ve tasfiyecilik durumu, dar anlamda bir sosyalistin, bir devrimcinin kendi iç zaaflarına tutsak düşmesi olarak açıklanamaz. Elbette basit zaaflar, güçlü yaşam dürtüsü birer olgudur, ama Öcalan'ın kendini algılayış ve kendini toplum ve dünya karşısındaki konumlandırış anlayışı ve bunun yarattığı ruh hali çok önemli, esas olarak bunun üzerinde durmak, basit zaafları da bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Burada ortaya çıkan; çizgi, ilkeleri ve değerleri kendisi için kullanan, kendisini amaç, bağlanması, tapınılması gereken merkez haline getiren, her şeyi kendisiyle açıklayan ve kendisine bağlayan, bütün parti ve halkı mutlak denetimine ve iktidarına alan ve bunu sürdürmeyi temel siyaset tarzı haline getiren, bütün partiyi ve halkı buna alıştıran bir kişiliğin ve sistemin yenilgisi ve iflasıdır. Yenilginin, teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğin temel nedeni, işte bu kişilik yapısının kendisidir. O anlamda burada bir "tutarlılık" vardır. Esas olan kendisi olduğu için, kendisini yanlış da olsa, yaşatmayı ve sürdürmeyi esas alıyor. Yine de ortada kendini ele alışı da bir yanlış vardır. Neden? Çünkü, araç olarak kullansa da onu var eden Kürdistan Devrimidir. Kürdistan halkının temel özlemleridir. Bugün bütün bunları terk etmiş ve devlete sarılmıştır. Devleti yüceltip onun karşısında diz çökmektedir.

Öcalan için amaç ve ilke yoktur, parti de onun için kullanılması gereken, kendisi ve yaşamı söz konusu olduğunda bir çırpıda atılması gereken bir araçtır. "Barış, partilerden ve hatta PKK'den daha önemlidir" (7. Kongreye sunulan Politik Rapordan...)

diyerek bunu teorileştirmeye çalışmıştır. İmralı süreciyle pratikte dayattığı tasfiyecilikle kanıtlandığı bu değil mi?

Kürt halkı özgürlüğe, ışığa, sıcaklığa susamıştı. Kürt halkı gerçek anlamda bir önderliğe ve ulusal birliğe susamıştı. Dün, devrim gerçeği ile Öcalan'ın yarattığı hayal birbirine karışmıştı. Bugün devrim gerçekliği tümünden yok edilmeye çalışılıyor. Geriye sadece bir illüzyon, yanılsama kaldı. Hiç bir sihirbaz, sihrini, büyüsunü gerçek yerine koyamaz!

Dün büyülenmiş olabiliriz. Ancak 15 Şubat gözlerimizdeki büyü perdesini kaldırdı. Bugün sihirbazlıkları hala devam ediyor. Dün devrim, savaş ve gerilla yanılsamayı kapatıyordu. Gerillanın başarısı, devrimci mücadelenin gelişmesi, Öcalan tarafından ortaya atılan temelsiz bir çok noktayı örtüyordu. Ancak bugün büyük bir daralma, silahsızlanma, güçsüzleşme, çözülme ve çöküş süreci yaşanmaktadır. Bu anlamda Öcalan ve İmralı Partisi yönetenleri, ne kadar kendilerini farklı gösterebilirler, ne kadar gerçekliği çarpıtmaya çalışsalar da, gerçekliği daha fazla perdeleyemezler.

Bütün bu sanal dünya aydınlatılır ve teşhir edilirse halkımız, partililer gerçekler dünyasına çekilirse gelişmelerin çok farklı olacağı açıktır. O zaman Öcalan sistemi hak ettiği pratik yanıtı halkımız ve devrimci mücadelemizden alacaktır.

Kısacası 15 Şubat, onu gerçekliği ile yüzleştirdi. "Tanrı" olmadığının da çok iyi farkındadır. Bu illüzyonun sürmesi kendi iradesinin mi, yoksa düşman iradesinin mi sonucudur? Bu sorunun kendisi de önemli ve mutlaka yanıtı araştırılmalıdır.

15 Şubat sonrası Öcalan, siyasal olarak bitmiştir. Öcalan, uluslararası karşı-devrim planı doğrultusunda hareket etmektedir. Dün yarattığı psikoloji, bağlılık ve siyasal gücü bugün bu planın başarısı için kullanılıyor. Devrimin, PKK'nin sonunu getirmeye çalışıyor. Ancak her şey onların istediği gibi ve bire bir gitmiyor.

Her şeyi kurguladıkları biçimde yürütmek istiyorlar. Öcalan mutlak anlamda teslim olmuş bir kişilik olarak irade sahibi değildir. Rolü de PKK'yi tasfiye etmektir. Af ve yaşamı için güvence istemi dışında her şey karanlık. Bu karanlık, Öcalan ve tasfiyeciler üzerinde Demoklesin Kılıcı gibi durmaktadır.

Bugün Öcalan "efsanesi" bitmiştir. Işık, Güneş yanılsaması hazin, trajik bir sonla noktalanmıştır! Gerçekler tüm çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır, çıkmaya devam edecektir... Dün sosyalizm, bağımsızlık, özgürlük savaşı vardı. Bugün İmralı Partisi için yalnızca Öcalan var. Amaç yalnızca odur!

Halkın veciz deyişiyle özetlemek gerekirse;
"Takke düştü kel göründü!"

DÜNYA

AMERİKAN
İDEOLOJİSİ

SAMİR AMİN

Dindarane bir söylemle maskelenmiş ve demokrasiye dair yavan bir retorikle alananmış ekonomik liberalizmin daniskası.

I.

Birleşik Devletler, bugün, iktidarı bir çeşit darbe ile ele geçirmiş bir savaş suçluları cuntası tarafından yönetilmektedir. Bu darbeye (şaibeli) seçimler takaddüm etmişti: ancak Hitler'in de seçimle başa gelen bir politikacı olduğunu asla unutmamalıyız. Bu benzerlikte, 11 Eylül, cuntanın, Gestapo gibi polis kuvvetlerini güçlendirmesine olanak vermesiyle "Reichstag [*] 'ın yakılması" vazifesini görmüştür. Bunların da kendi "Mein Kampf"ları -Ulusal Güvenlik Stratejisi-, kendi kitle dernekleri -vatansever örgütler- ve kendi vaizleri var. Bu gerçekleri söyleme cesaretimizin olması ve bunları şimdilerde oldukça manasız hale gelen "bizim Amerikan dostlarımız" türünden ifadeler ardına gizlemeye son vermemiz hayatidir.

Politik kültür, tarihin uzun erimli bir ürünüdür. Haddi zatında, besbelli her ülkenin politik kültürü kendine özgüdür. Amerikan politik kültürü, kıta Avrupa'sı tarihinden oluşandan açıkça farklıdır: bu kültür, aşırı Protestan unsurlar tarafından New England'ın kurulması, kıtanın yerli halkının soykırımı uğratılması, Afrikalıların köleleştirilmesi ve 19. yüzyıl boyunca birbirini takip eden dalgalarının bir sonucu olan etniklik nedeniyle bölünmüş toplulukların ortaya çıkması ile vücut bulmuştur.

II.

Modernlik, laiklik ve demokrasi, dini inanışlardaki bir evrimin, hatta bir devrimin sonuçları değildir; aksine, bu yeni güçlerin gereklerini karşılamak üzere intibak etmek zorunda kalan iman olmuştur. Bu intibak, Protestanlık'a özel değildi, farklı bir yoldan olsa da Katolik dünyası üzerindeki etkisi aynı olmuştur. Tüm dogmalardan bağımsız, yeni bir dini anlayış doğdu. Bu açıdan, Weber'in tezinin kendilerine verdiği önemle gururları okşanan Avrupa'nın Protestan toplulukları arasında geniş kabul görmesine rağmen, kapitalist gelişimin ön koşullarını hazırlayan Reform değildi. Reform, Hıristiyanlık'ın ilk yorumları da dahil Avrupa'nın ideolojik geçmişi ve "feodal" sisteminden imkan dahilindeki en kökten kırılmayı temsil etmiyordu, aksine, Reform, basitçe, bu tür bir kırılmanın en yalıtıcı ve en ilkel biçimiydi.

Egemen sınıfların çalışmaları Reform'un bir vechesiydi ve bu sınıflar tarafından denetlenen (Anglikan ve Lutheryan) ulusal kiliselerin yaratılmasına neden olmuştu. Haddi zatında, bu kiliseler, monarşi, büyük toprak sahipleri ve yeni yeni oluşmakta olan burjuvazi arasında, yoksul ve köylü tehdidini köşeye sıkıştırmak için kullanılan bir uzlaşmayı temsil ediyordu. Ulusal kiliseler kurarak, Katolik evrensellik fikrini etkin bir biçimde marjinalize etmek, özellikle, monarşinin, eski rejim ve yükselen burjuvazi güçleri arasındaki uzlaştırıcılık rolünü ve bu sınıfların ulusçuluk anlayışlarını güçlendirmeye, böylelikle, sonraları enternasyonalist sosyalizmin desteklediği evrenselciliğin yeni biçimlerinin ortaya çıkmasını geciktirmeye

yarayan monarşinin gücüne güç katmaya hizmet etti. Bununla birlikte, Reformun diğer veçheleri, kapitalizmin ortaya çıkışı tarafından tetiklenen sosyal dönüşümlerin ana kurbanları olan aşağı sınıflar tarafından gerçekleştirildi. Bu hareketler, Orta Çağ'ın milenarist [†] hareketlerinden türeyen geleneksel mücadele biçimlerine başvuruyordu; sonuç olarak, rehberlik etmek şöyle dursun, çağlarının ihtiyaçlarının gerisinde solup gittiler. Baskı altına alınan sınıfların, taleplerini içinde yaşadıkları yeni koşullarla ilişkili olarak ifade etmenin yollarını bulmaları için -Devrim'in laik, popüler ve demokratik hareketlilik biçimleri ile Fransız devrimini ve sosyalizmin öne çıkmasını beklemeleri gerekiyordu. Erken modern Protestan topluluklar, tam tersine, köktenci yanlısımlar aracılığı ile ihya oldular ve bu, sonuç olarak, halihazırda tüm Amerika'da çoğalmakta olan benzer türdeki vahiye dayalı bakış açısına yöneltilen sayısız yanıtı cesaretlendirdi.

17. yüzyıl İngiltere'sinden göçe zorlanan Protestan topluluklar, Katolik ve Ortodoks dogmalarından farklı özgün bir Hıristiyanlık geliştirdiler. Bu nedenle, Hıristiyanlık anlayışları İngiliz yönetici sınıfının çoğunluğunu oluşturan Anglikanlar dahil, çoğu Avrupalı Protestan tarafından bile paylaşılmamaktaydı. Genel bir ifade ile Reform'un asıl vasfının, Katolik ve Ortodoks kilisenin Hıristiyanlık'ı Yahudilikten bir kırılma olarak tanımlarken marjinalize ettikleri Eski Ahit'e geri dönmeyi istemesi olduğunu söyleyebiliriz. Protestanlık, Hıristiyanlık'a, Yahudilik'in ardılı olarak yerini iade etti.

Protestanizmin New England'a yönelen bu özgün hali, bugüne kadar Amerikan ideolojisini şekillendire geldi. Öncelikle, bu anlayış, meşruiyetini Kitab-ı Mukaddes'e dayandırarak, yeni kıtanın fethini kolaylaştırdı (Kitab-ı Mukaddes'e yaslanan İsrail'in vaat edilmiş toprakları canice fethi, Kuzey Amerikan söyleminin sürekli tekrarlanan bir temasıdır). Sonra, Birleşik Devletler, kendisinin Allah vergisi vazifesini ("Sarih Yazgısını" [†]) tüm dünyayı kuşatmaya kadar götürdü. Böylelikle, Kuzey Amerikalılar kendilerini "seçilmiş kavim" olarak kabul eder oldular, bir Nazi terimi olan Herrenvolk ile pratikte anlamdaş. Bugün yüz yüze olduğumuz tehdit işte budur. Bu, Amerikan emperyalizminin (imparatorluğunun değil), çoğu, hiçbir zaman ilahi bir vazife ile memur edildiklerini iddia etmeyen seleflerinden neden daha merhametsiz olacağını açıklar.

III.

Ben, yalnızca, geçmişin tekerrür edeceğine inananlar arasında değilim. Tarih insanları dönüştürür. Avrupa'da olan budur. Yazık ki, bununla birlikte, Amerikan tarihi, köklerinden kaynaklı dehşeti ortadan kaldırmak yerine bu dehşetin devamı ve etkilerinin sürmesi için çalıştı. Bu hem Amerikan "Devrimi" hem de art arda gerçekleşen göç dalgalarına rağmen ülkedeki yerleşim için doğrudur.

"Amerikan Devrimi" faziletlerinin, halihazırda, öne çıkarılması çabalarına rağmen, herhangi bir sosyal boyuttan oldukça yoksun, sadece sınırlı bir bağımsızlık savaşı olmuştur. Amerikan yerleşimcileri, İngiliz monarşisine karşı yürüttükleri ayaklanmanın hiçbir aşamasında ekonomik ve sosyal ilişkileri dönüştürmeye çabalamamışlardır- sadece an vatanın yönetici sınıfıyla kârı paylaşmaya devam etmeyi reddettiler. Erki, bir şeyleri değiştirmek şöyle dursun var olanı sürdürmek için, kendiler için istemektedirler-elbette daha fazla düzeylerde ve daha fazla azimle. İlk amaçları-diğer sonuçları ile beraber-, Amerika yerlilerinin soykırımına neden olacak Batı'ya yerleşmeye çalışmak olmuştur. Benzer biçimde, devrimciler hiçbir zaman köleliğe karşı gelmediler. Aslında, Devrim'in büyük liderlerinin çoğu köle sahibiydiler ve konu hakkındaki ön yargıları değiştirilemezdi.

Amerikan yerlilerinin soykırımı uğratılması yeni seçilmiş kavmin ilahi vazifesinin mantığında saklıydı. [Yerli] katliamları yalnızca arkaik ve uzak bir geçmişin ahlaki değerlerine mal edilemez. 1960'lara kadar soykırım işi oldukça açık ve gururla ifşa edilmekteydi. Hollywood filmleri "şeytan" yerlinin karşısına "iyi" [kovboy] sığır çobanını çıkartmaktaydı; geçmişin bu hicvi sonraki nesillerin eğitiminde merkezi oldu.

Aynı durum kölelik için de geçerlidir. Bağımsızlıktan sonra, köleliğin kaldırılması için neredeyse bir yüzyıl geçmeliydi. Bilakis, Fransız Devrimi'nin taleplerine rağmen, köleliğin kaldırılması olgusuna gelindiğinde, olgunun ahlakla bir ilgisi kalmıyordu- kaldırılma gerçekleşti, çünkü kölelik artık kapitalist yayılma gayesine hizmet etmiyordu. Bu yüzden, Afrika kökenli Amerikalılar, asgari de olsa vatandaşlık haklarının kabul görmesi için bir yüzyıl beklemek zorunda kaldılar. Ancak bundan sonra yönetici sınıfın kökü

derinlerde ırkçılığının önüne geçilebildi. 1960'lara kadar, aile pikniklerine bir vesile teşkil eden linç etmeler olarak kaldı. Aslında, linç, bugün binlerce insanı ölüme gönderen bir "adalet" sistemi biçiminde daha soyut ve daha dolaylı olarak sürmektedir- mahkum edilenlerin en az yarısının masum olduğu bilinen bir gerçek ve [ölüme gönderilenlerin] çoğu Afrika Amerikalıları.

Art arda gelen göç dalgaları da Amerikan ideolojisinin güçlenmesine yardım etti. Göçmenler, yurtlarını terke neden olan sefalet ve zulümden kesinlikle sorumlu değildirler. Topraklarını birer mağdur olarak terk etmişlerdir. Bununla birlikte, göç, kendini ülkelerindeki koşulları değiştirmeye yürekli kolektif mücadeleden feragat etmek manasına da geliyordu; [ülkelerinde] çektiklerini, geldikleri ülkenin bireyci ve "her koyun kendi bacağından asılır" ideolojisi ile değiştirdiler. Bu ideolojik kayma, sınıf bilincinin ortaya çıkışının yeni bir göçmen dalgasının gelip bunun politik ifadesini boşa çıkarmaya yardım etmesinden önce gelişmek için pek az zamanı varken, ertelenmesine de hizmet etti. Göç elbette Amerikan toplumunda "etnik salahiyetler" tanınmasına da katkıda bulunmuştur. "Bireysel başarı" nosyonu, aksi halde bireysel izolasyon tahammül edilemez olduğundan, güçlü ve birbirine faydalı (örneğin İrlandalı ve İtalyan) etnik toplulukların gelişimini dışlamaz. Yine de burada, etnik kimliklerin güçlendirilmesi Amerikan sisteminin yalnız kendini yeniden düzenlemek için kullandığı bir süreçtir, çünkü bu, kaçınılmaz olarak sınıf bilincini ve aktif yurttaşlığı zayıflatır.

Bu nedenle, Paris halkı "cennete hücum" hazırlanırken (1871'de komünçülerin ifade ettikleri gibi), Amerikan şehirleri, yoksul göçmenlerin (İrlandalı, İtalyan, vb.) yeni nesillerinden oluşan ve yönetici sınıf tarafından gayri ahlaki bir biçimde manipüle edilen arasındaki bir dizi ölümcül savaşa sahne oluyordu.

Birleşik Devletler'de, geçmişte olduğu gibi, bugün de bir işçi partisi yoktur. Güçlü işçi sendikaları, kelimenin her anlamıyla apolitiktir. Bunların, kaygılarını paylaşabilecek ve ifade edebilecek bir partiye hiçbir bağları yoktur; ayrıca, kendilerine ait sosyalist bir bakış açısı da meydana getiremediler. Bunun yerine, diğerleri gibi, egemen olduğu için sorgulanamaz kalan liberal ideolojiye bağlandılar. Mücadeleleri, liberalizmi hiçbir biçimde sorgulamaya dahil etmeyen sınırlı ve spe-

sifik bir gündeme binaen oluyordu. Bu manada "post-modernist" idiler ve öyle kaldılar. Yine de, cemiyetçi inanışlar, işçi sınıfı için sosyalist ideolojiye bir ikame teşkil edemez. Bu, Birleşik Devletler'deki en kökten cemiyet olan Afrika kökenli Amerikalılar için de böyledir; çünkü cemiyetçi ideolojilerin yürüttükleri mücadele, tanım itibarı ile kurumsallaşmış ırkçılığa karşı yürütülen mücadele ile sınırlıdır.

"Avrupa" ideolojileri (farklılıkları çerçevesinde) ve Amerikan ideolojileri arasındaki farkların en fazla göz ardı edilen veçhelerinden biri Aydınlanma'nın bunların gelişimi üzerindeki etkisidir. Aydınlanma felsefesinin, modern Avrupa kültür ve ideolojilerinin yaratılmasında temel teşkil eden belirleyici olay olduğunu biliyoruz ve bunun etkisi, Katolik (Fransa) olsun Protestan (İngiltere ve Hollanda) olsun, sadece kapitalist gelişimin erken merkezlerinde değil, fakat Almanya'da hatta Rusya'da dikkate değer bir biçimde bugüne dek kalmıştır. Bunu, Aydınlanma'nın, sadece "aristokratik" (ve kölelik öncesi) bir azınlığı meşgul eden-Jefferson, Maddison ve diğer bir kaç tarafından gelecek kuşaklar için oluşturulan bir grup- marjinal bir etkisinin olduğu Birleşik Devletler'le mukayese ediniz. Genel olarak, New Englandlı topluluklar, Aydınlanma'nın eleştirel ruhundan etkilenmemişlerdir ve kültürleri Lumieres [§] 'in tanırsız rasyonalizminden çok Kudüs'ün Cadıları'na yakın kaldı. Bu reddiyenin meyveleri çağın bir ürünü olan Yankee burjuvazisi olarak ortaya çıktı. New England'dan bilimin (fizik gibi ciddi bilimlerin) toplumun kaderini belirlemesi gerektiğini savunan, basit ve yanlış bir itikat ortaya çıktı-Birleşik Devletler'de yalnız yönetici sınıflar tarafından değil, büyük oranda halk arasında da yaygın olarak paylaşılmış bir görüş.

Bilimin aydınlanmaya ikamesi, Amerikan ideolojisinin göze çarpan kimi hususiyetlerini açıklamaktadır. Bu ikame, felsefenin neden bu kadar önemsiz olduğunu açıklar, çünkü felsefe, deneyciliklerin en zavallısına indirgenmişti. Bu, aynı zamanda, insan ve toplum bilimlerinin "saf" (ciddi) bilimlere indirgenmesi gibi çılgın bir çabayı da açıklar: bu nedenle "saf" iktisat, politik iktisadın, sosyoloji ve antropoloji ise köken biliminin yerini aldı. Bu son talihsiz abartı, çağdaş Amerikan ideolojisi ve Nazi ideolojisi arasındaki, kuşkusuz tüm Amerikan tarihi boyunca süregiden derin ırkçılığın kolaylaştırdığı yakın temasın bir başka yönünü

teşkil etmektedir. Bu garip bilim vizyonundan kaynaklı bir diğer abartı (en iyi örneği "Big Bang" teorisi olan) kozmolojik spekülasyona dair zayıflıktır. Aydınlanma, diğer birçok şeyle beraber, bize fizik biliminin bütünüyle, (bilimsel olmaktan çok metafizik bir kavramsal olan) bir evren bilimi değil, evrenin, birer araştırma nesnesi olarak alınan, kimi sınırlı hallerinin bilimi olduğunu öğretmiştir. Amerikan fikir sistemi, modern bilimsel gelenekten çok iman ve muhakemeyi uzlaştırmaya çalışan modernlik öncesi çabalara daha yakındır. Bu gerici bakış açısı, New England'ın Protestan tarikatçılarının amaçları ve bunların oluşturduğu bu çeşit dini ağırlığı olan bir topluluğa tamamen uygundu.

Bildiğimiz gibi, şimdilerde Avrupa'yı tehdit eden gerileme bu çeşittendir.

IV.

Amerikan toplumunun tarihsel formasyonuna şekil veren bu iki etken-egemen bir dini ideoloji ve bir işçi partisinin bulunmayışı- tamamıyla yeni bir durum meydana getirmek üzere bir araya geldiler: de facto tek parti olan sermaye partisi ile yürüyen bir sistem. Bu partiyi oluşturan iki kesim, liberalizmin aynı köktenci formunu savunmaktalar. İki kesim de, yalnız bu türden budanmış ve aciz bir demokrasiye dahil olan (seçmenin yüzde 40'ı) bir azınlığa hitap etmektedir. İşçi sınıfı, ilke olarak, oy kullanmadığından, partinin her bir kesiminin söylemini, kendilerine göre uyarladığı orta sınıf takipçileri vardır. İki kesim de bir kısım kapitalist çıkar sahibi (lobiler) ve yardım cemiyetlerinden seçmenler edinmişlerdir.

Bugün, Amerikan demokrasisi, benim "düşük yoğunluklu demokrasi" dediğim şeyin ileri bir modelini teşkil etmektedir. [Bu demokrasinin] işleyişi, seçime dayalı demokrasi pratiği üzerine kurulu politik yaşamın idaresi ve sermaye birikimi yasalarınca yürütülen iktisadi yaşam arasındaki tam ayırma dayanmaktadır. Dahası, bu ayırım, kökten bir itirazın herhangi bir biçimine tabi değildir, genel konsensüs olarak ifade edilebilecek durumun bir parçasıdır. Böyle olmakla birlikte, politik demokrasinin tüm yaratıcı potansiyelini etkin bir biçimde tahrip eden de bu ayırımdır. Ayırım, "piyasaya" itaat ve piyasanın dikteleri ile acizleşen temsil kurumlarını (parlamento, vb.) içiştir. Bu nedenle, Demokratlar ya da Cumhuriyetçilere oy vermek için yapılan seçim nihai olarak nafiledir.

Çünkü Amerikan halkının geleceğini belirleyen seçime ilişkin kararlarının sonuçları değil, finansal piyasaların ve diğer piyasaların kaprisleridir.

Sonuç olarak, Amerikan devleti hususiyetle ekonomiye (sosyal sorunları tamamen göz ardı ederken itaat ettiği sermayeye) hizmet için vardır. Bir tek temel nedenle devlet bu yolla işleyebilmekte: zira Amerikan toplumunu şekillendiren tarihsel süreç, işçi sınıfının politik bilincinin gelişmesini önlemiştir. Bunu, sosyal çıkar gruplarının zorunlu karşılaşma alanı olan (yeniden olabilecek) Avrupa devleti ile mukayese ediniz. Avrupa devleti, bu nedenle, gerçek manada demokratik uygulamalar doğuran sosyal uzlaşılardan yana olmuştur. Sınıf mücadeleleri ve diğer politik mücadeleler, devleti bu yolla işlemeye zorlamadığında, sermaye birikiminin özgün mantığı ile yüz yüze geldiklerinde bu mücadeleler özerk kalamadıklarında, demokrasi tamamen manasız bir deneyim halini alır- Birleşik Devletlerde olduğu gibi...

Egemen bir dini pratik -ve bunun köktenci bir söylem aracılığı ile sömürüsü- ile ezilen sınıfların politik bilinçten yoksun oluşunun oluşturduğu bileşim, Birleşik Devletler politik sistemine, demokratik uygulamaların potansiyel etkisini ortadan kaldıracı ve bunları merhamet ritüellerine (bir eğlence olarak politika, politik kampanyaların amigolarınca yapılan açılış eğlenceleri, vb.) indirgeyebilecek, daha evvel görülmemiş düzeyde bir manevra kabiliyeti vermektedir.

Bununla birlikte, kendimizi kandırmamalıyız. Çünkü kumanda mevkisini işgal eden ve bunun mantığını iktidarın gerçek sahiplerine, sermaye ve hükümetteki hizmetkarlarına, empoze eden, söz konusu köktenci ideoloji değildir. Tüm kararları yalnızca sermaye almaktadır ve ancak böyle olduğunda Amerikan ideolojisini bunun neticesine hizmet için harekete geçirir. Kullandıkları araçlar, amaçlarına -dezenformasyonun eşi görülmemiş ve sistematik kullanımı-, eleştirenleri izole etmek ve onları şantajın sürekli ve tiksindirici bir şekline maruz bırakmak suretiyle, hizmet edebilmektedir. Böylelikle, bu oluşum kamunun ahmaklığından faydalanarak "kamu efkarını" kolaylıkla etkileyebilmektedir.

Amerikan yönetici sınıfı bu durum için müteşekkirdir, zira yabancı gözlemciler için apaçık olan, fakat her nasılsa Amerika halkının kendisi için fark edilemeyen bir riya ile kaplı, bir çeşit

kusursuz siniklik [cynicism] geliştirdi. Rejim, ihtiyaç duyduğu her durumda, en aşırı biçimleri de dahil, şiddete başvurmaktan oldukça memnun. Amerikalı tüm radikal aktivistler bunu oldukça iyi bilmekteler; kendilerine sunulan yegane seçenekler satılmak ya da bir gün öldürülmek.

Tüm diğer ideolojiler gibi Amerikan ideolojisinin de aşınma ile başı beladadır. Yönetici sınıfın halk üzerindeki baskısı -makul bir sosyal geçimin gözlemlendiği, güçlü ekonomik büyüme ile imlenen-sükûnet devrelerinde tabiatıyla azalmaktadır. Bu nedenle, söz konusu oluşum, zaman zaman klasik metotları kullanarak ideolojiyi güçlendirmek zorundadır: Kendisinin yok edilmesi için harekete geçirilen tüm muhtemel araçları haklı çıkaracak (Amerikan toplumu tanım itibarı ile iyi kabul edildiğinden, her zaman yabancı olan), bir düşman (bir şer imparatorluğu, şer eksen) belirlenmiştir. Bu düşman geçmişte komünizm oldu; McCarthyizm (bugünkü "Amerikan yandaşları"nın unuttuğu bir fenomen) Soğuk Savaş'ın başlamasını ve Avrupa'nın teslimiyetini mümkün kılmıştı. Bugün, düşman, gerçekte yönetici sınıfın gerçek projesine, gezegenin askeri kontrolüne, hizmet eden ve yalnızca bir bahane olduğu açık olan "terörizm"dir.

Amerika'nın yeni hegemonik stratejisinin açık amacı, Washington'un buyruklarına dirençle karşı koyabilecek güce sahip bir başka gücün ortaya çıkmasını önlemektir. Bu nedenle, çok fazla "büyüyen" ülkelerin bölünmesi gerekmektedir, zira Birleşik Devletler üslerini, kendilerinin "müdafaası" için kabullenmeye hazır ve gönüllü olan azami sayıda uydunun yaratılması gerekmektedir. Son üç başkanın (baba Bush, Clinton ve oğul Bush) hemfikir oldukları üzere, "büyük" olma hakkına sahip tek ülke vardır, o da Birleşik Devletler'dir. Bu bağlamda, Birleşik Devletler hegemonyası, nihai olarak, ekonomik sisteminin herhangi bir spesifik avantajından ziyade devasa askeri gücüne bağlıdır. Bu güç sağ olsun, [sayesinde], aksi durumda hizaya gelmeye gönüllü olmayanlara "iri yumruğu" ile yeni emperyalist düzeni dayatan Birleşik Devletler, küresel mafyanın rakipsiz lideri olabilmıştır.

Yakın geçmişteki muvaffakiyetleri ile cesaretlenen aşırı sağ, şimdilerde, Washington'da iktidar dizginlerine sıkıca yapışmıştır. Mevzu bahis seçim oldukça açıktır: ya ardındaki destekle, özel bir para kazanma takıntısından fazla bir şey olan,

süper güçlü bir "liberalizm" ile Birleşik Devletler hegemonyası kabul edilir yahut ikisi de reddedilir. İlk durumda, Washington'a yok yere, dünyayı "yeniden tasarlaması" için bir fırsat vermiş olacağız. Ancak ikinci seçeneği benimseyerek, gerçekten çoğulcu, demokratik ve barışsever bir dünyayı yeniden kurmak için katkı olabilecek bir şey yapabiliriz.

Avrupalılar, 1935 ya da 1937'de tepki vermiş olsalardı, Nazi çılgınlığını bu denli zarara neden olmadan durdurabilirlerdi. 1939'a kadar erteleyerek, Avrupalılar, bu çılgınlığa on milyonlarca kurban verilmesine neden oldu. Şimdi, sorumluluğumuz, Washington'un neo-Nazi tutumunu sınırlamak ve ortadan kaldırmak için harekete geçmektir.

[*] Eski Alman Millet Meclisi, ç.n.

[†] Kıyametten önce bin yıl refah ve selametın süreceğine inanan, ç.n.

[‡] "Manifest Destiny"

[§] Aydınlanma Felsefesi, ç.n.

Çev: Aydın ÖRDEK

DUNYA

Başkan Chavez ve Referandum

J. Petras

Sağcıların yaşadığı hüsrarla solcuların içerisinde bulunduğu hüsrar arasında bulunan son derece karmaşık ve çelişkilerle dolu Venezüella politikası ve Devlet Başkanı Chavez'in özgün politikaları hakkında pek az şey yazıldı.

İdeolojik Washington ve pragmatik Wall Street arasındaki bölünme, karşılaştırma ve uzlaştırma politikaları arasındaki farka ve Venezüella ve diğer Latin Amerika ülkeleri arasındaki yakınlaşmalar ve ayrışmalar üzerine çok daha az tartışma yürütüldü. Sol da, sağ da Chavez hükümetinin politikalarına dair karşı karşıya bulunulan gerçekler yerine efsaneleri ortaya sürdüler.

Efsane 1--Chavez sağcı muhalifler tarafından referandumda alt edilebilecek düzeyde, aslında sevilmeyen bir Başkandır.

Sağcılar ve onların Washington'daki destekçileri çok sayıda noktayı yanlış hesapladılar. İlk olarak, Chavez hükümetinin en zayıf olduğu an, PVDS tarafından yönetilen lokavt (Aralık 2002 - Şubat 2003) sonrası petrol fiyatlarının çok daha düşük olduğu, ekonominin kötü durumda bulunduğu, hükümetin sosyal yardım fonlarına yeterli kaynağın aktarılamadığı ve hükümeti tutan köklü siyasi örgütlerin zayıf olduğu dönemdi. Bir buçuk yıl sonra referandumun yapıldığı sırada (Ağustos 2004) sosyo-ekonomik ve siyasi koşullar dramatik bir şekilde değişti. Ekonomi %12 büyüme gösterdi, petrol fiyatları rekor fiyatlara ulaştı, sosyal harcamalar artırıldı ve bunun sonuçları hemen gözle görülür yaygın sonuçlar verdi ve demokratik kitle örgütleri tüm ülke genelindeki bütün popöler

oluşumlara nüfuz etmiş durumdaydı. İnisiyatif çok açık bir şekilde sağdan sola geçmişti, fakat hem ABD hem de onun muhalif işbirlikçileri gerçekleri göremeyecek kadar kör durumdaydılar. 2003 yılında başarısız olan lokavt sebebiyle devlete ait petrol endüstrisi ve fon tahsisi üzerindeki kontrolünü, 2003 yılının hemen başındaki başarısız olan askeri darbenin ardından ordu üzerindeki etkisini kaybetmiş olan muhalifler hükümetin referandum kampanyasına karşı çok az kaynağa sahiptiler ve seçim sonrası "asker-sivil" darbesini başlatmak için hareket güçleri bulunmuyordu.

Efsane 2--Sağcı uzmanlara göre referandum Chavez'in "popülaritesi", "kişiliği", "karizması" ve "otokratik" tarzı konularını temel alıyordu.

Gerçekte, referandum sınıf/ırk farklılıklarını temel alıyordu. Muhaliflere karşı olan sendika liderlerinin belirttiklerine göre, çalışan kesimin ve çalışan yoksulların %85'inden fazlası Chavez'e oy verirken varlıklı komşuları ve sınırlardaki oy verme üzerine önceki raporlar referandumda %80 oranında tersi yönde oy vereceğini gösteriyordu. Benzer bir süreç veya sınıf/ırk kutuplaşması Afro-Venezüellalılar arasındaki sıra dışı seçim katılımı ve oy vermede son derece açıktır: Seçime katılım arttıkça Chavez'e oy verenlerin sayısı artmıştır ve benzersiz bir şekilde seçmenlerin %71'i sandığa gitmiştir. Şu açıktır ki; Chavez sosyal refah programlarını, sınıf ittifaklarını seçmen davranışıyla ilişkilendirmekte başarılı olmuştur.

Efsane 3--Hem sağ, hem de solda oluşan inanca göre medya kitlelerin oy verme davranışını

belirliyor, politik gündemleri kısıtlıyor ve genellikle sağın zafer kazanmasını sağlıyor ve solun daha evcil ve zararsız hale gelmesine yol açıyor.

Venezüella'da Sağ, başlıca televizyon kanalları ve yazılı basının % 90'ını ve başlıca radyo istasyonlarının ise çoğunu kontrolü altında tutmaktadır. Buna rağmen referandumda %18'lik bir fark oluşmuştur (%59'a %41).

Referandum sonuçları, toplumsal reformlar için verilen başarılı mücadeleler etrafında inşa edilmiş, güçlü olan ve toplumun köklerini saran örgütlenmelerin medya manipülasyonunu kolayca ortadan kaldıracabilecek düzeyde, kitlesel bir siyasal ve toplumsal bilinç yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Sahip oldukları "yapısal güce" -para, medya tekeli ve Washington desteği- karşı duydukları seçkin iyimserlik onların bilinçli kolektif örgütlenmenin seçkin kaynaklara denk olabileceği gerçeğine gözlerini kapamalarına sebep oldu. Aynı şekilde, referandum sonuçları merkez sol tarafından ileri sürüldüğü gibi onların seçimleri medya sebebiyle kaybettikleri görüşünü de çürütüyor. Merkez sol, seçimler sırasında medyayı "nötralize etmek" için neo-liberalizmle kucaklaşmayı onaylıyorlar. Onlar, öncesinde kitlesel mücadelenin ve kitle örgütlerinin kitlelerde toplumsal bir bilinç yaratıldığı takdirde seçimlerin medya muhalefetine rağmen kazanılabileceği gerçeğini kabul etmiyorlar.

Efsane 4-Çoğu solcu gazeteciye göre, Chavez'in zaferi Latin Amerika'da popülist milliyetçi bir yeni dalganın ortaya çıkışını gösteriyor.

Bunun aksini ortaya koyacak çok sayıda kanıt mevcut. Lula'nın yönettiği Brezilya petrol araştırma yapma haklarını ABD ve Avrupalı çokuluslu şirketlere sattı, (Arjantin ve Şili ile birlikte) seçimle gelmiş Devlet Başkanı olan Aristide'nin zorla kaçırılmasının ardından empoze edilen Washington'un kukla rejimine istikrar kazandırmak için Haiti'ye 1500 askerlik bir destek sağlıyor. Benzer şekilde, diğer And ülkelerinde (Ekvador, Peru, Bolivya ve Kolombiya) seçimle iş başına gelen hükümetler kamuya ait petrol şirketlerini özelleştirmeye çalışıyor, ALCA ve Kolombiya Planı'nı destekliyor ve dış borçlarını ödemeye devam ediyorlar. Uruguay'daki Geniş Cephe Brezilya'nın uygulamakta olduğu neo-liberal politikaları uygulama sözü veriyor. Chavez bölgesel ticaret bloğu olan MERCOSUR'u güçlendirmeye çalışırken, Brezilya ve Arjantin bölge dışındaki ülkelerle olan ticari ilişkilerini artırıyor. Sonuç olarak, ortada Chavez'in anti-empyralist politikaları ve kitle desteğine sahip toplumsal örgütlen-

melerine karşı neo-liberal rejimlerin oluşturduğu bir blok bulunuyor. Chavez kendi bağımsız dışışleri politikasını oluşturmaya devam ediyor ve bunu yaparken ilkesel müttefikleri, kitle desteğine sahip toplumsal örgütlenmeler ve Küba.

Efsane 5-Referandum yenilgisi, ABD empyralizmi ve onun yerel işbirlikçilerinin büyük bir taktik yenilgisidir.

Fakat Chavez'in seçim sonrası Washington ve büyük işletmelere yönelik iyi ilişkiler kurma girişimlerinin gösterdiği gibi, empyralizmin yenilgisi her zaman devrimci dönüşüm anlamını taşımaz veya devrimci dönüşümlere yönelmez. Chavez'in politikalarının çoğu Orinoco'nun doğal gaz ve petrol alanlarını tüketen Texaco-Mobil ve Exxon ile yapılan yatırım anlaşmalarından beklenen 5 milyar ABD \$'na dayanmaktadır. Solun içerisinde bulunduğu aşırı kendine güven havası, onların Chavez'in söyleminde ortaya çıkan 180 derecelik değişimleri ve heterodoks toplumsal refah anlayışını ve onun istikrarlı bir şekilde uygulamaya koyduğu neo-liberal ekonomik politikaları incelemelerini engelliyor.

Başkan Chavez siyasal olarak bir yandan ABD ve onun yerel rantiyerlerinin derebeylik sistemini reddetmek ile yabancı ve ulusal yatırımcılarla şehirde ve kırsal alanda yaşayan yoksulları bir refah kapitalizmi programı oluşturmak üzere bir koalisyon içerisinde bir araya getirmeye çalışmak arasında başarılı bir denge politikası uygulamıştır. Chavez, Castro'nun sosyalist devriminden çok Franklin Roosevelt'in (New Deal) Yeni Düzen politikasına daha yakındır. Chavez, üç siyasal krizin ardından - başarısız olan askeri darbe, petrol yöneticileri lokavtının çözülmesi ve referandum yenilgisi - medya baronları, büyük ticaret plütokratları ve ABD hükümetiyle mevcut mülkiyet ilişkileri, medya sahipliği ve Washington'la ilişkilerin yaygınlaştırılması temelinde diyaloga geçmeyi ve konsensüse varmayı önerdi.

Chavez'in merkezci-reformist politikaları olan bağlılığı, kendi hükümetinin şiddet kullanılarak devrilmesi için açık çağrılar yapan medya kurumları sahiplerini neden tutuklamadığını ve ayrıca askeri isyanı kışkırtan ve anayasal düzeni şiddet kullanarak yıkmaya çalışan işadamları birliğinin liderlerine (FEDECAMARAS) karşı neden yasal müdahalelerde bulunmadığını da açıklıyor. Avrupa, Kuzey Amerika ve diğer bölgelerde bulunan ülkelerin çoğunda demokratik seçimle iş başına gelen hükümetler bu tür şiddet kullanarak hükümeti devirme eylemlerine girişen seçkinleri tutuklamış ve cezalandırmıştır.

Başkan Chavez sürekli olarak onların mülklerinin, imtiyazlarının ve refahlarının tartışma konusu olmadığını tekrarlamıştır. Bu seçkinler zümresinin hükümeti devirmek için üç kez anayasal düzen karşıtı eylemde bulunmaları gerçeği ve kendi sınıf konumlarını halen korumalarının yanında, Başkan Chavez'in kamu sektörü-özel sektör ortaklığı ve sosyal refah harcamalarına dayanan kalkınma vizyonunda kendilerinin halen önemli bir rol oynadığını düşündüğünden son derece eminler. 5 yıllık yönetme süresi ve 3 büyük "sınıfsal karşı çıkışın" ardından en azından hükümet düzeyinde mülkiyet veya sınıfsal ilişkilerde bir kesinti olmadığı ve yabancı ülkelerdeki kredi veren kurumlarla, yatırımcı veya petrol alıcılarıyla bir kopuş yaşanmadığı son derece açıktır. Hükümet, dış borç ödemelerini yapma, özel sektördeki ihracatçılara teşvik ödeme, sanayicilere düşük faizle kredi verme mali çerçevesinde, sağlık, eğitim, barınma, küçük işletmelere destek ve tarım reformuyla ilgili sosyal reformlar için devletin ayırdığı bütçeyi artırmaktadır.

Venezüella hükümeti, yüksek petrol fiyatları ve petrol ihracatından gelen gelir sayesinde büyük işletmeler ve yoksullar arasındaki bu dengeyi koruyabilir. Başkan Roosevelt gibi, Chavez'in olumlu sosyal refah programları düşük düzeyde gelire sahip milyonlarca oy verenin gönlünü kazandı fakat ne parasal gelir düzeylerini etkiledi ne de geniş ölçekli istihdam projeleri yaratabildi. İşsizlik halen %20 civarında ve yoksulluk sınırı halen %50'nin üzerinde. Son derece kapsamlı sosyal harcamalar yoksul kesimin sosyal yaşantısını olumlu yönde etkiledi fakat onların sınıfsal konumlarını geliştirmede. Chavez, hakimiyeti tehdit edildiğinde agresif ve radikaldir, meydan okumayı bertaraf ettiğinde ise uzlaşmacı ve ılımlıdır.

Efsane 6-Sol ve Sağ ideolojik Washington ile pragmatik Wall Street arasındaki taktiksel bir ayrım olduğunu tanımlamada başarısız oldular. ABD'deki siyasi siyaset sınıfı (Cumhuriyetçiler ve Demokratlar, Başkanlık ve Kongre) Chavez'i ortadan kaldırmak için tehditlerde bulunuyor, yıkıcı lokavtları, şiddet kullanılan darbeleri ve sahte bir referandumu teşvik ediyor ve destekliyordu.

Bunun aksine, belli başlı ABD ve Avrupalı petrol şirketleri ve bankalar Chavez hükümetiyle istikrarlı, uzun süreli ve karlı ekonomik ilişkiler içerisindeydiler. Yabancı kredi kuruluşlarına ödemeler anında ve gününe sadık olarak yapılmış ve bu

kuruluşlarda bu karlı ilişkiyi bozmama modasına uygun olarak konuşmamış ve karşı harekette bulunmamıştır. ABD'li başlıca büyük çokuluslu petrol şirketlerinin bölgede 5 milyar \$ ile 20 milyar \$ arasında değişen yeni araştırma ve sömürme yatırım projeleri bulunuyor. Hiç şüphe yok ki, bu ÇUŞ'ler (Çok Uluslu Şirketler) Venezüella'nın tüm petrol gelirleri üzerinde tekel oluşturmak için askeri darbenin başarılı olmasını istediler fakat Washington'un başarısızlığını gördükten sonra petrolün sağladığı refahı Chavez rejimiyle paylaşmaya razı oldular. Venezüella hükümeti FEDECAMARAS ve Washington'a doğru yeni bir uzlaşmacı aşamaya doğru ilerledikçe Washington ile Wall Street arasındaki bu taktiksel ayrımlar azalıyor. Washington'un referandum yenilgisi ve ABD'li büyük çok uluslu şirketlerle olan petrol anlaşmaları sebebiyle, Washington yeni ve daha olumlu koşullar ortaya çıkana kadar geçici bir 'ateşkes' yapmanın yollarını arayacaktır. Bu olası "ateşkesin" Venezüella'nın kritik durumdaki dışişleri politikasını nasıl etkileyeceğini görmek son derece ilginç olacaktır.

Efsane 7--Chavez devriminin şimdiki aşamasının temel hamlesi, devletteki yolsuzluklara ve güvenilmez durumdaki siyasi muhalefete sıkı sıkıya bağlı olan son derece siyasallaşmış adalet sistemine karşı ahlak boyutlu savaş başlatmak olacaktır.

Sol kesimdeki çoğu kişiye göre, "Hayır" oy kampanyasının radikal içeriği topluluk temelli kitle örgütlerinin ortaya çıkması, sendika birliklerinin harekete geçirilmesi iş, gelir ve halkçı siyasal güç anlamına gelecekte oluşacak sosyal değişimlere dair sözlere dayanan seçmen katılımının dağılık durumdaki demokratik sürecinden kaynaklanmaktadır.

Ahlaki düzeltme (yolsuzluklara karşı) kampanyalarına, genel olarak "ulusal birlik" oluşturmak üzere tasarlanan ve sınıf dayanışmasını zayıflatan orta sınıfa yönelik politikalar eşlik etmektedir. Solda oluşan, referandum öncesi harekete geçen kitle örgütlenmelerinin "yeni halk demokrasisi" için temel oluşturacağı inancının yakın geçmişte çok az bir temeli mevcut (benzer harekete geçişler başarısız darbe girişimi ve patronların lokavtından önce de meydana gelmişti). Hükümetin desteklediği ahlaki çürümeye karşı kampanyalar Venezüella veya başka bir yerdeki yoksulların çok da ilgisini çekmiyor. Bunun yanında zaten Chavez ideolojisinin siyasal önderlerinin odaklandığı nokta alternatif yönetim kaynakları yaratmaktan ziyade yaklaşmakta olan parlamento seçimleridir. Solun,

halkın harekete geçmesini referandum sonrası dönemde de karşılığını bulacağına yönelik görüşü, Venezüella'daki siyasal süreçteki iç çelişkilerin farkına varamayan bir siyasal efsane yaratmaktadır.

Sonuç

Venezüella'daki referandumda "Hayır" oylarının kitlesel halk desteğiyle zafer elde etmesi Latin Amerika ve diğer yerlerdeki yüz milyonlarca insanda ABD tarafından desteklenen oligarşilerin seçim sandığında mağlubiyete uğratılabileceği konusunda umut kazanmasını ve ilham almasını sağladı. Olumlu seçim sonuçlarının OAS, Carter ve Washington tarafından kabul edildiği gerçeği Başkan Chavez'in orduda yapacağı stratejik değişimlere yönelik, anayasal sonuçların kabul edildiğinin garanti altına alınmasını sağlayacak bir takdirdir.

Analizi daha da derinleştirdiğimizde, Sağ ve Soldaki başlıca muhaliflerin anlayışları ve algılayışları eleştiriye açıktır: Sağ içinde bulunduğumuz konjonktürdeki Chavez'in arkasındaki siyasal ve kurumsal desteği küçümsemektedir ve Sol ise referandum sonrası dönemde politikaların yönü üzerine aşırı radikal bir görüşe sahiptir.

"Gerçekçi" bir gözle bakıldığında, Chavez hükümetinin, bir yandan yurtiçi ve yurtdışındaki yatırımcılarla bağlarını güçlendirirken diğer yandan "Yeni Düzençi" toplumsal refah programlarına da devam edeceğini söyleyebiliriz. Sahip olduğu sınıf çelişkilerini dengeleme becerisinde, dengenin her iki taraftan birine doğru kayması petrol gelirlerinin sürmekte olan artışına bağlıdır. Petrol fiyatları düştüğü takdirde, zorlu - sınıfsal- tercihlerin yapılması zorunlu hale gelecektir.

James Petras, New York'taki Binghamton Üniversitesinde eski Sosyoloji Profesörü, 50 yıldır sınıf mücadelesinde varlığını sürdürüyor, Brezilya ve Arjantin'deki topraksızlar ve işsizler hareketine danışmanlık yapmaktadır, kendisi Globalization Unmasked (Zed) isimli ortak çalışma ürünü olan kitabın yazarlarından biridir. Kendisine ulaşılabilir olan internet adresi: jpetras@binghamton.edu
26 Ağustos 2004

Not:

<http://www.rebellion.org/noticia.php?id=4135>
adresinden alınmıştır.

Çeviren: Bahadır Ahıska

TARTIŞMA**SINIFLAR VE SINIF SAVAŞIMI
ÜZERİNE****I****Ali Engin Yurtsever**

Tarihsel materyalist bakış açısı ile baktığımızda insanların maddî yaşamlarını sürdürürebilmek için üretimde buldukları ve bunun için de sonucunu önceden bilmedikleri bir takım ilişkiler içine girdiklerini görürüz. Bu ilişkilerin sonucunda kaçınılmaz olarak sınıfların meydana gelmesi ve bu sınıfların belirli ölçülere göre belirlenmesi bir olgu olarak kendini dayatmıştır.

Tarihsel gelişim süreci içinde burjuvazi ve proletarya olarak adlandırdığımız iki sınıfla karşı karşıya bulunuyoruz. Bu belirlemeyi yaparken sınıf tanımını tekrar hatırlamak gerekmektedir. Sınıf: Tarihsel olarak belirlenmiş üretim sistemi içinde tuttukları yere, emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadıkları role, toplumsal zenginlikten aldıkları payın miktarına ve alış yöntemine göre birbirinden ayrılan geniş insan topluluklarıdır.

Yukarıdaki tanımları madde madde açacak olursak; tarihsel olarak belirlenmiş üretim sistemi içinde tuttukları yere göre belirlemede,

a- Egemen üretim biçimi içinde,

b- Üretim sistemi içinde tutulan yere bakmak gerekir. Üretken sınıf (proletarya) artı-değeri yarattığı halde sömürülen sınıftır, üretken olmayan sınıf (burjuvazi) ise üretmediği halde sömüren, toplumsal zenginliğe el koyan sınıftır.

c- Üretim araçlarıyla ilişkilerin belirlenmesinde ölçü, üretim araçlarına sahip olup

olma durumudur. Burjuvazinin egemenliğinin temel kaynağı üretim araçlarına sahip olmasından kaynaklanır.

d- Emeğin toplumsal örgütlenmesinde aldıkları role göre belirlemede, sınıflar üreten-üretmeyen ayrımından farklı olarak ayrıca "çalışan-çalışmayan" diye de ikiye ayrılırlar. Üreten-üretmeyen ayrımı artı-değer süreciyle ilgilidir. Her çalışan doğrudan artı-değer üretmez. Örneğin hizmet sektöründe çalışan emekçiler, artı-değer üretimine doğrudan katılmazlar; dolaylı olarak artı-değer üretiminin alt işlevlerinden birini yerine getirirler; ama yine de çalışan sınıfın üyeleridirler. Bir başka deyişle işçi sınıfının kapsamı içerisinde yer alırlar.

e- Toplumsal zenginlikten alınan paya göre belirlemede... Yukarıda yazdığımız belirlemeler ışığında doğal olarak yaratılan toplumsal zenginlikten alınan payın miktarı, alış şekli ve kaynağının da farklı olacağını söyleyebiliriz. Proleterin aldığı pay işgücünün değeri ile belirlenir, kendisi üretir ama parayı kapitalist öder. Kapitalist ise aldığı payı kendisi kendine ödemez, proleter tarafından üretilir, artı-değer oranına göre belirlenir ve kendisinin zorla el koyması tarafından gerçekleşir.

İktidarın, üretim araçlarının mülkiyetini elinde bulduran burjuvazi tarafından gasp edilerek ve çeşitli isimler altında bir sınıf dik-

tatörlüğüne dönüşerek var olduğu günümüz kapitalist toplumlarında, proletarya hem bu sömürü düzenine son verecek olan kendi iktidarını kurmak, hem de gelecek komünist toplumun temellerini atarak, altyapısını hazırlamak gibi tarihsel bir görevle karşı karşıya bulunmaktadır.

Sınıfların ortadan kaldırılması ancak sınıf savaşımı ile gerçekleşir ve proletaryanın bundan başka kurtuluşunun yolu yoktur. Egemen sınıfların iktidarları mutlak olarak diktatörlük bağlamında ele alınmak durumundadırlar. Ancak proletarya diktatörlüğü kavramını da diğer sınıf diktatörlükleri kapsamında değerlendirmek, bir yanlış anlaşılmaya, bir kavram karmaşasına yol açacağı için bu kavramı ve buna bağlı olarak sınıf farklılıklarını yeniden hatırlatmakta yarar vardır. Proletarya diktatörlüğü bütün ezilenlerin proletarya önderliğinde birleşerek ve burjuvaziye karşı savaşarak elde ettikleri kazanımların, yeni bir sistemin iktidarınıdır, adıdır. Amaç, burjuvaziye sömürü özgürlüğünden yoksun bırakarak, üretim araçlarının mülkiyetini bütün sömürülenler ve ezilenler adına kolektifleştirip tekelleştirerek ekonomik dönüşümü sağlamaktır.

"Herkesin yeteneğine ve katkısına göre" pay alacağı bir toplumsal sistemin yaratılıp bu sistemin ileride kendi yerini, "herkesin yeteneğine ve gereksinimine göre" toplumsal üretimden pay alacağı bir toplumsal üretim sistemine bırakacağı bir tarihsel süreçtir. Aynı zamanda sömürünün kaldırıldığı bir süreçtir. Burjuvazinin diktatörlüğü ise bir avuç kapitalistin (mutlu azınlığın) üretmeksizin, üretim araçlarının mülkiyetini elinde bulundurmadan dolayı, proletarya tarafından üretilen zenginliği (artı-değeri) acımasızca sömürerek, kendi çıkarını ebedî kılmaktır. Bu nedenle burjuvazi iktidarını şu isimler altında ve görünümünde sürdürür;

Faşizm,
Sosyal demokrasi,
Parlamentar demokrasi,
Bonapartizm
Asker-polis diktatörlüğü.

Burjuvazinin üretici güçlerin gelişimine uyum sağladığı ölçüde toplumu yönetme (sömürme) sorunu pek çıkmaz; ancak tarihsel koşulların değiştiği, bir başka deyişle proletaryanın sınıf mücadelesi geliştiği ölçüde burjuvazi de koşullara bağlı olarak iktidar (sömürü ilişkilerinin) biçimini değiştirir. Ancak yine tarihsel ilişkilerin gelişiminden biliyoruz ki, tarihin

bir noktasında burjuvazi üretici güçlerin gelişimine ayak uyduramaz ve ait olduğu yere, tarihin çöp tenekesine gider; tarihe karışır; tarih olur. Kısacası burjuvazi, tarihsel bir kategori olarak sonludur ve bütün tarihsel kategoriler gibi aşılır. Burjuvazinin 'tarihin Sonu'nu ilan etmesi bu bakımdan sonunun geldiğinin de tersten de olsa bir göstergesidir.

Bu iki sınıfın yani burjuvazi ile proletaryanın antagonist çelişkisinin nedeni sınıfsal yapılarından kaynaklanır. Burjuvazi üretim araçlarının mülkiyetine sahip olduğu için sadece üretimin ne kadar ve ne olacağına karar vermez, aynı zamanda işgücünü bir meta olarak satın alarak kendi denetiminde üretim yaptırır ve emek gücü tarafından yaratılan artı-değere el koyar; üretim miktarını ve üretimin ne olacağını proletarya değil, burjuvazinin kâr edeceği sektörler belirler. Proletarya ise üretim araçlarına sahip değildir, işgücünü satmaktan başka bir olanağı yoktur ve burjuvazi için artı-değer üretir.

Tarihin sınıfların savaşımı olduğundan hareketle, sınıflar var oldukları sürece bu savaşımın da devam edeceği reddedilemez bir gerçekliktir.

Sınıflar arası mücadele ekonomik, politik ve ideolojik olarak yürütülür; bu nedenle iktidarı elinde bulunduran sınıfın ya da bu sınıfa karşı mücadele eden sınıf tarihsel misyonlarını bu dikkate alarak yürütmek, sınıflar mücadelesinin gereğini yerine getirmek zorundadırlar. Marksistler ancak siyasal iktidarı ele geçirmek, bütün alanlarda proletaryanın egemenliğini kurmak için mücadele etmek zorundadırlar. Sınıflar savaşımının sadece sacayaklarından birini savunarak yerine getirmek üzere mücadele ettikleri zaman, niyetlerinden bağımsız olarak burjuvaziye hizmet etmekten kurtulamazlar.

Günümüzde burjuvazi proletaryanın kendisine karşı yürüttüğü haklı ve insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirecek olan sınıf savaşımına karşı, tarihsel olarak alacağı edilecek iktidarını yürütebilmek için yukarıda yazılan ekonomik, politik ve ideolojik silahları kuşanmıştır. Bugün hangi coğrafyada olursa olsun burjuvazi egemen olduğu ülkelerde bu üç cephe sınıflar savaşını yürütmektedir. Burjuvazi proletaryayı ve onun şahsında bütün ezilenleri büyük bir kuşatılmışlık içine almaya çalışarak sömürü düzenini devam ettirebilmek için bütün örgütlü kurumları ile saldırmaktadır.

Burjuvazi, görsel ve yazılı medyası, eğitim-öğretim kurumları, mahkemeleri, yasaları, silahlı güçleri ile durmaksızın saldırmaktadır. Bir toplumsal sistem kendisini yeniden üretemezse ayakta kalamayacaktır; burjuvazi kendi sınıf bilincine sahip bir toplumsal sınıf olarak bunu çok iyi bilmektedir.

Bu saldırılar kimi zaman lümpen proleter bir kimliğe bürünerek bireylere seslenir ve düzenin değişmezliğini vurgulayarak herkesin kendisini kurtarmasını, düzenin çok kuvvetli olduğunu (an'ı mutlaklaştırma-konjonktüre tapınma) ve yenilmezliğini vurgulayarak herkesin kendisini kurtarmasını, düzenin çok kuvvetli olduğunu ve yenilmezliğini, kimi zaman şimdiki (burjuva) yönetim biçiminin en iyi yönetme ve yönetilme biçimi olduğunu, işçi-iş satan (sömürülen-sömüren) birleşiminin gerekli olduğunu, kimi zaman da "Marksist"! bir yorumla günümüz koşullarında sınıflar mücadelesinin koşullarının olgunlaşmadığını, proletaryanın sadece ekonomik taleplerle az da olsa kısmi siyasal taleplerle yetinmesi gerektiğini, tarihin nasıl olsa kendi evrimini gerçekleştireceğini öğütlerler.

Oysa gerçeklik öyle değildir. Günümüzde burjuvazinin uluslararası bağına karşılık proletarya da aynı davranışı gerçekleştirmelidir; çünkü bugün Marksist-enternasyonalist-devrimci bir parti gereksinimini çok daha fazla hissettirmektedir. Temel sorun iktidarı almaya yönelmektir. Burjuva iktidarla birleşmek ya da onun çizdiği sınırlarda kalmak değil. Burjuva sistemlerde işçiler egemen sınıfın elinde (bütün alanlarda örgütsüzlerse; kendisi için sınıf olma sürecine girmemişlerse; devrimcileştirilememişlerse) kendilerine karşı bir sınıfa dönüşürler. Bu verili olumsuzluklardan dolayı, başlangıçta parti sınıftan ayrı ve bağımsız olarak ilk örgütlenmesini yapar. Çünkü işçi sınıfı ham haliyle kendiliğinden bir sınıftır, sömürüye açıktır. Devrimci anlamda siyasal bilinci olmadığı için, kendisi için bir sınıf değildir. Proleter görevi ve yapısı gereği nesnel olarak devrimcidir; ancak içinde var olduğu kapitalist üretim ilişkileri içinde henüz devrimcileşemediği(kendisi için sınıf olmadığı) için devrim yapacak bir koşulda değildir. Devrimci Marksist-Leninist bir sınıf partisi sınıfın bütünsel çıkarlarını savunduğu halde fikirsel olarak işçi sınıfından ayrı durmak; politik bağımsızlığını korumak zorundadır. İşçi sınıfının partisi diğer burjuva parti-

lerinin hedeflediği gibi sadece parlamentoya girmek için değil, iktidarı ele geçirmek için çoğunlukla proletaryanın yoğun olduğu yerlerde faaliyet yürütürler.

Teorik donanımın yani sıra sınıf bilinci kaçınılmaz bir koşuldur. Marksist-Leninist devrimci parti öncüsü-önderi olduğu proletaryanın ilkelerini taşımak zorundadır. Kapitalist ilişkilerin hüküm sürdüğü süreçte proletaryanın öncüsünün önderliğinde onun bilincine yükselerek devrime yöneleceğini ham bir hayalcilikten başka bir şey değildir. Ancak öncüsünün sınıf savaşımındaki faaliyetini gören proletarya savaştığı ölçüde kendisini ve koşulları değiştirdiğini görüp daha fazla partileşecektir. Lenin "İşçilerin mücadelesi, ancak tüm ülkenin, tüm işçinin içinin, tüm önde gelen temsilcileri kendilerinin tek bir işçi sınıfı olduklarının bilincine vardıkları ve tekil işverenlere (patronlara) karşı değil, tüm kapitalistler sınıfına karşı ve bu sınıfı destekleyen hükümete-devlete karşı savaş verdikleri zaman sınıf savaşımı durumunu alır." tespitiyle hem proletaryaya yol göstermiş, hem de işçi sınıfı partisinin stratejisi ile taktiğini belirlemiştir.

Devam edecek...

KÜRDİSTAN TARİHİNDE BİR YAPRAK

12 EYLÜL

A. AGİRİ

12 Eylül Askeri faşist darbesinin üzerinden on yıllar geçti, bu süreçle birlikte darbe ile ilgili hemen hemen her şey söylendi, her yıl ele alınıp çeşitli yönleriyle değerlendirildi. Darbenin yarattığı tarihsel toplumsal tahribatların muhasebesi yapılarak dökümü çıkarılıp bilgi ve belge haline getirilmeye çalışıldı. Faşist darbeye karşı devrimci duruş olumlu ve olumsuz yanlarıyla sorgulandı. İşin ilginç ve önemli yani bu sorgulamanın halen devam etmiş olmasıdır. Bununla ilgili ayrışma ve netleşmenin bir bütün olarak sağlanmış olmasıdır.

Kuskusuz 12 Eylül askeri faşist darbesi Türkiye ve Kürdistan'da gelişmekte olan devrim ihtimaline karşı yapılan bir karşı devrim hareketidir. Devrim, ulusal kurtuluş ve sosyalizm iddiası taşıyan her kesim bu konuda hemfikirdir. Darbecilerin esas yöneldiği kesim de bu iddia sahipleridir. Darbeciler ulusal kurtuluş, devrim, demokrasi ve sosyalizm iddiası taşıyan bütün kesimleri imha etmeyi amaçlamıştı. Darbeci generaller iktidara gelir gelmez bu yönlü amaç ve hedeflerini net bir biçimde şöyle açıkladılar;

Gelişmekte olan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi bütünüyle ezilecek ulusal imha bu kez nihai olarak gerçekleşecektir.

Türkiye devrimci demokratik ve sosyalist hareket ezilecek, bu anlandaki toplumsal muhalefet dağıtılacak ve yeniden toparlanmaması için gerekli politikalar yürürlüğe konulacaktır.

Bütün bunları başarmak için de devlet yeniden yapılandırılacak, resmi ideoloji yeniden canlandırılacak, buna uygun politikalar yürürlüğe konularak, 12 Eylül faşizmi kurumlaştırılıp süreklileştirilecektir.

Denilebilir ki bu belirtilen amaç ve hedeflerine ulaşmak için kelimelerle ifade edilemeyecek insanlık dışı her türlü faşist uygulama ve yöntemle başvuruldu ve bunlar süreklileştirdi. Bu uygulamalardan ilk akla gelenlerden biri de Diyarbakır vahşetidir. Faşist generaller bu uygulamalarla bir an evvel sonuç almak istiyorlardı. Her türlü direnişi bastırmak stratejik bir hedefti. Bu konuda örgütlüydüler. Yine darbeciler amaç ve hedeflerine ulaşma-

da ses getirebilecek direnişlerle karşılaşmadı. Ama bu hiç dilenilmedi ya da darbe amacına ulaştı anlamına gelmez. Önemli sayılabilecek kahramanlık örnekleri sergilendi, ama darbeye o anda boş çıkaracak toplumsal bir dinamığe dönüşmedi. Çünkü devrimcilerin bu anlamda halka dayalı bir karşı duruşu örgütleyemediği ortadadır. Ufkunun darlığı ve iktidar perspektifinden yoksunluk devrimcilerin bu duruma gelmelerinin nedenlerindedir.

12 Eylül, devrim ve sosyalizm düşüncesine karşı çok etkili bir ideolojik saldırı gerçekleştirdi. Kısacası ideolojik ve yaşam alanlarında geliştirilen politikalar çok etkili oldu. Sağ ve düzen içi eğilimlerin kurumlaşmalarında bu politikalar çok önemli bir etkide bulundu.

Bütün bunlar yapılırken 12 Eylül darbesinin kökünden kazımak istediği esas dinamik Kürdistan Ulusal Mücadelesi idi. Ancak 12 Eylülle birlikte dağılma ve yok olma süreci dışında kalan tek örgüt KUKM olmuştur. Bununla da kalmayıp 12 Eylül'den sonraki yaklaşık 20 yıla damgasını vurmuştur. Generallerin uygulamaya koyduğu 12 Eylül hukukunun günümüze kadar devam etmesinde en büyük nedeni KUKM'dir. Günümüze uzanan 12 Eylül hukuk sisteminde Kürtlere yönelik savaşta bu adaletsizlikten etkilenen, öldürülen, faili meçhulle öldürülen, işkence gören, cezaevlerine konulan, sakat kalan, insanların sayısı resmi rakamların çok üstündedir.

Kısacası 12 Eylül darbecilerinin inşa ettiği her alandaki hukuksuzluk sistemi, esas yönelmek istediği dinamiklerin -ki basta KUKM - güçlenmesi ve büyümesi üzerinde hala etkisini sürdürmektedir.

12 Eylül'de sol gruplar her ne kadar dağılma sürecine girmişlerse de zindanlardaki direnişler küçümsemeyecek düzeydedir. Devrimci ahlak ve ölümüne direnişler bugün ve sonraki kuşaklara aktarılmaya değerdir. Ancak devrimcileri getirmede en büyük pay sahibi düzen içi eğilimler ve onların legalizmidir. Globalleşme, reel sosyalizmin çöküşü gelinen nokta sol grupların düzen içine kaymasında etkili olmuş, beraberinde bugünkü düzeye çekmiştir.

12 Eylül askeri hareketinin başarısının bir nedeni, devrimci örgütlerin siyasi cesaret ve kararsızlıklarından kaynaklanmıştır. 12 Eylül, Toplumsal muhalefetin bastırılması ve toplumun apolitize edilmesi, gelişen KUKM sinin önünün kesilmesi, devletin uluslararası emperyalist hiyerarşideki konumuna uygun olarak yeniden restore edilmesi çabalarını özellikle devrimci grupların yok denecek kadar az muhalefeti ile kolayca hayata geçirmiştir. 1984 15 Ağustos atılımına kadar Kürdistan'da da kısmi bir başarı sağlayan askeri darbe, bu tarihten sonra Kürdistan'da ipleri elinden kaçırmış ve bütün çabasına rağmen PKK önderliğinde süren KUKM'sinin yükselmesini engellemiştir.

Peki, ne oldu da darbe öncesi gerek kadro gerekse kitle desteği açısından çok güçlü olan Türkiyeli ve Kürdistanlı sol siyasetler darbeye karşı sistemli bir direniş geliştirememiş, çoğu, örgütleri tasfiye etmiş ya da Avrupa'ya sığınarak mülteci örgütler konumuna düşmüşlerdir?

12 Eylül öncesi siyasetlerin yükselen mücadele çizgisine ve kitle üzerindeki geniş siyasi etkisine bakarak, bu durumu 12 Eylülün başarısından çok devrimci saflardaki başarısızlıkla açıklamak en doğru tutum olacaktır. Devrimci örgütler ellerindeki geniş imkanlar ve kitleler üzerindeki sempatisine, hatta devrim davasına ölümüne bağlı kadrolarına rağmen 12 Eylül askeri darbesine karşı direnmemişlerdir. Hatta darbeyi önceden bilmelerine ve ayrıntılı tartışmalara rağmen bu konuda ciddi bir hazırlık yapılmamış, direniş yerine geri dönüş tarihi belirsiz bir kaçışa gidilmiştir. Bu durumun temel sebebi devrimci örgütlerin darbeye karşı direnişin bir devrim ve iç savaş ihtimaline sığıracığı korkusu ve bu durumun sorumluluğunu alamamalarıdır. Eğer siyasi bir cesaret gösterilip sistemli bir direniş gösterilse, bu durumun kısa bir surede iç savaşa dönüşme potansiyeli özellikle iyi bilinmekteydi. İç savaştan devrimcilerin çekinmesi anlaşılır bir durum değildir.

12 Eylül'den sonra (PKK ve küçük istisnalar hariç) bir bütün olarak tasfiye, teslimiyet ve kaçışa yönelen devrimci örgütlerin kitleler ve kadrolar üzerinde tahribatı çok boyutlu olmuş ve hatta günümüze kadar da etkileri devam etmiştir. Kaybedilen bir güvenin yeniden kazanılmasının zorluğu düşünüldüğünde o dönemki devrimci örgütlerin bizlere bıraktığı miras genel anlamıyla olumsuz olmuştur. Metris ve Diyarbakır cezaevlerindeki şanlı direniş ve PKK önderliğinde yapılan 84 15 Ağustos atılımı bu olumsuz mirastan kurtulma çabalarının mihenk taşı olmuştur. Buna rağmen

12 Eylül ve öncesinde yaşanan süreci doğruları ve yanlışları ile ayırarak doğrularını sahiplenen bir tavır alabilmemiz önem taşımaktadır. Toptancı kabulleniş ve reddedişin sağlıksız sonuçlarına düşmemek önemlidir, zira yaşanan genel anlamıyla olumsuzluk da olsa devrimci hareketin tarihidir ve doğru kopuş ve sahiplenmelerle bakılması gerekmektedir.

Sol örgütlerin sergilediği 12 Eylül pratiği sonrası vermeleri gereken özleştirme ve çıkarılması gereken muhasebe genelde ya yapılmamış ya da gerçekler gizlenerek şu anda var olan durumlarına uygun teoriler üretilmeye çalışılmıştır. Genelde muhasebe kısmında 12 Eylül öncesi yaptıkları ve devrimcilerin kitlelerle güvene dayalı sıcak bağlar kurmalarını sağlayan politikalar popülizm diye mahkum edilmiş, devrimin devrimci zorla yapılması düşüncesinin yanlışlığı dile getirilmiştir. Bu yanlış muhasebenin hayat bulduğu eğilim ise "ben yanlış yaptım, 12 Eylülde teslim olduk ve kaçtık" diyebilme cesaretini göstermeyip geline durumun teorisini yaparak tarihin ve kitlelerin gözünde sorumsuzluklarının açığa çıkmasını engelleme çabasıdır. Dolayısıyla yaşadıklarına uygun bir teori üretimi yapılarak reformizme, Kemalizm ve düzen içine doğru demokrasi söylemleri arasında hızla koşmuşlardır. Çarpışarak yenilmenin gelecek üretebilecek sağlıklı ortamı yaşanmamış, teslimiyet ve tasfiyenin pratiğinde devrimci gelenek ağır bir yara almıştır.

Bu durum, tıpkı günümüzde TC devletinin siyasi ve askeri olarak yok etmesinin imkansız bir hale geldiği KUKM ve PKK hareketini içerden teslimiyet ve tasfiye ile zayıflatma ve yok etme stratejisine benzemektedir. Geline aşamada psikolojik ve toplumsal etkileri bakımından 12 Eylül sonrası ile büyük benzerlikler sergilemektedir. Kitle ve kadrolarda inançsızlık, yılgınlık, devrimci değerlerden uzaklaşma gibi tahribatlar düşmanın yapamayacağı kadar boyutlu olmuştur. Abdullah Öcalan şahsında teslim alınan ve Genel Kurmayın elinde basit bir araca dönüşen İmralı Partisi ve pratiğinin toplumsal sonuçları bunlar olmuştur. Siyasi çizgi olarak da kendilerine düzen içi Kemalist bir retorik belirleyerek yaptıkları teslimiyet ve tasfiye pratiğini manipüle etmeye çalışmışlardır. Bu pratiğinin gelinen noktasında görülmüştür ki, TC devletinin resmi ideolojisi olan Kemalizm eklektik bir sömürcülük ideolojisidir ve kendi varlığını Kurtuluşunun reddi üzerine kurmuştur. Kürtleri birey olarak kabul edip sınırlı bireysel haklar verme eğilimi bu durumu değiştirmemektedir.

DEĞERLENDİRME**DEĞERLENDİRME YAZILARI****Serhat ARARAT**

c_dilbirin@hotmail.com

(Bundan sonra altında bu e-mail adresinin yazılı olmadığı tüm Serhat ARARAT imzaları bana ait değildir, sahtedir!)**DESPOTİK SİYASET TARZI, DEMOKRASİ VE "BİZ"...**

Ne yazık ki, Kürdistan'da demokratik bir siyaset kültürünü geliştiremedik. Son otuz yıllık ulusal kuruluş mücadelesi pratiğine rağmen bunu başaramadık. Burada en genel ve asgari burjuva demokratik siyaset tarzından söz ediyoruz. Kuşkusuz bu "başarısızlığın" sayısız nesnel ve öznel nedeni var ve bunlar, geniş bir tartışma ve çözümleme konusudur. Bu kısa yazımızda sadece birkaç noktaya vurgu yapmakla yetineceğiz.

Örgütsel yaşam, örgüt içi ilişkiler ve siyaset yapma tarzı konusunda en genel ve asgari burjuva demokratik ölçülerden anladığımız kısaca şunlardır:

Öncelikle farklılıklara saygı ve hoşgörü ile bunların kendilerini ifade edebilme haklarına saygı birinci koşuldur.

İkincisi, bir örgüt veya partiye giriş bireysel tercih ve özgür iradeyle olduğu gibi, ayrılma, farklı bir örgüte geçme veya başka bir siyasal zeminde siyaset yapma hakkı peşinen kabul edilmeli, buna saygı gösterilmelidir. "Bizde ise iyi, bizim dışımıza düşüyse hain" yaklaşımı, tekçi, despotik ve demokrasi karşıtı bir yaklaşımdır.

Üçüncüsü, bireylerin ve "farklı" olanların kişilik haklarına, onurlarına ve tercihlerine saygı zorunludur.

Dördüncüsü, bu bağlamda eleştiri, tartışma, farklılıkların kendini ifade etmesi, örgütlenmesi, güç olma çabaları meşrudur!

Beşincisi, elbette farklı olanlar arasında bir mücadelenin olması doğal ve kaçınılmazdır; ancak

bu, ideolojik ve politik çerçevede olmak, şiddeti ve şiddet yöntemlerini dışlamak durumundadır.

Altıncısı, "yargısız infaz", ilkel bir despotizmden başka bir şey değildir. Adil bir biçimde yargılamadan, anlamadan, durumunu ve düşüncelerini sormadan, savunmasını almadan, bunu da önceden belirlenmiş adil usullerle yapmadan keyfi ve zorba bir tarzda kişileri "hain", "ajan", "provokatör" olarak damgalamak, ölüm fermanları çıkarmak, onurlarını zedelemek, ele geçirilen güç ve otoriteyi bu tarzda kullanmak "yargısız infazdan" başka bir şey değildir. Bu noktada en katı faşist rejimlerin bile dikkat ettiği ve gözetmeye çalıştığı formel hukukun gerisinde bir tutum almak, bir kişinin ağzından çıkan her sözü "yasa" olarak algılayıp uygulamak, aslında halka deklere edilen amaç ve hedeflerle çelişen bir durumdur.

Eğer bizim örgütlerimiz, örgütsel ilişkiler ve örgütsel yaşamımız bu asgari ölçülerden çok geriyse, hatta bunlarla karşıtlık oluşturuyorsa, gerçekten biz, neyin mücadelesini veriyoruz?

Demokrasi, bir iktidar ilişkisidir, evet, ama onun da kendinse özgü kuralları, ilke ve ölçüleri vardır. Demokrasi, aynı zamanda bir kültür sorunudur, gelişimi ve yerleşmesi yarına ertelenemez!

Kuşkusuz devrimci sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisini aşma iddiasındadır; aşma, bir nitelik sıçraması olduğu kadar, "öncekilerin" olum-luklarını kendine katmayı, içermeyi de içerir!

"Biz", siyaset yapma tarzı, farklılıklara yaklaşım, haklar ve özgürlükler konularında farklı olmak, "sözümüzün eri" olmak, aynı anlama gelmek üzere, sözü ile eylemi ile bir olmak durumundayız! İddia ve ideallerimizde samimi ve

dürüst olmanın olmazsa olmaz koşulları, önkoşulları bunlardır! Despotik bir iktidar biçimine karşı çıkarken ne yapmak durumunda olduğumuzu da göstermek zorundayız!

Birisi devlete hizmet etmeyi yaşam gerekçesi olarak açıklamış. Bu kişi bunu aynı zamanda Kürt halkına bağlılık gereği yaptığını defalarca tekrarlamış birisidir. Devlete hizmet etmeyi bir var oluş gerekçesi yapmış bu kişi, Avukatlarıyla yaptığı hemen hemen her görüşmeyi, kendisi gibi düşünmeyen, kendisine karşı tavır alan, ya da kendisinden farklı bir zeminde yaşayan kişi, grup ve çevrelere ağza alınmayacak hakaretler yağdırmada, onurlarını rencide etmede ve ölüm fermanları çıkarmada bir platform olarak kullanmaktadır. Bunu da "en büyük yurtsever", "en büyük demokrat", "en büyük barış ve insan hakları savunucusu" pozlarını takınarak yapmaktadır. Kuşkusuz A. Öcalan'dan söz ediyoruz. Hakaretler yağdırarak "teşhir edin, bana karşı çıkanları yerle bir edin" talimatlarıyla "ne kadar "yurtsever", "demokrat" ve "barışsever" olduğunu kanıtlamaktadır!

A. Öcalan, iktidar sistemini kurduktan ve kurumlaştırdıktan sonra kullandığı bastırma, sindirme ve tasfiye yöntemleri biliniyor. Hiçbir farklılığa yaşam hakkı tanıma, farklılıkları "hain", "ajan", "provokatör", "tasfiyeci" olarak damgalayıp politik ve fiziki olarak ortadan kaldırma, Öcalan iktidar sisteminin en temel yönetim tarzıdır! Bu, bir siyaset kültürüne dönüştürülmüş, partinin, kadroların ve halkın bilincine ve bilinçaltına yedirilmiştir. Bu, siyaset kültüründe soru sormak, nedenlerini araştırmak, kuşku duymak yoktur. Mutlak itaat, sorgusuz uygulamak ve tartışmasız "inanmak" esastır!

Bu iktidar sistemi, aynı zamanda kavramların içini de boşalttı. Daha doğrusu kavramların özünü tersine çevirdi. Devlete hizmet etmek, "Atatürk milliyetçisi" olmak "erdem", bunlara karşı çıkmak ise "hain" olarak damgalandı! Gerçekleri tersyüz etmek, bir "Öcalan klasiği"dir! Bu "klasiğin" kitlelerdeki yansıması ise "akıl tutulması"ndan başka bir şey değildir!

Bu noktada önemli olan kitlelerdeki bu akıl almaz "akıl tutulması"nyı aydınlatmak ve aşmaya çalışmaktır!

Aslında Öcalan'ın söyledikleri ve yaptıkları o kadar açık ki, bunları görmemek için en hafif deyimle "akıl tutulması" durumunu yaşamış olmak gerekiyor. En büyük yurtsever kendisidir, ama Türk devletine hizmet etmeyi yaşam gerekçesi sayan da

kendisinden başkası değildir! Ya Kürdistan yurtseveri olursun, ya da TC'nin hizmetçisi! İkisini bağdaştırmak mümkün değil. En büyük demokrat kendisidir, ama her türlü farklılığı yok edin talimatını vermekte beis görmeyen de kendisi... En büyük kadın özgürlük öncüsü kendisidir, ama kadın sözcüğü yerine (bütün kadınlardan özür dileyerek yazmak zorunda kalıyoruz) "karı" kavramını kullanarak, kadına, kadın cinsinin kendisine en büyük hakareti yapmakta bir sakınca görmeyen de kendisi...

Bu kadar açık oynayan biri, bu cesareti nereden ve kimden alıyor? Neden?

İmralı Partisi içindeki çözülme derinleştikçe, kopuşlar büyüdükçe Öcalan, tüm siyaset tarzını ve olanaklarını devreye soktu. Öcalan, son dönemde kopup kendisini PWD girişimi olarak tanımlayan gruba karşı yeni bir kampanya açmış bulunuyor. Ayrılanların geçmişe dayanan "dosyalarını" açarak teşhir edilmelerini istemektedir. Dahası, her yol ve yöntem kullanılarak susturulmaları, etkisizleştirilmeleri emrini vermektedir. Bu talimat hemen eski gerilla güçlerinin bildirisinde yankısını bulmuştur. Elbette burada sadece PDW girişimi hedeflenmiyor, aynı zamanda kendileri gibi düşünmeyen ve tasfiyeciliğe karşı duran herkes, her grup ve çevre hedefleniyor. Hatırlanırsa, Öcalan, "bana karşı çıkan, beni eleştiren herkesi etkisizleştirin" anlamına gelecek talimatlar vermişti, vermeye de devam ediyor...

PWD girişimini eleştirmek, ideolojik ve politik konumunu ortaya koymak, bu bağlamda ona karşı mücadele etmek başkadır, bu, aynı zamanda devrimci sosyalistlerin görevidir. Ama devrimci sosyalistlerin bir temel görevi daha vardır: Her türlü anti-demokratik ve karşı-devrimci saldırıya karşı durmak! Aynı zamanda;

Tüm değerlerimizi düşmana peşkeş çekmede kendisini sınırsız yetkili gören, değerlerimiz ve dinamiklerimiz üzerinde despotik bir ipotek kuran Öcalan iktidar sistemini açığa çıkarmayı sürdürmek, bu çerçevede bastırmacı politika ve uygulamalarını teşhir etmek, devrimci demokratik bir siyaset kültürünün gelişmesine çalışmak! Bu bağlamda Öcalan'ın "yok edin, etkisizleştirin, susturun" talimatlarını teşhir etmek ve buna karşı etkili bir tavrın gelişmesine çalışmak da bizim görevimizdir! Görevlerimizi başarmak durumundayız!

8 Eylül 2004

ORTADOĞU'DAKİ GELİŞMELER, KÜRT HAREKETİNİN KİMİ AÇMAZLARI VE DEVRİMCİ TUTUM...

ABD, Irak'a istediği işgal rejimini oturtmadı, Irak'taki direnişi kıramadı. Bu konuda başarılı olacağı da hayli kuşkuludur. Bunun anlamı şu: Irak'ın yakın geleceği belirsizliklerle doludur; aynı zamanda ABD'nin Irak ve Ortadoğu politikasının geleceği belirsizdir. En azından işlerinin son derece zor olduğunu ve her isteğini istediği gibi ve mutlak olarak başaramayacağını, bir yılı aşan, iki yıla yaklaşan Irak deneyimi gösteriyor.

Bu belirsizlikler, Güney Kürtlerinin gelecekleri açısından da sayısız belirsizliği ve karanlık noktayı koşulluyor.

Altı çizilmesi gereken bir nokta daha var, çok önemli: Sonuçta ABD emperyalizmi Irak'ın iç dengeleriyle dolaylı veya dolaysız uzlaşabilir, ya da Irak'ı yeniden biçimlendirirken onların duyarlılıklarını ve istemlerini gözetebilir. Bu, çok güçlü bir olasılık olarak görünüyor. ABD için önemli olan genel stratejik çıkarları ve hedefleridir. Böyle bir olasılık Güney Kürtleri nasıl etkileyecek? Belirli işaretlerin olumlu olmadığı açıktır! Bu etkilerin işaretleri aylar öncesinden ortaya çıktığı için Barzani ve Talabani, ABD Başkanına ortak bir mektup yazma gereğini duydular; bu mektupta derin kaygılarını, korkularını, bir kez daha yüz üstü bırakılma endişelerini açıkça ve diplomatik bir dille ifade etmek durumunda kaldılar... Irak'taki ve bununla bağlantılı olarak Ortadoğu'daki güç dengelerinin alacağı biçim, Güney Kürtleri için derin kaygı ve korkuların temel etkenlerinden biridir. Bu, aynı zamanda açmazlarını da anlatmaktadır. ABD ekseninde hareket etmenin ve son tahlilde geleceğini ve kaderini ona bağlama duruşunun kaçınılmaz sonucu bu olmak durumundadır.

Başka açmazlar da var. Kısaca bakmakta yarar var.

Irak'ta ABD'ye karşı olanlar, çeşitli düzeylerde ve biçimlerde direnenler farklı dinsel, ideolojik ve politik kesimlere dayanıyor. ABD Irak'ta işgalci konumda ve varlığı hiçbir biçimde meşru değildir.

Yine ülkesi hangi gerekçeyle olursa olsun işgal edilenlerin direnişleri, işgale karşı çıkmaları, direnenlerin ideolojik ve politik çizgilerinden, hatta ahlaki duruşlarından bağımsız olarak ve teorik olarak meşrudur! Hele bu tespitler, ülkesi işgal altında olan, parçalanarak sömürgeleştirilen Kürdistan ve Kürt halkı için çok daha geçerlidir, dahası ezilen ve sömürgeleştirilen bir halk olarak biz, bu konuda herkesten ve her halktan daha fazla duyarlı olmak durumundayız. Bu duyarlılık salt ahlaki açıdan değil, Kürtlerin davasında samimi ve tutarlı olmalarının da bir gereğidir! Peki, böyle düşünen kaç grup, eğilim ve kişi var. Yeterince yoksa bu bir açmaz değilse nedir?

Irak bir yıldan fazla bir süredir, ABD ve İngiltere'nin işgali altındadır. Buna karşı, kabul edilsin veya edilmesin, bir direniş var. Sünni ve Şii Araplar, onların farklı kesimleri bu işgale karşı duruyorlar. Her iki tarafın ideolojik renkleri dinseldir! Direnenlerin ideolojik kimlikleri ve hedefledikleri yaşam tarzı geri ve gerici niteliktedir. Yine bu grupların Kürt halkının temel ulusal hakları ve talepleri karşısında demokratik bir çizgide olmadıkları, yani Kürt halkının ayrı ve bağımsız devlet kurmak dahil kendi kaderlerini özgürce belirleme haklarını net ve ikirciksiz bir biçimde tanımadıkları da açıktır. En azından bizim bilebildiğimiz budur. Bütün bunlarla birlikte kimi mücadele yöntemlerini, orta çağ kıyıcılığından daha vahşi yöntemlerini onaylamak da mümkün değildir. Bütün gerici ve çağdışı çizgi ve yöntemlerine rağmen emperyalist işgale karşı durmak Irak halkının meşru hakkıdır!

"Bizim" bazı Kürt grupları ve kişiler, ABD işgalini desteklerlerken Irak'taki direnen grupların ideolojik ve politik kimliklerine, çağdışı eylem biçimlerine atıfta bulunuyor ve "onları mı destekleyelim" gibi bir gerekçenin ardına sığınıyorlar. Peki, "ya ABD işgalini desteklemek ya da gerici dinsel grupların yanında olmak" ikilemi dışında başka bir yaklaşım ve duruş olamaz mı? İlle de birilerinin kuyruğuna mı takılmak gerekir?

Hemen vurgulamalıyız ki, Irak ve Ortadoğu'daki gelişmeleri salt bu ikilemle açıklamak, bu iki tutum dışında başka bir tutum geliştirmemek, aslında kendi omuzları üzerinde kendi kafasını değil, başkalarına ait bir kafa taşımaktan başka bir anlama gelmemektedir.

Hayır, ne ABD emperyalizmini desteklemek, ne de gerici grupların yanında olmak gibi bir zorunluluğumuz var. Kendi bağımsız stratejik yaklaşımımız ve duruşumuz bizim başka yerde olmamızı zorunlu kılıyor.

İşgale karşı olmak, Kürt halkının bağımsız devlet kurmak dahil kendi kaderlerini özgürce belirleme hakkını tanımak ve bu doğrultudaki gelişmeleri desteklemek, başta Irak ve Kürdistan halkları üzere devrimci program temelinde mücadele birlikteliklerini savunmak, özünde doğru olan stratejik yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşımın gerçekleşmesinin önünde sayısız engel var ve ne yazık ki, bu engelleri bugünde yarına aşmak da son derece güçtür! Güç olanı başarmak, bunu uzun vadeli bir proje olarak algılayıp mücadelesini vermek devrimcilerin asli işidir!

Anılan bu güçlükleri satır başlıkları biçiminde özetlemek gerekiyor. Bu, aynı zamanda genel tablo hakkında da bize doğru bir fikir verebilir.

Bir: Ortadoğu'da I. Dünya Savaşından sonra kurulan ve günümüze kadar getirilmeye çalışılan emperyalist, sömürgeci ve gerici statüko, bölgemizde yaşanan sorunların temel nedenidir! İşgal ve Büyük Ortadoğu Projesi gibi stratejiler, bölgenin sorunlarını çözmek, bölgeyi demokratikleştirmek için değil, emperyalist hegemonyayı yeni bir aşama ve düzeye taşımak içindir! Bölgemize egemen olan durum budur ve bu cepheden yana olmak demek, stratejik olarak sırtını kendi halkına ve bölge halklarına çevirmek demektir. Bu cephe aynı zamanda halkların mücadele birliğini bozmaya stratejik bir önem vermektedir. Her düzeydeki emperyalizm yanlısı tutum ve işbirlikçi duruşun haklara acı getirmekten başka bir sonuç getirmemiştir, bundan sonra da getiremez!

İki: Bu cephe karşısında duran cepheye damgasını vuran akımlar, bir dönemler Sovyetler Birliğine karşı Yeşil Kuşak politikası olarak bilinen emperyalist stratejinin ürünü olan İslamcı akımlar biçiminde somutlaşmaktadır. İslamcı akımların stratejik olarak emperyalist cepheyi geriletmeleri, bölge halklarının yaşadığı temel sorunlara çözüm getirmeleri mümkün değildir. Bu akımın etkinliği, aslında dünya çapında ve bölgede devrimci sosyalist akımın bir seçenek olarak gündemden düşmeleri gerçeğinden beslenmiştir.

Üç: Yukarıda özetlenen her iki cephe karşısında bağımsız ve devrimci bir tutum alma gücüne ve potansiyeline sahip akımlar, halkların özgürlüğünden ve kurtuluşundan yana olan, emekten yana olan, son iki yüzlük deneyimlerini devrimci tarzda aşan devrimci sosyalist akımlardır. Ancak ne yazık ki, bu akımlar, şu anda politik olarak bir seçenek oluşturamamaktadırlar. Öyle de olsa gelecek vaat eden ve bölgemizin kördüğüm olmuş sorunlarına çözüm kılıcı olabilen çizgi de bundan başkası değildir. Diğer politikaların sonuçları ortadır. Var olan

sorunları daha da içinden çıkılmaz bir düzeye getirmediler mi, süreç bu doğrultuda yol almıyor mu?

Bu genel çerçeve içinde bakıldığında genelde Kürtlerin ve özelde Güney Kürtlerinin sorunları ve açmazları daha net görülüyor. ABD ekseninde bir politika yapmak, kısa ve uzun vadede Kürt halkını bölge halklarından uzaklaştırıyor. Buna karşılık ABD'nin denge oyunlarının kurbanı olmak da çok güçlü bir olasılık! Bu, bir açmaz ve verili egemen politikalarla bunu aşmak olanaksızdır.

Kürt halkı diğer uluslara büyük güvensizlik yaşıyor. Bunun tarihsel ve güncel nedenleri var ve bu güvensizliklerin haklı ve anlaşılabilir nedenleri var.

Sonuçta bölge çapında karşılıklı güvensizlikler ile Kürtlerin "yalnızlaşması" at başı gidiyor. Gerçek anlamda yurtsever olan hiç kimse bu durumdan hoşnut değildir, olamaz.

Evet, işgal, Irak devletinin yıkılışı, Kürtler ve diğer halklar açısından nesnel olarak önemli fırsatlar ortaya çıkardı. Ama bu fırsatlar, bağımsız bir kafayla mı değerlendirildi, yoksa ABD eksenine mi bağlandı? Bütün mesele bu soruda düğümlenmektedir.

Yurtsever olduğunu iddia edenler, daha geniş bir pencereden bu sorular ve sorunlar üzerinde kafa yoracaklarına, tam bir kolaylıkla "ABD işgali statükoları parçalıyor, özgür Kürdistan doğuyor" nakaratını tekrarlamakla yetindiler... Yelkenlerini kuvvetlice esen bu rüzgarla doldurmakla özgür ufuklara ulaşabileceklerini sanıyorlar. Büyük yanlışlığı!

Bu kısa değerlendirmelerden devrimci tutumun ne olduğu net olarak ortaya çıkıyor: Ne işgalin ardından secdeye kapılmak, ne de gerici ve çağdışı çizgilerin peşine takılmak; bağımsız bir kafayla halklardan, özgürlükte ve emekten yana olan devrimci bir çizgi geliştirmek ve bu çizgiyi bir seçenek haline getirmek! İşte gelecek bu çizgide...

Kürdistan toprakları buna gebe...

22 Eylül 2004

Her þey KUKM'ni Toparlama ve Yeniden Ýnþa M¼cadelesi için!

**“K¼rt reformist çevreleri, daha önce
T¼rkiye'nin AB'ye girmesiyle
demokratikleseceğini, Kopenhag Kriterlerini
yerine getirilmesiyle birlikte K¼rt sorununun
barışçı demokratik z¼m yoluna
gireceğini varsayıyor ve bu yanılgılarının
geniş propagandasını yapıyorlardı.
İmralı tasfiyeciliğiyle birlikte calan,
bu konudaki bayrağı onlardan devraldı.
Yaptığı açıklamalar ve gönderdiği
talimatlarda T¼rkiye'nin AB'ne girisinin
desteklenmesini, bunu engelleyecek
davranışlardan kaçınılmasını,
AB'ne girişle T¼rkiye'nin
demokratikleseceğini,
bunun da K¼rt sorununda
z¼m anlamına geleceğini, zaten
K¼rt sorununun bazı demokratik
haklar ve k¼lt¼rel kazanımlar olduğunu,
Kopenhag Kriterlerinin uygulanması
durumunda bu konuda b¼y¼k bir
mesafenin alınacağını belirtiyordu.”**